

Περιεχόμενα

Σε μία Σελίδα	3
I. Η Εικόνα της Ορνιθολογικής το 2023	4
A. Μέλη	4
B. Γενική Συνέλευση	4
Γ. Διοικητικό Συμβούλιο	4
Δ. Επαγγελματικά Στελέχη	5
E. Εθελοντές – Εθελοντικά προγράμματα και δράσεις	5
II. Η δημοσιοποίηση και προβολή του έργου της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ το 2023	12
A. Η δημόσια εικόνα της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ το 2023	12
B. Επικοινωνία – Κάλυψη από ΜΜΕ.....	15
Γ. Διοργάνωση και Συμμετοχή σε Εκδηλώσεις	16
Δ. Επιστημονικές Δημοσιεύσεις.....	18
III. Ο Ορνιθολογικός Σταθμός Αντικυθήρων	20
IV. Πολιτική Προστασίας & Διατήρησης.....	22
A. Εφαρμογή της Οδηγίας για τα Πουλιά και προστασία της Βιοποικιλότητας.....	22
B. Αντιμετώπιση απειλών.....	22
Γ. Δράσεις και Εκστρατείες Πολιτικής για ζητήματα αιχμής.....	26
Δ . Συνεργασίες – Συνέργειες	31
E . Άλλες εξελίξεις στον τομέα της Πολιτικής.....	32
V. Ορνιθολογική Έρευνα, Προστασία & Διατήρηση	32
VI. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση	63

Σε μία Σελίδα

Το 2023 επρόκειτο να είναι η τελευταία χρονιά υλοποίησης του 5ετούς Επιχειρησιακού Σχεδίου που εκπονήθηκε και στο πλαίσιο της Στρατηγικής 2019-2023 που εγκρίθηκε στη Γενική Συνέλευση 2018.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, το 2023 θα ήταν και η χρονιά αξιολόγησης της προηγούμενης 5ετίας και της εκπόνησης της νέας Στρατηγικής για την 5ετία που έρχεται.

Ωστόσο, γεγονότα των τελευταίων τριών ετών, όπως η πανδημία Covid-19 και εσωτερικά γεγονότα όπως η ταυτόχρονη αλλαγή διοικητικής και οικονομικής διεύθυνσης και η μετακόμιση στα νέα, δικά μας, γραφεία προκάλεσαν καθυστερήσεις. Παράλληλα, ένα θεμελιώδες τμήμα του Επιχειρησιακού Σχεδίου υλοποιείται μέσω του δετούς Προγράμματος LIFE-IP 4 NATURA που ολοκληρώνεται το 2025. Έτσι, αποφασίστηκε η παράταση για ένα έτος της ισχύουσας και η εκπόνηση νέας Στρατηγικής 5ετούς διάρκειας. Οι διαδικασίες αξιολόγησης είναι ήδη σε εξέλιξη με ορίζοντα ολοκλήρωσης (του νέου σχεδιασμού) το φθινόπωρο 2024, οπότε το Σώμα θα κληθεί μέσω ειδικής Γενικής Συνέλευσης να εγκρίνει τη νέα Στρατηγική και το νέο Επιχειρησιακό Σχέδιο που θα κατευθύνει τη δράση της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ για την περίοδο 2025- 2030.

Τα εξής βασικά συμπεράσματα έχουν ως τώρα προκύψει από τη διαδικασία αξιολόγησης:

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ έχει μια ισχυρή και αναγνωρίσιμη ταυτότητα και υψηλή προστιθέμενη αξία, βασισμένη:

- **στο ανθρώπινο δυναμικό της** (μέλη, εθελοντές/ριες, εργαζόμενοι/ες): η οργάνωση στελεχώνεται διαχρονικά από μία εξαιρετικά δυνατή γνωστικά ομάδα ανθρώπων, με μεγάλο βαθμό αφοσίωσης στο αντικείμενο και τον σκοπό.
- **στην επιστημονική της συμβολή σε συνάρτηση με το έργο στο πεδίο και την ολιστική στρατηγική προσέγγιση (διατήρηση, θεσμική πίεση, περιβαλλοντική εκπαίδευση, επικοινωνία):** η οργάνωση συλλέγει επιστημονικά δεδομένα και σχεδιάζει όλες τις δράσεις στη βάση αυτών των δεδομένων και της εμπειρίας της στο πεδίο. Το στοιχείο αυτό ενισχύει την αξιοπιστία της και την αποτελεσματικότητά της και δύσκολα μπορεί κανείς να αμφισβητήσει τις συστάσεις της.
- **στην αποτελεσματικότητα:** η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ υλοποιεί με αμείωτη ένταση και αυξανόμενο εύρος έργου πολλά και διαφορετικά προγράμματα, όντας συνεπής στα υποσχόμενα παραδοτέα, τα οποία και παραδίδει με υψηλή υπευθυνότητα και ποιότητα.
- **στην ειλικρίνεια:** η οργάνωση παραμένει πιστή και συνεπής στο όραμα, τον σκοπό και τις αξίες της, δεν συμβιβάζεται για να εξυπηρετήσει άλλους σκοπούς και διατηρεί το σθένος της στις δύσκολες και κρίσιμες καταστάσεις.

Αυτά προς το παρόν, μελετήστε το ημερολόγιο καταστρώματος του 2023 που ακολουθεί και περισσότερα στην επερχόμενη Γενική Συνέλευση όπου σας περιμένουμε όλους/ες!

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ

1. Η Εικόνα της Ορνιθολογικής το 2023

A. Μέλη

Στα τέλη του 2023 το δυναμικό της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ανέρχονταν σε δύο επίτιμα μέλη, τον Χριστόφορο Βαλλιάνο και τον Γιώργο Χανδρινό.

Στα τέλη του 2023 η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ είχε 264 μέλη, από αυτά ήταν οικονομικά ενήμερα τα 205 και τα 59 εντός 6μήνου.

Το ίδιο διάστημα, τα οικονομικά ενήμερα τακτικά μέλη την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης ανέρχονταν σε 72 (49 το 2022, 59 το 2021).

Η εικόνα των μελών κατά την ημερομηνία σύνταξης του παρόντος απολογισμού (Απρίλιος 2024) είναι η εξής:

B. Γενική Συνέλευση

Η 38^η Τακτική Γενική Συνέλευση και οι Αρχαιρεσίες της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ έγιναν υβριδικά με ταυτόχρονη παρουσία των μελών στα γραφεία & στην πλατφόρμα Zoom στις 18 Ιουνίου 2023 με παρόντες 25 μέλη, ενώ συνολικά ψήφισαν 32 μέλη.

Γ. Διοικητικό Συμβούλιο

Έως τις 18/06/2023 η σύνθεση του εκλεγμένου από τη 37^η Γενική Συνέλευση (26/06/2021) Διοικητικού Συμβουλίου του Σωματείου ήταν η εξής:

ΝΙΚΗ ΚΑΡΔΑΚΑΡΗ - Πρόεδρος

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΡΟΜΠΟΝΑΣ – Αντιπρόεδρος

ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - Γραμματέας

ΝΙΚΗΤΑΣ ΠΑΤΗΝΙΩΤΗΣ - Ταμίας

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΚΟΤΣΙΚΑΣ, ΙΟΥΛΙΑ ΔΡΟΣΙΝΟΥ, ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΚΟΥ ΚΩΣΤΑΣ - Μέλη

ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΑΤΣΑΚΑΚΟΣ- Αναπληρωματικό μέλος

Από την 1/1/2023 και έως τις 18/6/2023 το ανωτέρω ΔΣ συνεδρίασε ολοκληρώνοντας πέντε τακτικές συνεδριάσεις στα γραφεία της Ορνιθολογικής ή διαδικτυακά, εκδίδοντας τα αντίστοιχα πρακτικά που έχουν ήδη αποσταλεί στα μέλη.

Μετά τις αρχαιρεσίες που έγιναν στις 18 Ιουνίου 2023, κατά τη διάρκεια της 38^{ης} Γενικής Συνέλευσης της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας η σύνθεση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου του Σωματείου για την περίοδο 2023-2026 είναι η εξής:

ΝΙΚΗ ΚΑΡΔΑΚΑΡΗ - Πρόεδρος

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΡΟΜΠΟΝΑΣ - Αντιπρόεδρος

ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - Γραμματέας

ΝΙΚΗΤΑΣ ΠΑΤΗΝΙΩΤΗΣ - Ταμίας

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΚΟΤΣΙΚΑΣ - Μέλος

ΙΟΥΛΙΑ ΔΡΟΣΙΝΟΥ & ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΚΟΥ ΚΩΣΤΑΣ - Αναπληρωματικά Μέλη

Από τις 18 Ιουνίου και έως το τέλος του 2023 το νέο ΔΣ συνεδρίασε σε μηνιαία βάση, ολοκληρώνοντας έξι (6) τακτικές και μία έκτακτη συνεδριάσεις, στα γραφεία της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ή διαδικτυακά, εκδίδοντας τα αντίστοιχα πρακτικά που έχουν ήδη αποσταλεί στα μέλη.

Δ. Επαγγελματικά Στελέχη

Κατά τη διάρκεια του 2023 το έργο της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ υποστηρίχθηκε από τους:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΝΤΕΜΙΡΗ – Διευθύντρια

ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΑΡΑΚΟΥΛΑΚΗΣ – Οικονομική διεύθυνση/Υπεύθυνος Οικονομικών

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΓΕΡΑΔΑΜΟΥ – Οικονομική διεύθυνση/Υπεύθυνη Λογιστικής Διαχείρισης

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ – Γραμματεία / Τεχνική Υποστήριξη δράσεων και προγραμμάτων

ΠΑΝΟΣ ΚΟΡΔΟΠΑΤΗΣ – Τμήμα Διατήρησης/Συντονιστής Τμήματος

ΔΑΝΑΗ ΠΟΡΤΟΛΟΥ – Τμήμα Διατήρησης/Συντονίστρια Θαλάσσιων Προγραμμάτων και Προγραμμάτων Παρακολούθησης

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΛΤΣΗΣ – Τμήμα Διατήρησης/Υπεύθυνος Προγραμμάτων Διατήρησης και Δράσεων Πολιτικής

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΟΠΕΛΑΣ – Τμήμα Διατήρησης/Υπεύθυνος Προγραμμάτων Διατήρησης

VICTORIA SARAVIA – Τμήμα Διατήρησης/ Υπεύθυνη Προγραμμάτων Διατήρησης

ΜΑΝΟΛΙΑ ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΛΟΥ – Τμήμα Διατήρησης/Υπεύθυνη Προγραμμάτων Υγροτόπων

ΔΗΜΗΤΡΑ ΧΡΗΣΤΙΔΗ – Τμήμα Διατήρησης/Υπεύθυνη Δράσεων Θαλάσσιας Διατήρησης

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΖΑΓΚΛΕ – Τμήμα Διατήρησης/Υπεύθυνη Δράσεων Διατήρησης

ΑΡΗΣ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΣ – Τμήμα Διατήρησης/Υπεύθυνος GIS, Εφαρμογών και Δεδομένων

ΡΟΥΛΑ ΤΡΙΓΚΟΥ – Τμήμα Επικοινωνίας / Συντονίστρια Τμήματος

ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ – Τμήμα Επικοινωνίας / Υπεύθυνη Επικοινωνίας και Τύπου

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ – Τμήμα Επικοινωνίας /Συνεργάτης Τμήματος Επικοινωνίας

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΠΑΝΤΙΚΟΥ – Τμήμα Επικοινωνίας/ Τοπική Υπεύθυνη Δράσεων Ενημέρωσης και Περ/κης Εκπαίδευσης.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΠΑΝΩΡΙΟΥ – Τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης / Συντονίστρια Τμήματος

ΛΙΛΑ ΔΕΡΟΥΓΓΕΡΗ – Τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης /Υπεύθυνη Δράσεων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΜΑΡΤΙΝΟΣ ΓΚΑΙΤΛΙΧ – Τμήμα Πολιτικής/ Υπεύθυνος Πολιτικής

ΝΑΝΤΙΑ ΣΙΔΕΡΗ – Τμήμα Πολιτικής/ Υπεύθυνη Προστασίας Ειδών

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ – Τμήμα Πολιτικής/Υπεύθυνος Νομικών Θεμάτων

Ε. Εθελοντές – Εθελοντικά προγράμματα και δράσεις

Η ένταξη εθελοντών γίνεται με κατάθεση Αίτησης ανά Πρόγραμμα στον ιστότοπο της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ή με άμεση επαφή με ενδιαφερόμενους στις περιοχές που δραστηριοποιούμαστε. Συμπληρώνεται ένα ενιαίο μητρώο-αρχείο εθελοντών ώστε να μην υπάρχουν μόνο οι λίστες εθελοντών ανά Πρόγραμμα ή δράση ή τομέα.

Σε όλες τις περιπτώσεις, και ειδικότερα σε όλα τα προγράμματα εθελοντικών καταγραφών, γίνεται εκπαίδευση των εθελοντών/τριών μέσω σεμιναρίων και με εκπαίδευση στο πεδίο. Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ τηρεί τις βασικές αρχές του εθελοντισμού, σέβεται τους/τις εθελοντές/τριες, εκτιμά την προσφορά τους και δεν απασχολεί εθελοντές/τριες σε θέσεις που θα μπορούσαν να καλυφθούν από προσωπικό.

1. Δίκτυο εθελοντών/τριών Υπευθύνων Παρακολούθησης των Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά (IBA Caretakers)

Το δίκτυο των IBA Caretakers είναι μέρος του παγκόσμιου δικτύου για τις Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ) της BirdLife International. Ο στόχος του είναι να εμπλέκει την τοπική κοινωνία στην παρακολούθηση και προστασία των ΣΠΠ. Το δίκτυο δημιουργήθηκε στην Ελλάδα το 2003 και σε αυτό το διάστημα έχουν συμμετάσχει σε αυτό 209 ενεργοί εθελοντές/τριες σε 94 περιοχές IBA από το σύνολο των 208 ΣΠΠ. Έχουν πραγματοποιηθεί 25 σεμινάρια εκπαίδευσης στα οποία έχουν συμμετάσχει πάνω από 500 άτομα.

Δεν πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτικό σεμινάριο Caretakers εντός του 2023.

2. Μεσοχειμωνιάτικες Καταμετρήσεις Υδροβίων Πουλιών (ΜΕΚΥΠ)

Σκοπός: Απογραφή των διαχειμαζόντων υδροβίων πουλιών στους ελληνικούς υγροτόπους

Χρηματοδότηση: Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία

Έναρξη: 1968 (συντονισμός από την Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία από το 1997)

<http://www.ornithologiki.gr/midwinter>

Οι **Μεσοχειμωνιάτικες Καταμετρήσεις Υδροβίων Πουλιών (ΜΕΚΥΠ)** αποτελούν μέρος ενός παγκόσμιου προγράμματος της Wetlands International. Πρόκειται για το μακροβιότερο και παγκοσμίου εμβέλειας πρόγραμμα παρακολούθησης της βιοποικιλότητας στον κόσμο. Καταγράφονται κυρίως υδροβία και παρυδάτια είδη πουλιών που διαχειμάζουν στους υγροτόπους, αλλά και άλλα είδη όπως αρπακτικά και θαλασσοπούλια. Τα δεδομένα που συλλέγονται επιτρέπουν την εκτίμηση των τάσεων των πληθυσμών και των μεταβολών που παρουσιάζουν οι υγρότοποι.

Το 2023 οι περιοχές ΜΕΚΥΠ καλύφθηκαν κανονικά, με ελάχιστα κενά, και **συμμετείχαν περισσότεροι εθελοντές από άλλες χρονιές**: πάνω από 180 εθελοντές παρατηρητές του δικτύου της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ από όλη την Ελλάδα, καθώς και προσωπικό των Μονάδων Διαχείρισης υγροτοπικών προστατευόμενων περιοχών και τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις και φορείς. Εκτός από τους βασικούς έμπειρους καταμετρητές, οργανώθηκαν και αρκετές νέες ομάδες.

Συνολικά, καλύφθηκαν 172 μικροί και μεγάλοι υγρότοποι, δηλαδή 94% της συνολικής έκτασης όπου εφαρμόζονται οι ΜΕΚΥΠ, από τους πλέον σημαντικούς υγροτόπους του Βορρά και των Δυτικών ακτών της χώρας, έως τους μικρούς παράκτιους νησιωτικούς υγρότοπους, ορεινές λίμνες, ακόμη και ταμιευτήρες.

3. 1^{ος} Άτλαντας Αναπαραγόμενων Πουλιών της Ελλάδας (ΑΑΕΠ1)

Σκοπός: Συμμετοχή της Ελλάδας στον 2ο Άτλαντα των Αναπαραγόμενων Πουλιών της Ευρώπης (EBBA2) και ολοκλήρωση του 1ου Άτλαντα Αναπαραγόμενων Πουλιών της Ελλάδας

Χρηματοδότηση: Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία

Έναρξη: 2013

[Άτλαντας Αναπαραγόμενων Πουλιών της Ελλάδας \(ΑΑΕΠ1\) - Hellenic Ornithological Society \(ornithologiki.gr\)](http://ornithologiki.gr)

Το Πρόγραμμα του 1^{ου} Άτλαντα Αναπαραγόμενων Πουλιών της Ελλάδας (ΑΑΕΠ1) αποτελεί την πρώτη εθνική προσπάθεια χαρτογράφησης της κατανομής των αναπαραγόμενων ειδών πουλιών. Το πρόγραμμα συντονίζει η Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία μετά την ολοκλήρωση του 2^{ου} Άτλαντα των Αναπαραγόμενων Πουλιών της Ευρώπης (EBBA2) το 2020, ενός από τα πιο φιλόδοξα προγράμματα καταγραφής της βιοποικιλότητας που έχουν ποτέ επιχειρηθεί.

Ο 1ος Άτλαντας Αναπαραγόμενων Πουλιών της Ελλάδας (ΑΑΕΠ1), θα περιλαμβάνει δεδομένα από τη περίοδο 2010-2025 και θα καλύψει ολόκληρη τη χώρα, ηπειρωτική και νησιωτική στον εθνικό κάρναβο ΕΓΣΑ87 σε τετράγωνα 10x10 και 2x2 χιλιομέτρων. Η συλλογή δεδομένων θα ολοκληρωθεί μέχρι και την αναπαραγωγική περίοδο του 2025. Κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου 2023, πραγματοποιήθηκαν συστηματικές χρονομετρημένες επισκέψεις σε 5 τετράγωνα από 5 ερευνητές πεδίου.

4. Πρόγραμμα Παρακολούθησης των Κοινών Ειδών Πουλιών της Ελλάδας (Hellenic Common Bird Monitoring Scheme)

Σκοπός: Συλλογή δεδομένων για τις πληθυσμιακές τάσεις των κοινών ειδών ορνιθοπανίδας που αναπαράγονται στην Ελλάδα και η παραγωγή δεικτών για τη βιοποικιλότητα

Χρηματοδότηση: Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία

Έναρξη: 2007

Κύρια αποτελέσματα:

- Ετήσιες καταγραφές των πληθυσμών των κοινών ειδών πουλιών
- Εξαγωγή του Εθνικού Δείκτη Κοινών Ειδών, Δείκτη Αγροτικών Ειδών και Δείκτη Δασικών Ειδών (Common Bird Index, Farmland Bird Index και Forest Bird Index)

[Παρακολούθηση των Κοινών Ειδών Πουλιών της Ελλάδας - Hellenic Ornithological Society \(ornithologiki.gr\)](http://ornithologiki.gr)

Το Πρόγραμμα Παρακολούθησης των Κοινών Ειδών Πουλιών της Ελλάδας (HCBM) αποτελεί το εθνικό πρόγραμμα παρακολούθησης κοινών ειδών πουλιών και υλοποιείται από την Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία από το 2007. Σκοπός του προγράμματος είναι αφενός να συγκεντρώνει στοιχεία σχετικά με την τάση των πληθυσμών των κοινών ειδών πουλιών και αφετέρου να παρέχει δεδομένα στο πρόγραμμα PECBMS (Πανευρωπαϊκό Πρόγραμμα Παρακολούθησης των Κοινών Ειδών Πουλιών) που βρίσκεται σε εξέλιξη από την πλειοψηφία των άλλων ευρωπαϊκών χωρών (30).

Το Πρόγραμμα είναι μακροχρόνιο και βασίζεται στη συμμετοχή εθελοντών/τριών που αναλαμβάνουν να παρακολουθήσουν μια συγκεκριμένη περιοχή (ένα 2x2 χλμ. τετράγωνο) σε ετήσια βάση. Κατά τη διάρκεια του 2023 πραγματοποιήθηκαν καταμετρήσεις σε 14 τετράγωνα. Για 9^η συνεχή χρονιά υπολογίστηκε ο Εθνικός Δείκτης Αγροτικών Ειδών (Farmland Bird Index - FBI)(2007-2022) και για τον υπολογισμό των τάσεων των ειδών χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα RTRIM. Τα δεδομένα μας χρησιμοποιήθηκαν από το PECBMS για την εκτίμηση του Ευρωπαϊκού Δείκτη Αγροτικών Ειδών ο οποίος αποτελεί επίσημο δείκτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατάσταση των αγροτικών οικοσυστημάτων. Συνολικά, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 951 επισκέψεις, σε 245 δειγματοληπτικές επιφάνειες και

από 236 είδη, ενώ για την παραγωγή του FBI χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 38 αγροτικά είδη.

5. Πρόγραμμα Παρακολούθησης Ορνιθοπανίδας στους Υγρότοπους της Αττικής

Σκοπός: Συλλογή στοιχείων για τα είδη και τους πληθυσμούς τους που απαντώνται στους υγρότοπους της Αττικής

Χρηματοδότηση: Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία

Έναρξη: 2009

<https://ornithologiki.gr/atticawetlands>

© Ρούλα Τρίγκου

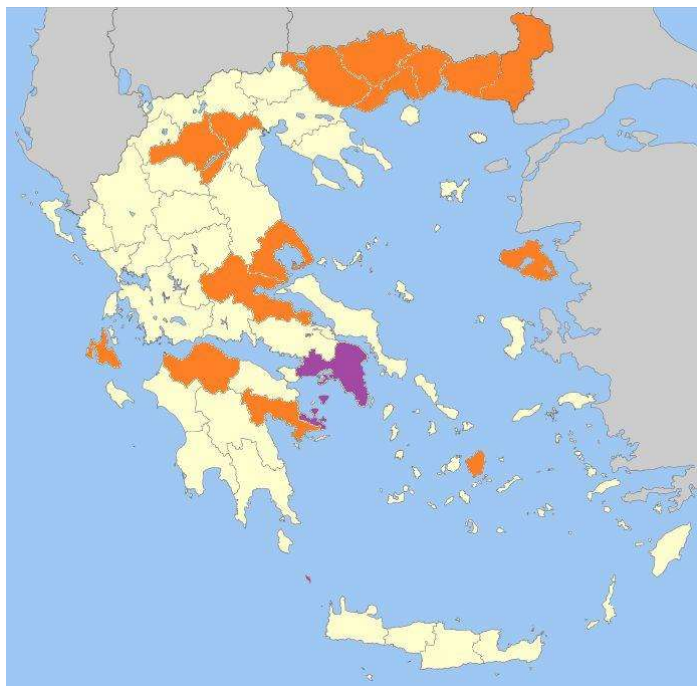
Οι υγρότοποι στην Αττική είναι από τους πλέον σημαντικούς βιότοπους για τα πουλιά της περιοχής και όχι μόνο, καθώς χρησιμοποιούνται είτε ως τόποι αναπαραγωγής, είτε ως τόποι διαχείμασης ή απλά ως στάσεις ανεφοδιασμού κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης. Το Πρόγραμμα Παρακολούθησης Ορνιθοπανίδας στους Υγρότοπους της Αττικής είναι μακροπρόθεσμο και στοχεύει στη συστηματική καταγραφή των πουλιών και τη συλλογή πληθυσμιακών στοιχείων για τα πουλιά στους υγρότοπους της Αττικής. Επισκέψεις πραγματοποιούνται από περίπου 30 εθελοντές τουλάχιστον έξι φορές τον χρόνο, σε διάφορες φάσεις του έτους. Τα δεδομένα που συλλέγονται βελτιώνουν τη γνώση γύρω από την ορνιθοπανίδα των περιοχών αυτών, και επιτρέπουν την εκτίμηση των τάσεων των ειδών. Το 2023 πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε τέσσερις υγρότοπους.

6. Αγώνες Παρατήρησης Πουλιών 2023

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΑ:

Αποτελέσματα 5^{ου} Πανελλαδικού Αγώνα Παρατήρησης Πουλιών

Συμμετείχαν **16 ομάδες σε 15 νομούς και νησιά**, αποτελούμενες από 33 παρατηρητές πουλιών. Καταγράφηκαν 216 διαφορετικά είδη πουλιών. Τα περισσότερα είδη (εκτός Αθηνών) κατέγραψαν οι «Καρλόγεροι» (130, Μαγνησία), οι «Παράδοξοι Ράπτες» (110, Αχαΐα) και οι «Στραβοκέτες» (108, Έβρος).

ΑΤΤΙΚΗ:

Αποτελέσματα 16ου Αττικού Αγώνα Παρατήρησης Πουλιών

Συμμετείχαν 5 ομάδες και άλλες 7 άνευ συναγωνισμού, με 41 παρατηρητές, που επισκέφθηκαν 26 βασικές περιοχές.

Συνολικά παρατηρήθηκαν 139 είδη πουλιών, με 2 είδη να πρωτογράφονται σε αγώνες της Αττικής: ο Σταχτοκεφαλός και ο Πετροσπουργίτης.

Πρώτευσαν με 97 είδη οι «Γαμπρογερανοί» (ομαδάρχης Νικόλας Προμπονάς), με δεύτερους τους «3 κι ο Κούκος» (ομαδάρχισσα Ρ. Τρίγκου) με 60 και τρίτα τα «Μωραϊτόνια» (ομαδάρχης Π. Λατσούδης) με 38.

Ακολούθησαν τα «Σαΐνια» (Σ. Ζόγκαρης) με 21 και οι «Cornix» (Α. Μουτσώκος) με 20.

Άνευ συναγωνισμού οι «Spring Harriers», τα «Funeta», οι «Ερημοσφυριχτές», οι «Αεροδρόμοι», οι «Ναυαγοί», η «Κούκου» και οι «Αμπελοκατεργάριδες».

Βραβείο σπανιότερου είδους στους «Cornix» με το σπάνιο για την Αττική και την εποχή Καλαμοσίχλονο.

Έτσι, σε 16 αγώνες, φτάσαμε τα **236 είδη** στην Αττική.

7. Εθελοντική συμμετοχή μελών ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ σε φορείς και επιτροπές

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετέχει μέσω των εκπροσώπων της, ή άλλων οργανώσεων, στις ακόλουθες κρατικές επιτροπές, φορείς και οργανώσεις :

- Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο.
- Επιτροπή Παρακολούθησης Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ 2014-2020)
- Επιτροπές Παρακολούθησης ΕΣΠΑ 2021-2027 - Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα και Πελοπόννησος.
- Επιτροπή «ΦΥΣΗ 2000» ΥΠΕΝ.
- Διοικητικό Συμβούλιο Εταιρείας Προστασίας Πρεσπών.
- Εθνική Επιτροπής Αποφυγής Πρόσκρουσης Πτηνών και Ζώων επί Αεροσκαφών.
- Περιφερειακό Συντονιστικό Όργανο για την εποπτεία υλοποίησης των μέτρων που προβλέπονται στην απόφαση υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/94090/3093/ 16-09-2022 «Ρυθμίσεις θήρας στο Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Αμβρακικού» (4900 Β’).
- Τοπικές Επιτροπές των Μονάδων Διαχείρισης: Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής Μακεδονίας, Εθνικού Πάρκου Χελμού – Βουραϊκού και Προστατευόμενων Περιοχών Βόρειας Πελοποννήσου, Εθνικών Πάρκων Πάρνηθας, Σχινιά και Προστατευόμενων Περιοχών Σαρωνικού Κόλπου, Εθνικών Πάρκων Νέστου-Βιστωνίδας και Ροδόπης.
- Ομάδα Εργασίας Αναρριχητικού Τουρισμού.

8. Επιτροπή Αξιολόγησης Ορνιθολογικών Παρατηρήσεων (Ε.Α.Ο.Π.)

Το 2023, για 19η χρονιά, συνεχίστηκε το έργο της Επιτροπής Αξιολόγησης Ορνιθολογικών Παρατηρήσεων, με τη συνδρομή της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Δακτυλίωσης Πουλιών. Η ετήσια αναφορά είναι υπό προετοιμασία και θα αναρτηθεί στο <https://www.ornithologiki.gr/rarities>.

Ο συνολικός κατάλογος των ειδών πουλιών της Ελλάδας ανέρχεται στα **459** είδη.

Προστέθηκαν στην ελληνική ορνιθοπανίδα τα εξής τρία νέα είδη:

Αιθαλόμυχος *Puffinus griseus*, εντοπίστηκε στη θάλασσα ανάμεσα σε Θάσο - Καβάλα από τον Ζήση Αντωνόπουλο.

Γραμμοτσικνιάς *Butorides striata*, εντοπίστηκε στις εκβολές Κλαδισσού ποταμού, Χανιά από τον Φώτη Σαμαριτάκη.

Δυτικός Κοκκιντσιροβάκος *Sylvia inornata*, σε δακτυλίωση, Αντικύθηρα και αναγνωρίστηκε από τον Χρήστο Μπαρμπούτη.

II. Η δημοσιοποίηση και προβολή του έργου της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ το 2023

A. Η δημόσια εικόνα της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ το 2023

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ για ακόμη μία χρονιά προώθησε τη δημόσια εικόνα της σε κάθε γωνιά της Ελλάδας αλλά και στο εξωτερικό, εκμεταλλευόμενη την αποτελεσματικότητα, την αυτονομία και την ευελιξία των ηλεκτρονικών μέσων και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Το 2023 είχαμε περισσότερες από 200.000 θεάσεις του αναρτημένου περιεχομένου, ενώ η συνολική επισκεψιμότητα του ιστότοπου μας (www.ornithologiki.gr) κατέγραψε αύξηση **45%**.

Σε ό,τι αφορά τα Κοινωνικά Δίκτυα της Οργάνωσης, το 2023 η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ διατήρησε το ενδιαφέρον του κοινού στο ψηφιακό περιβάλλον, με το περιεχόμενό της να καταγράφει σταθερά υψηλή απήχηση στα κοινωνικά μέσα που δραστηριοποιείται. Συνολικά, παράχθηκαν πάνω από 2.500 αναρτήσεις (post/tweets/stories) ενώ περισσότεροι από 2.200.000 άνθρωποι ήρθαν σε επαφή με το περιεχόμενο και τα μηνύματα που αναρτήθηκαν στα ψηφιακά μέσα της Οργάνωσης. Σημαντικό μέρος αυτών των μηνυμάτων κοινοποιήθηκαν παράλληλα σε αντίστοιχες σελίδες και μέσα προγραμμάτων της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, ενέργεια που λειτουργεί πολλαπλασιαστικά αναφορικά με τον αριθμό των τελικών αποδεκτών.

Όλα τα κοινωνικά δίκτυα στα οποία η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ διατηρεί λογαριασμούς (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn και YouTube), αξιοποιήθηκαν για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προβολή των δράσεων και των σκοπών της Οργάνωσης, αγγίζοντας ένα διευρυμένο κοινό με κάθε πιθανό τρόπο. Για μία ακόμη χρονιά, το 2023 καταγράφηκε σημαντική αύξηση στον αριθμό των ατόμων που παρακολουθούν τις δράσεις και τα νέα μας μέσω **Facebook** (51.500 followers - 31/12/2023 - **αύξηση 10%**) αλλά και μέσω των λογαριασμών της Οργάνωσης στο **Twitter** (2.969 followers - 31/12/2023 - **αύξηση 32%**) και το **Instagram** (3.942 followers – 31/12/22 – **αύξηση 87%**). Οι αναρτήσεις της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ στο **LinkedIn**, τη χρονιά που πέρασε, κέρδισαν πάνω από 11.000 αντιδράσεις ενώ **σημαντική ήταν η αύξηση των ακολούθων** της επαγγελματικής σελίδας της Οργάνωσης, **που άγγιξε το 40%** σε σχέση με το 2022.

Σημαντική απήχηση την περασμένη χρονιά είχε και το περιεχόμενο στο κανάλι της Οργάνωσης στο **YouTube**, με **πάνω από 61.900 προβολές μέσα στο 2023** και αύξηση του συνολικού αριθμού των συνδρομητών. Τακτική ήταν επίσης, και τη φετινή χρονιά, η αποστολή του μηνιαίου Ενημερωτικού Δελτίου (Newsletter) της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, με τους σχετικούς δείκτες να καταγράφουν εξαιρετικά υψηλά ποσοστά αλληλεπίδρασης με το περιεχόμενο αλλά και περαιτέρω αύξηση του αριθμού των εγγεγραμμένων αποδεκτών.

Κατά μέσο όρο, **το κοινό που παρακολουθεί την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ** στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης **σε μηνιαία βάση ανέρχεται σε 500.000 άτομα**, ενώ οι λίστες αποδεκτών του Newsletter της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ περιλαμβάνουν πάνω από 7.000 παραλήπτες. Με βάση όλες τις σχετικές μετρήσεις, οι δείκτες αλληλεπίδρασης (engagements) και διαμοιρασμού (shares) των δημοσιεύσεων της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ σε όλες τις πλατφόρμες κυμαίνονται σε υψηλά

επίπεδα, συχνά πάνω από τον μέσο όρο του εκάστοτε μέσου αλλά και του τομέα όπου δραστηριοποιείται η Οργάνωση (NGOs & non-for-profit).

Από το σύνολο των δημοσιεύσεων στα Κοινωνικά Δίκτυα της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, δημοφιλέστερες για το 2023 αναδείχθηκαν αναρτήσεις για πουλιά όπως οι σταχτάρες, τα χελιδόνια, οι σουσουράδες αλλά και οι πιο «εξωτικοί» συγκάτοικοί μας παπαγάλοι. Μεγάλο ενδιαφέρον συγκέντρωσαν και όσα νέα αφορούσαν πτυχές της μετανάστευσης, με τις αναρτήσεις για αγαπημένα είδη όπως οι Νανόχηνες, ο Ασπροπάρης και το Κιρκινέζι να κερδίζουν τις περισσότερες εντυπώσεις.

Μέσω ανακοινώσεων, Δελτίων Τύπου και προσκλήσεων, σημαντική ήταν μέσα στο 2023 η προσέλκυση κοινού και επισκεπτών σε ανοιχτές εκδηλώσεις και εθελοντικά προγράμματα της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, όπως οι εαρινές και φθινοπωρινές δακτυλιώσεις στον Ορνιθολογικό Σταθμό Αντικυθήρων, οι Μεσοχειμωνιάτικες Καταγραφές Υδροβίων Πουλίων τον Ιανουάριο, τα Χελιδονίσματα τον Μάρτιο και οι Γιορτές Πουλίων τον Οκτώβριο.

Επιπλέον, όπως κάθε χρόνο, μεγάλη απήχηση είχαν και φέτος οι δημοσιεύσεις για τα μακρινά ταξίδια φτερωτών μεταναστών -όπως οι Μαυροπετρίτες με πομπό από τα Αντικύθηρα, τα Κιρκινέζια, ο Σπιζαετός «Βάιος» και ο Ασπροπάρης «Αώος»- καθώς και οι καταγραφές σπάνιων για τη χώρα μας ειδών -όπως ο Νυφογερανός στη Λίμνη Δύστου και οι Ροδοπελεκάνοι στο Πάρκο Τρίτη.

Αξίζει να σημειωθεί πως, σε μια χρονιά που σημαδεύτηκε από ακραία καιρικά φαινόμενα και τεράστιες φυσικές καταστροφές, με μεγαλύτερη εκείνη που κατέκαψε το δάσος της Δαδιάς, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ έδωσε το παρών με τακτικές ενημερώσεις και παρεμβάσεις μέσω των social media και των ΜΜΕ. Μεταξύ των θεμάτων με τη μεγαλύτερη απήχηση ήταν και οι οδηγίες μας για τη φροντίδα των εξαντλημένων Όρνιων στην Κρήτη όπως και άλλων ειδών που είναι ευάλωτα στην όχληση (θαλασσοπούλια, παρυδάτια και υδρόβια πουλιά) και στα ακραία καιρικά φαινόμενα (καύσωνας, χιονόπτωση).

Μεγάλο ήταν το ενδιαφέρον του κοινού για νέα και αναρτήσεις της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ που αφορούσαν απειλές σε είδη και βιότοπους λόγω ανθρωπογενών παρεμβάσεων, όπως: η έντονη διαμαρτυρία μας για τη φετινή Ρυθμιστική Απόφαση για το κυνήγι, οι καταγγελίες για τα ελλιπή μέτρα του Υπουργείου Περιβάλλοντος για την προστασία της ορνιθοπανίδας σε καμένες περιοχές (Ρόδος, Έβρος κ.ά.), ο θάνατος οκτώ Φοινικόπτερων στην Τουρλίδα λόγω πρόσκρουσης σε γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και η αποκάλυψη για την αδράνεια των αρχών στη συνεχιζόμενη ένταση ανοιξιάτικη λαθροθηρία στα Ιόνια, όπως επιβεβαίωσαν οι ηχοκαταγραφικοί αισθητήρες που είχε τοποθετήσει η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE Against Bird Crime. Ενθουσιασμό έφερε η είδηση της δικαίωσης της προσφυγής που είχε καταθέσει η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ με αφορμή το σόου με πρωταγωνιστή τον Θαλασσαετό «Οδυσσέα» στο νέο γήπεδο της ΑΕΚ.

Εκτός από την καταστροφική φωτιά και τις επιπτώσεις της στους πληθυσμούς απειλούμενων γυπών και αρπακτικών πουλιών, το 2023 ο Έβρος και η Ροδόπη βρέθηκαν πολλές φορές στο

επίκεντρο νέων και καταγγελιών που επικοινωνήσε η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ, κυρίως λόγω των αλληπάλληλων περιπτώσεων παραβίασης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης για Αιολικούς Σταθμούς (όπως η έγκριση τριών ΑΣΠΗΕ στην περιοχή Natura 2000 και εξαιρετικής σημασίας ενδιαίτημα για γύπες και αρπακτικά πουλιά της Κοιλάδας του Κομφάτου) αλλά και λόγω νέων περιστατικών θνησιμότητας απειλούμενων γυπών, όπως ο Μαυρόγυπας που έπεσε θύμα ανεμογεννήτριας στον Έβρο.

Τον Σεπτέμβριο του 2023, με τα αποκαϊδία να καίνε ακόμα, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ αποκάλυψε πως εταιρείες και αρμόδιες αρχές συνέχιζαν απρόσκοπτα διαδικασίες αδειοδότησης Αιολικών μέσα στα καμένα του Έβρου, σε περιοχή NATURA για τον Μαυρόγυπα. Μέσα σε λίγες εβδομάδες, τις σχετικές αναρτήσεις μας για το θέμα διάβασαν πάνω από 600.000 άτομα, ενώ τα Δελτία Τύπου αναδημοσιεύθηκαν σε περισσότερα από 300 ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα, υποχρεώνοντας την κυβέρνηση να προαναγγείλει την αναστολή έργων στις καμένες περιοχές.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2023, άλλοτε με δικές της ανακοινώσεις και άλλοτε συμμετέχοντας σε κοινές προσπάθειες με άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις και φορείς, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ πέτυχε να αυξήσει την ενημέρωση - ευαισθητοποίηση του κοινού για σημαντικά θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής και προστασίας των πουλιών και της άγριας ζωής και, μεταξύ άλλων: α) να κινητοποιήσει χιλιάδες πολίτες και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στην Ελλάδα να συμμετέχουν στην εκστρατεία Restore Nature για τη διεκδίκηση μιας νομοθεσίας για την αποκατάσταση της Φύσης, β) να υποστηρίξει κινήσεις πολιτών και παρεμβάσεις – όπως [η προσπάθεια για την αποτροπή της καταστροφικής κοπής αστικών δέντρων](#) και γ) να ενημερώσει το γενικό κοινό για θέματα προστασίας της ορνιθοπανίδας, όπως τα μέτρα πρόληψης της γρίπης των πτηνών.

Τέλος, από τον Σεπτέμβριο έως τον Δεκέμβριο του 2023, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ σχεδίασε και υλοποίησε την πρώτη ευρεία εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του ΟΦΥΠΕΚΑ ενάντια στην παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων, με στόχο κοινά στην Κεντρική και Δυτική Ελλάδα αλλά και πανελλαδικά μέσα από την παραγωγή ενημερωτικού spot που μεταδόθηκε τον Σεπτέμβριο και τον Δεκέμβριο του 2023 από τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς σε όλη την επικράτεια. Για την απεύθυνση στο γενικό και τα εξειδικευμένα κοινά-στόχο, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ σχεδίασε και παρήγαγε πλήθος πρωτότυπων υλικών ενημέρωσης, ενώ ήταν υπεύθυνη για την ανάπτυξη του concept και των σεναρίων για τα ενημερωτικά και εκπαιδευτικά

video που παράχθηκαν. Στο πλαίσιο υλοποίησης της εκστρατείας, η ομάδα της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ διοργάνωσε έξι σεμινάρια εκπαίδευσης εκπροσώπων αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων, έξι ανοιχτές εκδηλώσεις για το κοινό και μία μεγάλη διημερίδα στα Γιάννενα (Δεκέμβριος 2023) με συμμετοχή περισσότερων από 130 εκπροσώπων της Πολιτείας και ειδικών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

B. Επικοινωνία – Κάλυψη από ΜΜΕ

Το 2023 εκδόθηκαν από την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συνολικά **29 Δελτία Τύπου** εθνικής και τοπικής εμβέλειας, ενώ εκτενής ήταν η κάλυψη ποικίλων δράσεων και θεμάτων που προωθεί η Οργάνωση τόσο από εθνικά και περιφερειακά όσο και από τοπικά ΜΜΕ. Συνολικά, το έργο και οι θέσεις της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ απασχόλησαν τα ΜΜΕ με ένα εύρος θεμάτων, με αναφορές στις δράσεις της σε περισσότερα από **250 δημοσιεύματα σε έντυπα μέσα, 120 τηλεοπτικά προγράμματα και 84 ραδιοφωνικές εκπομπές**. Ταυτόχρονα, το έργο της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ προβλήθηκε **περισσότερες από 2.100 φορές στα ηλεκτρονικά μέσα και σε περισσότερες από 5.000 αναρτήσεις στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης**.

Κατά τη διάρκεια του 2023, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ενημέρωσε και ευαισθητοποίησε το κοινό για ένα πλήθος θεμάτων όπως: η κύρωση της Σύμβασης ΑΕWA από την Ελληνική Βουλή, η λανθασμένη χωροθέτηση Αιολικών Σταθμών, οι καταστροφικές συνέπειες της παράνομης δηλητηρίασης της άγριας ζωής, η έναρξη της απαγόρευσης της χρήσης μολύβδινων σκαγιών εντός και περιμετρικά των υγροτόπων, η δράση για την προστασία απειλούμενων ειδών όπως ο Σπιζαετός, η Νανόχηνα, ο Μύχος και ο Αργυροπελεκάνος, ενώ συνεχίστηκε με συνέπεια η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για απειλές και εγκλήματα κατά των άγριων πουλιών όπως η λαθροθηρία.

Παράλληλα, καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ προώθησε μηνύματα για τη σημασία διατήρησης της βιοποικιλότητας, προβάλλοντας πληροφορίες για τον πλούτο της ελληνικής ορνιθοπανίδας και τη σημασία βιοτόπων και οικοσυστημάτων για τη βιοποικιλότητα και τον άνθρωπο, τον ερχομό των μεταναστευτικών πουλιών, την παρουσία σπάνιων και ξεχωριστών φτερωτών επισκεπτών όπως και για την εμπειρία της παρατήρησης πουλιών.

Τα θέματα που προσέλκυαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των ΜΜΕ το 2023 αφορούσαν κυρίως ανθρωπογενείς απειλές (λανθασμένη χωροθέτηση Αιολικών Σταθμών, λαθροθηρία, υποβάθμιση ενδιαιτημάτων) με πλήθος αναδημοσιεύσεων των ανακοινώσεων της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ σε τοπικό και εθνικό επίπεδο ενώ -μεταξύ άλλων- σημαντικής προβολής έτυχαν από μεγάλη μερίδα εθνικών και τοπικών μέσων Δελτία Τύπου σχετικά με πρωτοβουλίες, μελέτες και δράσεις που υλοποίησε ή συμμετείχε η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ, όπως το Wildlife Crime Academy και έρευνες με τη συμμετοχή του Ορνιθολογικού Σταθμού Αντικυθήρων για τη μελέτη της μετανάστευσης.

Σημαντική ήταν και η κάλυψη και ανάδειξη από την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ κρίσιμων θεμάτων περιβαλλοντικής πολιτικής, με στόχο την ευαισθητοποίηση των πολιτών και την ενεργοποίηση της Πολιτείας για μια σειρά από απειλές και κινδύνους όπως η υποβάθμιση των υγροτόπων, η ατμοσφαιρική ρύπανση από τη ναυτιλία και τις μεγάλες βιομηχανίες, τα απαραίτητα μέτρα για τον περιορισμό της τυχαίας παγίδευσης θαλασσοπουλιών και άλλων ειδών σε αλιευτικά εργαλεία - bycatch, οι επιπτώσεις των κρίσεων του κλίματος και της βιοποικιλότητας, οι παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και του ενωσιακού δικαίου για προστατευόμενες περιοχές και τα προστατευόμενα είδη κ.ά.

Τέλος, ειδικής μνείας χρήζουν δύο μεγάλα αφιερώματα στο έργο και τους ανθρώπους της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, με αφορμή και τα 40 χρόνια από την ίδρυσή της, το ένα μέσα από την εκπομπή της ΕΡΤ «Πλάνα με Ουρά» και το δεύτερο από τη δημοφιλή ιστοσελίδα LIFO.

Γ. Διοργάνωση και Συμμετοχή σε Εκδηλώσεις

Μετά από μια σχεδόν τριετή δύσκολη περίοδο για όλες τις δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης, και ιδιαίτερα τη διοργάνωση εκδηλώσεων, το 2023 η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ επανήλθε δυναμικά διοργανώνοντας δεκάδες εκδηλώσεις σε συνεργασία με άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις και φορείς, είτε ανταποκρινόμενη στο κάλεσμα πλήθους φορέων που δραστηριοποιούνται σε διάφορες περιοχές της χώρας.

Κατά τη διάρκεια της χρονιάς, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ διοργάνωσε ή/και συμμετείχε -κυρίως με φυσική παρουσία στελεχών και μελών της- σε **περισσότερες από 50 εκδηλώσεις**, όπως: τη διημερίδα για τη βιοποικιλότητα της Σκύρου με αφορμή τη βράβευση του προγράμματος LIFE EIClimA στα Natura2000 Awards, εκδηλώσεις και ενημερώσεις σε συνεργασία με αναρριχητικούς συλλόγους για την αρμονική συνύπαρξή μας με την άγρια ζωή στα βράχια, Επιστημονική Ημερίδα για την Ατμοσφαιρική Ρύπανση στον Πειραιά και άλλες πόλεις - λιμάνια της Μεσογείου, καθώς επίσης σε εκδηλώσεις για τα αρπακτικά πουλιά και προβολές του ντοκιμαντέρ μας ΝΟΜΑΔΕΣ, όπως εκείνες στον Αξό Μυλοποτάμου και την Ήπειρο (Αετομηλίτσα και Βίτσα).

Επιπλέον, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ είχε φέτος συμμετοχή -μεταξύ άλλων- στο Ecofestival στην Πτολεμαίδα, στο φεστιβάλ Αστροεξόρμησης στον Πάρνωνα, στο Περιβαλλοντικό & Πολιτιστικό Φεστιβάλ Σέττας στην Εύβοια, στον 1^ο κύκλο του «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ LAB» της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης, σε δεκάδες εκδηλώσεις ενημέρωσης ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα καθώς και σε ημερίδες, πεζοπορίες και φεστιβάλ σε διάφορα μέρη της χώρας με κεντρικό θέμα την ανεξέλεγκτη χωροθέτηση Αιολικών Σταθμών. Μέλη και στελέχη της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ συμμετείχαν επίσης σε προβολές ταινιών, σε παζάρια οικονομικής ενίσχυσης, σε καθαρισμούς υγροτόπων και παραλιών αλλά και σε εκδηλώσεις αφιερωμένες στους υγρότοπους, τα ρέματα σε αστικές περιοχές και πολλά άλλα.

Τον Μάρτιο, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ είχε τη χαρά να υποδεχτεί ξανά, μετά από δύο χρόνια, μικρούς και μεγάλους στο Πάρκο «Α. Τρίτσης» για τα 29α «Χελιδονίσματα». Πάνω από 1.000 παιδιά και ενήλικες πήραν μέρος στην αγαπημένη δράση που υποδέχεται την άνοιξη και τα χελιδόνια! «Χελιδονίσματα» διοργανώθηκαν σε δεκάδες ακόμα περιοχές της Ελλάδας, υπό τον συντονισμό της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ και σε συνεργασία με

Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, Δήμους και κοινότητες, τοπικούς συλλόγους και εκπαιδευτικές ομάδες.

Το 2023 υλοποιήθηκε και πάλι, υπό τον συντονισμό της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, η **Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών** (Eurobirdwatch) στο πλαίσιο της οποίας διοργανώθηκαν περισσότερες από 30 εκδηλώσεις σε πλήθος περιοχών της χώρας, από τον Έβρο ως την Κρήτη και από την Κέρκυρα ως τη Λέσβο, φέρνοντας την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ στην 1^η θέση μεταξύ των υπολοίπων εταίρων της BirdLife που συμμετέχουν στη διοργάνωση Γιορτών

Πουλιών. Στις κατά τόπους δράσεις που διοργανώθηκαν συμμετείχαν περισσότερα από 5.000 άτομα, ενώ συμμετείχαν περισσότερα από 1.500 παιδιά σε δραστηριότητες αφιερωμένες στα μεταναστευτικά πουλιά.

Τον Ιούλιο, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετείχε στις εργασίες του **Διεθνούς Συνεδρίου για τη Βιοποικιλότητα που φιλοξενήθηκε στο Κιγκάλι της Ρουάντα** όπου και παρουσίασε τις δράσεις της για τον περιορισμό της παράνομης παγίδευσης άγριων πουλιών, στο πλαίσιο διασυνοριακών συμμαχιών και σε συνεργασία με άλλους εταίρους της BirdLife. Λίγους μήνες αργότερα, η **ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετείχε στο European**

Vulture Conference που διοργανώθηκε στην Ισπανία, με δύο κύριες παρουσιάσεις και συμμετοχή πολλών στελεχών της σε μελέτες που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου. Σημαντική ήταν η παρουσία της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ και στο Πανελλήνιο Συνέδριο Οικολογίας – HELECOS που διεξήχθη στην Πάτρα τον Οκτώβριο.

Το 2023 η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ έδωσε για 5^η συνεχή χρονιά το παρών στο μεγαλύτερο φεστιβάλ παρατήρησης πουλιών στον κόσμο, το **Global Birdfair**, στο Oakham της Αγγλίας, μαζί με άλλους εταίρους της BirdLife International, αλλά και με τα Εθνικά Πάρκα Β. Ελλάδας – ΟΦΥΠΕΚΑ και το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου. Περισσότεροι από 2.000 επισκέπτες πέρασαν από το περίπτερο της

ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ενώ την τιμητική τους είχαν φέτος ο Αργυροπελεκάνος και το Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE, όπως και η Νανόχηνα με τις δράσεις μας για το Πρόγραμμα LIFE LWfG Climate.

Δ. Επιστημονικές Δημοσιεύσεις

Astaras, C., **Sideri-Manoka, Z.A., Vougioukalou, M.**, Migli, D., Vasiliadis, I., Sidiropoulos, S., **Barboutis, C., Manolopoulos, A., Vafeiadis, M.**, Kazantzidis, S. 2023. Acoustic Monitoring Confirms Significant Poaching Pressure of European Turtle Doves (*Streptopelia turtur*) during Spring Migration across the Ionian Islands, Greece. *Animals* 13 (4), 687. | <https://doi.org/10.3390/ani13040687>

Barboutis, C., Bounas, A., **Navarrete, E.**, & Fransson, T. 2023. Stopover Ecology of the European Turtle Dove (*Streptopelia turtur*), a Threatened Migratory Bird Species, After the Crossing of an Extended Ecological Barrier. *Birds*. 4(2), 202-212. | URL: <https://www.mdpi.com/2673-6004/4/2/17>

Bounas, A., Komini, C., Talioura, A., Toli, E. A., Sotiropoulos, K., & **Barboutis, C.** 2023. Adaptive regulation of stopover refueling during bird migration: insights from whole blood transcriptomics. *Genome Biology and Evolution*. 15(4), evad061. | <https://doi.org/10.1093/gbe/evad061>

Bounas, A., Saravia-Mullin, V., Méndez, M., Arkumarev, V., Aghajanyan, L., Ararat, K., Buechley, E., Dobrev, V., Dobrev, D., Efrat, R., Klisurov, I., Kret, E., Skartsi, T., Opper, S., Petrov, R., Şekercioğlu, C.H., Vaidl, A., Donázar, J.A., Nikolov, S.C., Sotiropoulos, K. 2023. Assessing genetic diversity patterns at neutral and adaptive loci to inform population reinforcement of an endangered migratory vulture. *Journal of Ornithology*. 164, 677–688. | <https://doi.org/10.1007/s10336-023-02048-w>

Dobrev, V., Topi, M., Hallmann, B., Dobrev, D., Arkumarev, V., Saravia-Mullin, V., Bounas, A., Pappaioannou, H., Bino, T., Duro, K., Xherri, X., Vorpsi, Z., Selgjakaj, L., Xeka, E., Sevo, B., Loce, E., Saliáj, O., Ziu, D., Opper, S., Popgeorgiev, G.S. & Nikolov, S.C. 2023. Status and Threats for the Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* (Linnaeus, 1758) in Albania. *Acta Zoologica Bulgarica, Supp.* 17. | https://www.acta-zoologica-bulgarica.eu/2023/Suppl_17_07

Howard, C., Marjakangas, E.-L., Morán-Ordóñez, A., Milanese, P., Abuladze, A., Aghababyan, K., Ajder, V., Arkumarev, V., Balmer, D.E., Bauer, H.-G., Beale, C.M., Bino, T., Boyla, K.A., Burfield, I.J., Burke, B., Caffrey, B., Chodkiewicz, T., Del Moral, J.C., Mazal, V.D., Fernández, N., Fornasari, L., Gerlach, B., Godinho, C., Herrando, S., Ieronymidou, C., Johnston, A., Jovicevic, M., Kalyakin, M., Keller, V., Knaus, P., Kotrošan, D., Kuzmenko, T., Leitão, D., Lindström, Å., Maxhuni, Q., Mihelič, T., Mikuska, T., Molina, B., Nagy, K., Noble, D., Øien, I.J., Paquet, J.-Y., Pladevall, C., **Portolou, D.**, Radišić, D., Rajkov, S., Rajković, D.Z., Raudonikis, L., Sattler, T., Saveljić, D., Shimmings, P., Sjenicic, J., Štátný, K., Stoychev, S., Strus, I., Sudfeldt, C., Sultanov, E., Szép, T., Teufelbauer, N., Uzunova, D., van Turnhout, C.A.M., Veleviski, M., Vikstrøm, T., Vintchevski, A., Voltzit, O., Voříšek, P., Wilk, T., Zurell, D., Brotons, L., Lehtikainen, A., Willis, S.G., 2023. Local colonisations and extinctions of European birds are poorly explained by changes in climate suitability. *Nature Communications*. 14, 4304. | <https://doi.org/10.1038/s41467-023-39093-1>

Kassara, C., Bairaktaridou, K., Maximiadi, M., Akriotis, T., Giokas, S., Psiloglou, B. E., **Barboutis, C.** 2023. Water visitation patterns by Eleonora's falcon at its breeding grounds: a case study using visual observations and camera traps. *Ethology Ecology & Evolution*. 35(6), 698-715. | <https://doi.org/10.1080/03949370.2023.2191339>

Marolla, F., Aarvak, T., Hamel, S., Ims, R.A., Kéry, M., Mellard, J.P., Nater, C.R., Schaub, M., **Vougioukalou, M.**, Yoccoz, N.G., Øien, I.J., 2023. Life-cycle analysis of an endangered

migratory goose to assess the impact of conservation actions on population recovery. *Biological Conservation*. 281, 110028. | <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2023.110028>

Oppel, S., Dobrev, V., Arkumarev, V., **Saravia-Mullin, V.**, Bashmili, K., Bino, T., **Bounas, A.**, Chardin, A., Dobrev, D., Duro, K., Kapsalis, E., Kret, E., Marchant, M.-P., Nakev, S., Petrovski, N., Papaioannou, H., Popgeorgiev, G., Selgjekaj, L., Skartsi, T., Stamenov, A., Stoychev, S., Topi, M., Vavylis, D., Velevski, M., Vorpsi, Z., Weston, J., Xeka, E., Xherri, X., Yordanov, E., Nikolov, S.C., 2023. Long-term conservation efforts at flyway scale can halt the population decline in a globally endangered migratory raptor. *Animal Conservation*. | <https://doi.org/10.1111/acv.12917>

Rigal, S., Dakos, V., Alonso, H., Auniņš, A., Benkő, Z., Brotons, L., Chodkiewicz, T., Chylarecki, P., de Carli, E., Del Moral, J.C., Domşa, C., Escandell, V., Fontaine, B., Foppen, R., Gregory, R., Harris, S., Herrando, S., Husby, M., Ieronymidou, C., Jiguet, F., Kennedy, J., Klvaňová, A., Kmecl, P., Kuczyński, L., Kurlavičius, P., Kålås, J.A., Lehikoinen, A., Lindström, Å., Lorrillière, R., Moshøj, C., Nellis, R., Noble, D., Eskildsen, D.P., Paquet, J.-Y., Péliissié, M., Pladevall, C., **Portolou, D.**, Reif, J., Schmid, H., Seaman, B., Szabo, Z.D., Szép, T., Florenzano, G.T., Teufelbauer, N., Trautmann, S., van Turnhout, C., Vermouzek, Z., Vikstrøm, T., Voříšek, P., Weiserbs, A., Devictor, V., 2023. Farmland practices are driving bird population decline across Europe. *Proceedings of the National Academic of Sciences U. S. A.* 120, e2216573120. | <https://doi.org/10.1073/pnas.2216573120>

Verniest, F., Le Viol, I., Julliard, R., Dami, L., Guelmami, A., Suet, M., Abdou, W., Azafzaf, H., Bendjedda, N., Bino, T., Borg, J.J., Božič, L., Dakki, M., El Hamoumi, R., Encarnaçãõ, V., Erciyas-Yavuz, K., Etayeb, K., Georgiev, V., Hamada, A., Hatzofe, O., Ieronymidou, C., Langendoen, T., Mikuska, T., Molina, B., Moniz, F., Moussy, C., Ouassou, A., Petkov, N., **Portolou, D.**, Qaneer, T., Sayoud, S., Šćiban, M., Topić, G., Uzunova, D., Vine, G., Vizi, A., Xeka, E., Zenatello, M., Gaget, E., Galewski, T., 2023. Anticipating the effects of climate warming and natural habitat conversion on waterbird communities to address protection gaps. *Biological Conservation*. 279, 109939. | <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2023.109939>

11^ο Συνέδριο Ελληνικής Οικολογικής Εταιρίας (HELECOS)

III. Ο Ορνιθολογικός Σταθμός Αντικυθήρων

Σκοπός: Η παρακολούθηση και μελέτη του φαινομένου της μετανάστευσης των πουλιών και των ενδιαιτημάτων τους με σκοπό την προστασία τους σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Χρηματοδότηση: Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη

Έναρξη: 2004

Βασικές δράσεις:

- Παρακολούθηση μεταναστευτικών πουλιών με τη μέθοδο των δακτυλιώσεων
- Παρακολούθηση μετανάστευσης αρπακτικών
- Παρακολούθηση αποικίας Μαυροπετρίτη
- Μελέτη φυσικού περιβάλλοντος και βιοποικιλότητας της περιοχής δράσης του Προγράμματος
- Υποστήριξη ορνιθολογικής έρευνας

<http://www.ornithologiki.gr/osa>

Ο Ορνιθολογικός Σταθμός Αντικυθήρων (ΟΣΑ) αποτελεί τη βάση ενός πολυετούς Προγράμματος παρακολούθησης και μελέτης του φαινομένου της μετανάστευσης των πουλιών με σκοπό την προστασία τους σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, με περιοχή δραστηριοποίησης το νησί των Αντικυθήρων, τον ευρύτερο θαλάσσιο χώρο και τις παρακείμενες νησίδες.

Παράλληλοι στόχοι του Προγράμματος αποτελούν η οικολογική έρευνα των πουλιών και του φυσικού τους περιβάλλοντος, η εκπαίδευση φοιτητών και νέων επιστημόνων και η υποστήριξη της περιβαλλοντικής έρευνας και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας, αλλά και των επισκεπτών του νησιού, σχετικά με τις προσπάθειες προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και την προβολή των Αντικυθήρων ως εναλλακτικού τουριστικού προορισμού.

Χρηματοδοτικό Πλαίσιο και Στρατηγική ΟΣΑ

Κατά το έτος 2023 το Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη συνέχισε να υποστηρίζει οικονομικά τις δραστηριότητες του Σταθμού.

Προγράμματα παρακολούθησης, καταγραφής και οικολογική έρευνα

Κατά τη διάρκεια λειτουργίας της δράσης το 2023, δακτυλιώθηκαν συνολικά **6.514 πουλιά από 69 είδη**, στο πλαίσιο της μόνιμης δράσης «Παρακολούθηση της μετανάστευσης με την μέθοδο των δακτυλιώσεων». Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια τη ανοιξιάτικης περιόδου δακτυλιώθηκαν 5.509 πουλιά από 61 είδη. Αντίστοιχα, κατά φθινοπωρινή περίοδο 1.005 πουλιά από 39 είδη. Αξιοσημείωτα είδη που δακτυλιώθηκαν ήταν ο Νανοφυλλοσκόπος *Phylloscopus proregulus* (δυο άτομα · τα πρώτα για την Ελλάδα) και ο Κεδροφυλλοσκόπος *Phylloscopus nitidus* (δύο άτομα).

Όλες οι καταγραφές είναι αναρτημένες στο <https://www.trektellen.nl>. Αντίστοιχα, στο πλαίσιο της δράσης «Παρακολούθηση της μετανάστευσης αρπακτικών πουλιών με τη μέθοδο της απευθείας παρατήρησης» καταγράφηκαν 6.939 αρπακτικά από 19 είδη και 540 άτομα από 6 άλλα ανεμοπορούντα είδη πλην αρπακτικών. Αξιοσημείωτες παρατηρήσεις ήταν οι δύο Ασπροπάρηδες *Neorhron percnopterus*, είδος στόχος της δράσης. Σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πατρών συνεχίστηκε η παρακολούθηση της χρήσης πηγών γλυκού νερού από τον Μαυροπετρίτη στη θέση Άσπρο Νερό των Αντικυθήρων και τοποθετήθηκαν τρεις πομποί GPS σε Μαυροπετρίτες. Σε συνεργασία με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Σουηδίας τοποθετήθηκαν πειραματικά δύο πομποί GPS, σε άτομα Συκοφάγου *Oriolus oriolus*.

Συνεργασίες, εκπαίδευση και επιστημονικό έργο

Για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος έγιναν συνεργασίες με τέσσερα ερευνητικά ιδρύματα από το εξωτερικό (2) και την Ελλάδα (2) και με δύο Προγράμματα LIFE (LIFE Bonelli eastMed και Egyptian Vulture New LIFE).

Δημοσιεύθηκαν τέσσερις ερευνητικές εργασίες σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και παρουσιάστηκαν δυο εργασίες σε επιστημονικά συνέδρια, ενώ ο ΟΣΑ υποστηρίζει τη διεξαγωγή μιας Διδακτορικής και τεσσάρων πτυχιακών διατριβών σε Τμήματα Πανεπιστημίων της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Εθελοντές

Συνολικά 23 εθελοντές φιλοξενήθηκαν στις εγκαταστάσεις του ΟΣΑ και πήραν μέρος στις ερευνητικές του δραστηριότητες. Εξ αυτών, το 35% ήταν από το Ηνωμένο Βασίλειο και το 30% από την Ελλάδα, ενώ η πλειονότητα των εθελοντών (60%) συμμετείχε στο πρόγραμμα για 2 εβδομάδες και οι υπόλοιποι από 3 έως 6 εβδομάδες.

Αγρόκτημα ΟΣΑ

Κατά το 2023 οι εργασίες στο αγρόκτημα του ΟΣΑ επικεντρώθηκαν στη συντήρηση των υφιστάμενων δενδρωδών καλλιέργειών, ενώ δεν πραγματοποιήθηκε καλλιέργεια σιτηρών και ψυχανθών όπως τα προηγούμενα χρόνια λόγω έλλειψης καλών συνθηκών (ξηρασία) κατά τη διάρκεια της χειμερινής επίσκεψης (Δεκ 23)

Έργα Συντήρησης Υποδομών και Εξοπλισμού

Κατά τη διάρκεια του έτους 2023 πραγματοποιήθηκαν όλες οι απαραίτητες συντηρήσεις των κτιρίων, και του εξοπλισμού. Επιπλέον, μέσω προγράμματος χρηματοδότησης του ΟΦΥΠΕΚΑ ο Δήμος Κυθήρων προέβη σε αντικατάσταση των κουφωμάτων του κτιρίου του ΟΣΑ με νέα κουφώματα αλουμίνιου. Επιπλέον νέες υποδομές ήταν η ηλεκτρική περίφραξη στον ξενώνα και η τοποθέτηση κοντέινερ στο κτήμα το οποίο θα χρησιμοποιείται ως αποθηκευτικός χώρος. Από την προμήθεια νέου εξοπλισμού σημειώνεται η αγορά νέου οπτικού εξοπλισμού (κιάλια, τηλεσκόπια), ηχείων για luring, μπαγκαζιέρα αυτοκινήτου και υλικών δακτυλίωσης προς αντικατάσταση πεπαλαιωμένου υλικού.

IV. Πολιτική Προστασίας & Διατήρησης

A. Εφαρμογή της Οδηγίας για τα Πουλιά και προστασία της Βιοποικιλότητας

Επιτροπή «ΦΥΣΗ 2000»

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετείχε στην Επιτροπή «ΦΥΣΗ 2000» στη θητεία 2020-2023 με την Κωνσταντίνα Ντεμίρη, ως αναπληρωματικό μέλος των Περιβαλλοντικών ΜΚΟ. Στις συνεδριάσεις της «Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000», εντός του 2023 συζητήθηκαν μεταξύ άλλων:

- Οι θέσεις 7 Οργανώσεων, μεταξύ των οποίων και η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ για τον νέο ενωσιακό Κανονισμό για την ανάπτυξη των ΑΠΕ.
- Οι Στόχοι Διατήρησης ΖΕΠ μεγάλων έργων υποδομών.
- Σχέδιο ΥΑ για τον καθορισμό των τοπικών στόχων διατήρησης για φυσικούς τύπους οικοτόπων και είδη ενωσιακού ενδιαφέροντος στις περιοχές ΕΖΔ-ΤΚΣ.
- Το Σχέδιο Δράσης για 10 είδη χειροπτέρων των σπηλαίων.
- Ο νόμος για την αποκατάσταση της φύσης και ο Κανονισμός για τη βιώσιμη χρήση φυτοφαρμάκων.
- Ο απολογισμός της 3ετούς θητείας της Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000.

B. Αντιμετώπιση απειλών

1. Καταγγελίες για υποβάθμιση βιοτόπων και θανάτωση πουλιών

Και κατά τη διάρκεια του 2023, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συνέχισε τη συστηματική ενασχόλησή της με την προστασία των απειλούμενων οικοτόπων που κινδυνεύουν από διάφορες καταστροφικές επεμβάσεις και δραστηριότητες. Κατά την περσινή χρονιά, το τμήμα Πολιτικής χειρίστηκε περισσότερες από 27 τέτοιες υποθέσεις οι οποίες είχαν να κάνουν με ένα μεγάλο φάσμα απειλών και προβλημάτων που περιλάμβαναν μεταξύ των άλλων πολλές αναπτυξιακές δραστηριότητες βλαπτικές για τα ενδιαφέροντα των πουλιών, αυθαίρετες κατασκευές, καταστροφή της βλάστησης, όχληση από ηχορύπανση και φωτορύπανση,

άκαιρα και εσφαλμένα κλαδέματα (με πολύ μεγάλο αριθμό περιστατικών σε αυτήν την κατηγορία) κ.ά. Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελούν τα προβλήματα από τη χωροθέτηση έργων ΑΠΕ σε σημαντικές περιοχές για την ορνιθοπανίδα και τη βιοποικιλότητα, τα οποία παρουσιάζονται σε ξεχωριστή ενότητα:

- Θέματα λαθροθηρίας σε σημαντικούς υγρότοπους της Ελλάδας όπως ο Αμβρακικός.
- Περιστατικά υπερθήρευσης Τρυγωνιών που εντοπίστηκαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Παράνομη παγίδευση πουλιών σε περιοχές της Ελλάδας όπως η Σαντορίνη, η Λέσβος, η Αττική κ.ά.
- Περιστατικά λαθροθηρίας ειδών που δεν ανήκουν στη λίστα των θηρεύσιμων, όπως η Βαρβάρα.
- Επανατοποθέτηση φωλιών Πελαργών ή/και αίτημα για τοποθέτηση προστατευτικής πλατφόρμας, προς τον ΔΕΔΔΗΕ.
- Παράνομη κατοχή άγριων πουλιών από ιδιώτες ή καταστήματα.
- Περιστατικά παράνομου διαδικτυακού εμπορίου άγριων ειδών όπως ο Συκοφάγος.
- Υγρότοποι της Περαίας (Τσαϊρία): Υποβάλαμε αναλυτικό κείμενο με τις απόψεις μας επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (2^η έκδοση) για τη σχεδιαζόμενη δημιουργία Τεχνολογικού Πάρκου στον υγρότοπο αυτό.
- Ρέμα Πικροδάφνης: Σε συνεργασία με δύο άλλες περιβαλλοντικές ΜΚΟ (Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης και «Ροή») έχουμε καταθέσει αιτήσεις ακυρώσεως για την ΑΕΠΟ, καθώς και για το ΠΔ της οριοθέτησης του ρέματος αυτού.
- Ερασίνο (Υγρότοπος Βραυρώννας): Σημαντικές εξελίξεις στην υπόθεση αυτή ήταν α) η αναφορά που συντάχθηκε από τον Μηχανισμό Καταγγελιών της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και β) η σχετική απάντηση που λάβαμε, μαζί με άλλες περιβαλλοντικές ΜΚΟ, στις επιστολές που στείλαμε στον Πρόεδρο της ΕΤΕπ. Στην απαντητική του επιστολή, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων κάνει σαφείς υποδείξεις για την τροποποίηση των έργων, καθώς και για τη συμμετοχή των περιβαλλοντικών ΜΚΟ στη διαδικασία εκπόνησης ενός Σχεδίου Διορθωτικής Δράσης (Corrective Action Plan), καθώς και στην παρακολούθηση της εφαρμογής του. Επίσης, ως ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ παρουσιάσαμε τις εξελίξεις του Ερασίνου σε τηλεδιάσκεψη που είχαμε με την κα. Α. Χείλαρη και τον κ. Γ. Κουνινιώτη (της ΓΔ Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), στο πλαίσιο της ενημέρωσης που κάναμε για ορισμένα σημαντικά θέματα (αναβολή του νέου Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για τις ΑΠΕ, Καταγγελία για το Κυνήγι κ.λπ.)
- Πάπιγκο: Η υπόθεση του Πάπιγκου αφορά την παραβίαση των ορίων του παραδοσιακού οικισμού του Μεγάλου Πάπιγκου και του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου, για την εξυπηρέτηση οικοδομικής δραστηριότητας τού εφοπλιστή Αντώνη Λαιμού, εντός του Πυρήνα του Εθνικού Πάρκου. Ως ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ, συμμετείχαμε ενεργά στην εκστρατεία δημοσιοποίησης του θέματος αυτού και συνεισφέραμε στα δικαστικά έξοδα στις προσφυγές που έγιναν από περιβαλλοντικές οργανώσεις και τοπικούς φορείς. Μετά από πολλές αναβολές της εκδίκασης των προσφυγών, δυστυχώς τελικά απορρίφθηκαν οι αιτήσεις ακυρώσεως.
- Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας: Συμμετείχαμε στην εκστρατεία για την προστασία του ρέματος αυτού από τα καταστροφικά έργα διευθέτησης και συμβάλλαμε στην

ανάδειξη του θέματος. Επίσης, συντάξαμε υπόμνημα για την ορνιθολογική σημασία της περιοχής αυτής, το οποίο χρησιμοποιήθηκε από τοπικούς φορείς και οργανώσεις, στην προσφυγή που έκαναν στο ΣτΕ. Δυστυχώς, όμως, οι προσπάθειες των τοπικών φορέων δεν ευοδώθηκαν και οι εργασίες διευθέτησης του Μεγάλου Ρέματος, υλοποιήθηκαν.

- Πάρκο Α. Τρίτσης: Το Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Α. Τρίτσης», στο οποίο η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ έχει μακρά παρουσία και δράση, απειλήθηκε από τα έργα που πρότεινε, κατά το περασμένο έτος, η Περιφέρεια Αττικής. Πρόκειται για ένα μεγάλο σύνολο έργων, στο πλαίσιο ενός (υποτιθέμενου) σχεδίου ανάπλασης, το οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνει την κατασκευή ενός εναέριου ποδηλατόδρομου, μια «εμπορική διαδρομή» (με εμπορικά καταστήματα κατά μήκος του καναλιού του πάρκου), ένα ξενοδοχείο δενδρόσπιτων στον πυρήνα του δάσους, ένα συνεδριακό κέντρο και έναν επιπλέον χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων. Τα προαναφερθέντα έργα θα υποβαθμίσουν το τοπίο και θα δημιουργήσουν επιπλέον απειλές για τα ευάλωτα είδη της βιοποικιλότητας του πάρκου αυτού. Ταυτόχρονα, πλήττουν ευθέως τη στόχευση και τη λειτουργία του συγκεκριμένου χώρου ως Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης (όπως αναφέρεται και στην ονομασία του). Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετείχε στις εκδηλώσεις διαβούλευσης και στήριξε τις πρωτοβουλίες των κατοίκων για την προστασία του πάρκου Τρίτση. Προς το παρόν, και έπειτα από την αλλαγή της περιφερειακής αρχής μετά από τις τελευταίες περιφερειακές εκλογές, τα έργα αυτά φαίνεται ότι έχουν παγώσει.
- Λόφος του Στρέφη: Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ έστειλε επιστολές και συνέταξε υπόμνημα για την αξία της περιοχής αυτής που απειλήθηκε κατά τα τελευταία δύο χρόνια από μία σειρά καταστροφικών έργων. Η ευτυχής κατάληξη της εκδίκασης των ασφαλιστικών μέτρων που έκαναν οι τοπικοί φορείς, καθώς και η διαφορετική θέση, ως προς τα επαπειλούμενα έργα, της νέας δημοτικής αρχής, αφήνουν περιθώρια για μια σαφώς ελπιδοφόρα προοπτική για τον λόφο του Στρέφη.
- Θυμάρι Αττικής: Πρόταση, από κοινού με τοπικές οργανώσεις, προς τον ΔΕΔΔΗΕ, για εξέταση εναλλακτικών λύσεων για τα ηλεκτροφόρα καλώδια στην περιοχή αυτή, καθώς και ευρύτερα στην περιοχή από Σαρωνίδα έως Σούνιο, έπειτα από τα τελευταία περιστατικά ηλεκτροπληξίας πελαργών εκεί.

Αξίζει επίσης να αναφέρουμε και κάποια ακόμα αρκετά σημαντικά περιστατικά υποβάθμισης (ή επαπειλούμενης υποβάθμισης) ενδιατημάτων, στα οποία στηρίξαμε ενεργά την προστασία του περιβάλλοντος, σε συνεργασία με τοπικούς φορείς και περιβαλλοντικές οργανώσεις. Τέτοιες περιπτώσεις είχαμε στην Αλυκή της Νάξου, στις παραλίες της Λέσβου (εκεί λόγω των άκαιρων καθαρισμών), στη Μονεμβασιά (σχεδιαζόμενα έργα φωταγώγησης), στο Βουρκάρι (έργα μεταφοράς φυσικού αερίου), στις Αλυκές Λευκίμμης (προβλήματα ηχορύπανσης), κ.ά.

2. Καταγγελίες - Διοικητικές προσφυγές - Προσφυγές στο ΣτΕ και στην Ε.Ε - Εκδίκαση υποθέσεων

- Στις 15.02.2023, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε προς την Ελλάδα αιτιολογημένη γνώμη [INFR(2014)4073] για μη συμμόρφωση με την Οδηγία για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ) κατά τον σχεδιασμό έργων αιολικής ενέργειας. Πρόκειται για εξαιρετικά σοβαρή εξέλιξη που αποτελεί απόρροια της συνεχιζόμενης πρακτικής που ακολουθείται από τη χώρα μας σχετικά με το θέμα της χωροθέτησης Αιολικών Σταθμών (ΑΣΠΗΕ) μέσα και γύρω από προστατευόμενες περιοχές. Με προειδοποιητική επιστολή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε κάνει συστάσεις στη χώρα μας για τη μη συμμόρφωσή της ήδη από το 2014. Μετά από εννέα χρόνια και δεκάδες «δεσμεύσεις» της Διοίκησης για συμμόρφωση και αντίστοιχες σκόπιμες αναβολές στην αναθεώρηση του Χωροταξικού, η Ελλάδα έλαβε αιτιολογημένη γνώμη από την Επιτροπή - με προθεσμία δύο μηνών για να απαντήσει και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα. Η προειδοποιητική επιστολή και η αιτιολογημένη γνώμη είναι τα πρώτα δύο βήματα που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν διαπιστώνει ότι χώρες μέλη παραβιάζουν το ενωσιακό δίκαιο. Το τρίτο βήμα είναι η παραπομπή της χώρας στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Σχετικά με την καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή που υποβλήθηκε το 2022 και αφορούσε θέματα νόμιμης και παράνομης θήρας, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ έστειλε συμπληρωματικό υλικό για την ισχυροποίηση των επιχειρημάτων που παρουσιάστηκαν στην καταγγελία. Το συμπληρωματικό υλικό περιείχε πληροφορίες για την εαρινή λαθροθήρα στο Ιόνιο, όπου σύμφωνα με επιστημονική δημοσίευση που προέκυψε από έρευνα της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ έως και 57.095 πουλιά σκοτώθηκαν από σκάγια λαθροθήρων την άνοιξη του 2021. Στην επιστολή που εστάλη αναφέρθηκαν επίσης ευρήματα της Επιτροπής κατά της Σφαγής των πουλιών (Committee Against Bird Slaughter) και η αναφορά της Διεύθυνσης Δασών Ζακύνθου όπου αναφέρθηκε μεταξύ άλλων ότι την άνοιξη του 2023 έγιναν τρεις προσαγωγές στο πλαίσιο των Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την καταπολέμηση της εαρινής λαθροθήρας. Επιπροσθέτως, στο συμπληρωματικό υλικό παρουσιάστηκε η ετήσια ρυθμιστική απόφαση θήρας κατά την οποία όχι μόνο δεν αφαιρέθηκαν τα είδη που βρίσκονται σε δυσμενές καθεστώς διατήρησης από την λίστα των θηρεύσιμων, αλλά παρατάθηκε η περίοδος θήρας για όλα τα παρυδάτια και υδρόβια μέχρι τις 10 Φλεβάρη, όπως και για τον Κότσουφα μέχρι το τέλος Φλεβάρη.
- Τον Δεκέμβριο του 2023, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις WWF Ελλάς, Greenpeace, Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία και MEDASSET, προσέφυγαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) ζητώντας την ακύρωση της απόφασης ανανέωσης των περιβαλλοντικών όρων για την εγκατάσταση και λειτουργία στην περιοχή του Θρακικού πελάγους πλωτής βιομηχανικής μονάδας Seveso (δηλαδή μονάδας επικίνδυνης για εκδήλωση ατυχήματος λόγω διαρροών αερίου, πυρκαγιών, εκρήξεων, διαρροών χημικών ουσιών) που θα μετατρέψει και θα προωθεί ορυκτό καύσιμο στη Βουλγαρία. Βλ. <https://ornithologi.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1686-sto-ste-prosfeygoun-5-organoseis-kata-tou-fsru-aleksandroypolis>
- Τον Σεπτέμβριο του 2022, η Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία μαζί με ένα πλήθος φορέων και ατόμων, προσέφυγαν στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο, με αίτημα την ακύρωση της απόφασης του Δήμου Φιλαδέλφειας - Νέας Χαλκηδόνας, η οποία ενέκρινε τη χορήγηση στην ΠΑΕ ΑΕΚ άδειας λειτουργίας παραστάσεων - εκδηλώσεων

με τη συμμετοχή θαλασσαετού στους εκάστοτε ποδοσφαιρικούς αγώνες που θα πραγματοποιούνται στο γήπεδο της ΑΕΚ. Με την απόφαση 2467/2023 (ημ/νία δημοσίευσης 15.12.2023), το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών ακυρώνει οριστικά την ως άνω απόφαση, ως αντίθετη στη νομοθεσία για την ευζωία των ζώων (ν. 4380/2021, αρ. 23), με το σκεπτικό ότι δεν υπάρχει καμία τοπική ή λαϊκή παράδοση ή έθιμο που να δικαιολογεί τη συμμετοχή του πτηνού (αετού) σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις. Βλ. <https://ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1702-show>.

- Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ μαζί με άλλους φορείς και κατοίκους νησιών και νησίδων καταθέσανε παρέμβαση ενώπιον του ΣΤΕ υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης με αίτηση ακύρωσης πράξης με θέμα «Απόρριψη αιτήματος για την περιβαλλοντική αδειοδότηση του έργου: Αιολικοί Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος 486 MW (106 Α/Γ) στις 14 ακατοίκητες νησίδες Κούνουποι, Σύρνα, Πλακίδα, Μεσονήσι, Μεγάλο Σοφράνο, Παχειά Ανάφης, Μακρά, Λιάδι, Κίναρος, Λέβιθα, Οφιδούσσα, Κανδελιούσσα, Περγούσσα, Παχειά Νισύρου των Δήμων Νισύρου, Λέρου, Αστυπάλαιας και Ανάφης, της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, που αποτελείται από τρεις (3) ΑΣΠΗΕ, τα συνοδά τους έργα, και τη διασυνδεδητική Γραμμή Μεταφοράς (υπόγεια και υποβρύχια), 150 kV, με το ΚΥΤ Λαυρίου του Δήμου Λαυρεωτικής, της Περιφέρειας Αττικής».
- Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ μαζί με άλλες ΠΜΚΟ κατάθεσαν αίτηση ακύρωσης για την ΑΕΠΟ με θέμα «Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) ισχύος 44 MW στη θέση 'ΠΡΟΜΑΧΟΣ', των Δ.Ε. Βιτσιού και Κορεστειών, του Δήμου Καστοριάς, της Π.Ε. Καστοριάς, Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας».

Γ. Δράσεις και Εκστρατείες Πολιτικής για ζητήματα αιχμής

© Τρυγόνι | Τάσος Σακούλης

Κυνήγι και λαθροθηρία

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ πέραν των καταγγελιών σχετικά με τη λαθροθηρία και το συμπληρωματικό υλικό για την Καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εξακολούθησε να ασκεί πολιτική πίεση για λήψη μέτρων με στόχο την πάταξη της λαθροθηρίας, της παράνομης παγίδευσης και εμπορίας άγριων πουλιών.

Όσον αφορά την εαρινή λαθροθηρία στα Ιόνια νησιά με κύριο θύμα το Τρυγόνι, είδος που είναι απειλούμενο σύμφωνα με τον Κόκκινο Κατάλογο της IUCN, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ απέστειλε και φέτος επιστολή για την ενεργοποίηση των Τοπικών Σχεδίων Δράσης κατά της εαρινής λαθροθηρίας. Στο τέλος Μαΐου η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ είχε μία συνάντηση με τη Διεύθυνση

Δασών Ζακύνθου να συζητήσει για τον σχεδιασμό και τα αποτελέσματα του Τοπικού Σχεδίου Δράσης του 2023.

- Όπως κάθε χρόνο, έτσι και για το 2023, η **ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ κατέθεσε προτάσεις για την Ετήσια Ρυθμιστική Απόφαση για τη Θήρα**. Κύρια αιτήματα ήταν η προσωρινή παύση θήρας του Τρυγονιού, η οποία υποστηρίχθηκε από στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των πληθυσμών του είδους, η κατάργηση των κλιμακωτών ημερομηνιών και λήξη της θήρας για όλα τα υδρόβια και τις τσίχλες στις 31 Ιανουαρίου και η απαγόρευση της θήρας στην Ζώνη Α΄ του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Αμβρακικού και στη Ζώνη Προστασίας 1 του Εθνικού Πάρκου Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Ακαρνανικών Όρεων.

Ωστόσο η Ρυθμιστική Απόφαση (2023-24) για τη θήρα επέτρεψε το κυνήγι όλων των θηρεύσιμων υδρόβιων πουλιών μέχρι τις 10 Φεβρουαρίου (ενώ στην προηγούμενη απόφαση τα υδρόβια πουλιά μπορούσαν να κυνηγηθούν μέχρι τις 31/1), με κατ'εξαίρεση κυνήγι μόνον τριών ειδών (Φαλαρίδα, Σφυριχτάρι και Ψαλίδα) μέχρι τις 10/2. Το πρόβλημα που προκαλείται εξαιτίας αυτής της ημερομηνίας λήξης είναι σοβαρό διότι, κατά το διάστημα αυτό, τα υδρόβια πουλιά έχουν εισέλθει στη φάση προαναπαραγωγικής μετανάστευσης και το κυνήγι έχει πολύ δυσμενείς επιπτώσεις στα είδη αυτά.

Το δεύτερο σοβαρότατο προβληματικό σημείο της Ρυθμιστικής Απόφασης αφορά στο Τρυγόνι, η παύση της θήρας του οποίου είναι απολύτως απαραίτητη, προκειμένου να συμβάλει και η χώρα μας στη διεθνή προσπάθεια για την ανάκαμψη του άλλοτε κοινού αυτού είδους, του οποίου οι πληθυσμοί μειώνονται πλέον ραγδαία. Ωστόσο, η περσινή Ρυθμιστική Απόφαση ήταν απλώς μια επανάληψη των όσων προέβλεπε η προηγούμενη, επιτρέποντας την ίδια ημερήσια και συνολική κάρπωση (δηλαδή 6 Τρυγόνια ανά κυνηγό ανά ημερήσια έξοδο και συνολικά ετήσιο εθνικό όριο κάρπωσης 120.000 Τρυγόνια).

Τέλος, η εν λόγω Ρυθμιστική Απόφαση επέκτεινε και τη χρονική διάρκεια του κυνηγιού των κοτσυφιών (μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου), δηλαδή σε μια περίοδο που τα πουλιά αυτά έχουν ήδη φωλιές σε πολλά μέρη της Ελλάδας.

Ήταν λοιπόν μια κάκιστη Ρυθμιστική Απόφαση, την ώρα που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ξεκινήσει διμερή διάλογο (EU Pilot) με την Ελληνική Δημοκρατία για την άσκηση του κυνηγιού στη χώρα μας (έπειτα από τη σχετικής καταγγελία της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ).

Ως ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ αντιδράσαμε εκδίδοντας ένα Δελτίο Τύπου στο οποίο στηλιτεύαμε τα αρνητικά σημεία της Ρυθμιστικής αυτής Απόφασης και δημοσιοποιήσαμε τις τεκμηριωμένες αντιρρήσεις μας σε πλήθος συνεντεύξεων και άρθρων.

- **Αίτημα απαγόρευσης του κυνηγιού στη Ρόδο και στον Έβρο**
Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ, από κοινού με την Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, την «Αλκυόνη» και το WWF Ελλάς, ζητήσαμε την απαγόρευση της θήρας στο σύνολο της έκτασης της Ρόδου με σκοπό την ανάκαμψη της πανίδας του νησιού αυτού, μετά από τις καταστροφικές περσινές πυρκαγιές, για τουλάχιστον ένα έτος με επανεξέταση για πιθανή παράταση. Ομοίως και για τον νομό Έβρου, εκφράσαμε το αίτημα για απαγόρευση της θήρας σε ολόκληρο το νομό, για τους ίδιους λόγους. Τα αιτήματα

εισακούστηκαν, και παρά τις πιέσεις των κυνηγών, οι σχετικές τροποποιήσεις στη Ρυθμιστική Απόφαση επέφεραν το επιδιωκόμενο

Δηλητηριασμένα δολώματα

© Δημήτρης Βαβύλης

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συνέχισε την ανάδειξη της σοβαρής απειλής των δηλητηριασμένων δολωμάτων με τον συντονισμό δράσεων, εντός και εκτός προγραμμάτων LIFE όπως το LIFE-IP 4 NATURA (υλοποίησης Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Όρνιο, τον Μαυρόγυπα και τον Γυπαετό) καθώς και το BalkanDetox LIFE, ενώ έλαβε ενημέρωση και διαχειρίστηκε αντίστοιχα περιστατικά δηλητηρίασης ανά την Ελλάδα. Το 2023 ήταν γενικά καλή χρονιά, χωρίς πολύ σημαντικά περιστατικά δηλητηρίασης, αλλά αυτό ανατράπηκε στο τέλος του χρόνου. Τον Δεκέμβριο του 2023 είχαμε ένα περιστατικό στη Θράκη με δύο νεκρούς Χρυσαιτούς, ένα τσακάλι κι έναν τσίφτη και ένα ακόμη μεγάλο περιστατικό στην Εμπεισό Αιτωλοακαρνανίας με τρία νεκρά όρνια.

Από συναντήσεις της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ με αρμόδιους φορείς, είναι φανερό ότι υπάρχουν στη διαδικασία της ΚΥΑ με τίτλο «Μέτρα και διαδικασίες για τον έλεγχο της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων σε είδη της άγριας πανίδας – Συντονισμός συναρμόδιων υπηρεσιών και φορέων» μελανά σημεία, όπως το ότι ακόμα εκκρεμεί η κατάρτιση καταλόγου κτηνιάτρων και τοξικολογικών εργαστηρίων. Ωστόσο, η Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή η οποία προβλέπεται στο άρθρο 12 και στην οποία συμμετέχει η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ, δεν έχει συνεδριάσει ακόμα.

Συμμετοχή σε συναντήσεις με την ηγεσία του Υπουργείου – Διεθνείς συναντήσεις – Σεμινάρια

- Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συνεργάστηκε με την αρμόδια εκπρόσωπο του ΜΙΚΤ για την Ελλάδα, ώστε να συμπληρωθεί το Scoreboard. Πρόκειται για έναν πίνακα αυτοαξιολόγησης των χωρών που συμμετέχουν στο ΜΙΚΤ, τη Διακυβερνητική Ειδική Ομάδα για την αντιμετώπιση της παράνομης θανάτωσης, παγίδευσης και εμπορίας αποδημητικών πτηνών στη Μεσόγειο. Το Scoreboard είχε υποβληθεί ξανά το 2018 και το 2020 και είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για να διαπιστωθεί αν μία χώρα είναι στο σωστό δρόμο για την επίτευξη των στόχων του Στρατηγικού Σχεδίου της Ρώμης που προβλέπει μείωση της παράνομης θανάτωσης των άγριων πουλιών μέχρι το 2

- Επιστημονική Ημερίδα ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΕΙΣ – ΛΙΜΑΝΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ Υπάρχουν λύσεις για ένα πιο καθαρό περιβάλλον; Παρασκευή, 3 Νοεμβρίου 2023, 11:30 Αίθουσα Βαρώνου Κίμωνος Ράλλη Πειραιϊκός Σύνδεσμος, Καραϊσκού 104, Πειραιάς (2ος όροφος), Διοργανωτές: Green transition Denmark, Παρατηρητήριο Πειραιϊκής, Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία βλ. <https://ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1671-epistimoniki-imerida-gia-tin-atmosfairiki-rypansi-ston-peiraia-kai-alles-poleis-limania-tis-mesogeiou>

Παρεμβάσεις και συμμετοχή σε διαβούλευση νομοσχεδίων, παρουσιάσεις στην Βουλή

1. Συμμετοχή της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ στη δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση του νομοσχεδίου του ΥΠΕΝ με τίτλο «Διατάξεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειες και την προστασία του φυσικού και χωροταξικού περιβάλλοντος» βλ. <https://ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1608-anoixti-epistoli-organoseon-pros-ton-prothypourgo-gia-to-polynomosxedio> και <https://ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1599-aparadekto-diavoylefsi-4-imeron-gia-perivallontiko-nomosxedio-143-arthron>, και του νομοσχεδίου του ΥΠΕΝ με τίτλο «Όροι δόμησης, κατασκευής, επιτρεπόμενες χρήσεις γης για κέντρα δεδομένων, χωροταξικές και πολεοδομικές ρυθμίσεις, αξιοποίηση πόρων Πράσινου Ταμείου και λοιπές περιβαλλοντικές και ενεργειακές διατάξεις».
2. Με κοινό ΔΤ στις 10 Σεπ. 2023, 12 περιβαλλοντικές οργανώσεις, ανάμεσά τους και η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ, επισημαίνουν το πρόβλημα της εκτός σχεδίου δόμησης, ενόψει των αναμενόμενων εξελίξεων στη σχετική νομοθεσία κατόπιν των σχετικών αποφάσεων του ΣτΕ.
3. Με κοινή επιστολή στις 4 Οκτ. 2023 προς τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 13 περιβαλλοντικές οργανώσεις, ανάμεσά τους και η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ, ζητούν ευρωπαϊκή νομοθεσία που να διασφαλίζει ισχυρές μειώσεις εκπομπών από τις επιχειρήσεις.
4. Στις 30 Νοεμβρίου 2023, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ κατέθεσε τα σχόλιά της στη διαβούλευση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Σχεδίου του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων (ΕΠΑΥΑΠ), έπειτα από τη σχετική ανάρτηση στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων και Ενεργειακών Πόρων Α.Ε. (ΕΔΕΥΕΠ Α.Ε.). Βλ. <https://ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1685-ta-sxolia-tis-ornithologikis-gia-tis-smpe-tou-sxediou-gia-tin-anaptyksi-yperaktion-aiolikon>
5. Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις ΕΛΛΕΤ, ΕΕΠΦ, ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ και WWF συμμετείχαν με κοινά σχόλια επί των προσχεδίων και των ΣΜΠΕ της 2ης αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ ΥΔ Θεσσαλίας (ΕΛ08) και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (ΕΛ04), ειδικά κατά το μέρος που αφορά στο έργο της μεταφοράς (μερικής εκτροπής) 250 εκατ. κυβικών μέτρων ύδατος από τη ΛΑΠ Αχελώου στη ΛΑΠ Πηνειού. Βλ.

<https://ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1679-organoseis-oxi-stin-epanafora-ton-sxedion-tis-ektropis-tou-axelooou>

6. Συμμετοχή (μέσω τηλεδιάσκεψης) στην ακρόαση των φορέων που συμμετείχαν στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής για το πολυνομοσχέδιο με τίτλο «Μετονομασία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας σε Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων και διεύρυνση του αντικειμένου της με αρμοδιότητες επί των υπηρεσιών ύδατος και της διαχείρισης αστικών αποβλήτων, ενίσχυση της υδατικής πολιτικής - Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας για τη χρήση και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μέσω της ενσωμάτωσης των οδηγιών ΕΕ 2018/2001 και 2019/944 - Ειδικότερες διατάξεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος». Σε αυτό το νομοσχέδιο (μετά από απaráδεκτα σύντομο χρόνο διαβούλευσης) επιχειρήθηκε μεγάλη ανατροπή στο καθεστώς των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων στις ζώνες προστασίας των προστατευόμενων περιοχών, η οποία, λόγω και της σφοδρότατης κατακραυγής από τις περιβαλλοντικές ΜΚΟ (εστάλη μάλιστα και σχετική επιστολή προς τον Πρωθυπουργό, την οποία συνυπογράψαμε), τελικά δεν πέρασε στον μετέπειτα νόμο (ν. 5037/2023), γεγονός που θεωρήθηκε (και ήταν!) σημαντική επιτυχία των περιβαλλοντικών ΜΚΟ.
7. Συμμετοχή στη συζήτηση με θέμα την προστασία των δασών και την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, καθώς επίσης και την αποτίμηση των καταστροφών από τις πυρκαγιές του καλοκαιριού του 2023 στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης Σουφλίου. (18 Οκτωβρίου 2023)
8. Συμμετοχή στη συζήτηση με θέμα το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Όροι δόμησης, κατασκευής, επιτρεπόμενες χρήσεις γης για κέντρα δεδομένων, χωροταξικές και πολεοδομικές ρυθμίσεις, αξιοποίηση πόρων Πράσινου Ταμείου και λοιπές περιβαλλοντικές και ενεργειακές διατάξεις». (20 Νοεμβρίου 2023)

Συμμετοχή στη διαδικασία διαβούλευσης των ΕΠΜ

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετείχε στη διαδικασία διαβούλευσης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για τις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ). Ειδικότερα, καταθέσαμε σχόλια στις εξής Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες:

- ΕΠΜ 2α Περιφερειακής Ενότητας Κεντρικής Μακεδονίας - Ανατολικό τμήμα (καταθέσαμε τα σχόλια που κάναμε σε συνεργασία με το WWF Ελλάς)
- ΕΠΜ 5α Περιφερειακών Ενοτήτων Κέρκυρας, Κεφαλλονιάς, Ιθάκης, Λευκάδας και Ζακύνθου
- ΕΠΜ 6α Περιφερειακών Ενοτήτων Βοιωτίας (τμήματος) και Ευβοίας
- ΕΠΜ 7α Περιφερειακής Ενότητας Αττικής (η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετείχε στην εκπόνησή της)
- ΕΠΜ 8α Τμήματος της Περιφερειακής Ενότητας Νοτίου Αιγαίου
- ΕΠΜ 10β Περιφερειακών Ενοτήτων Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας και Λακωνίας (τμήματος)

- ΕΠΜ 11α Περιφερειακών Ενοτήτων Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων και Γρεβενών (Δυτικό και Ανατολικό Τμήμα)

Άλλες διαδικασίες διαβούλευσης

- **Θαλάσσια Αιολικά**
Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ανταποκρινόμενη στην πρόσκληση για δημόσια διαβούλευση, η οποία απευθύνθηκε προς κάθε ενδιαφερόμενο μέσω της ανακοίνωσης της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων και Ενεργειακών Πόρων Α.Ε., υπέβαλε επιστολή 8 σημείων με τις τεκμηριωμένες απόψεις και τα σχόλιά της επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Σχεδίου του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων.
- **Χωροκατακτητικά είδη**
Υποβάλαμε τα σχόλιά μας στο Σχέδιο Δράσης για τις διαδρομές εισαγωγής των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στην Ελλάδα (2023-2029).
- Επίσης, συμμετείχαμε στη διαβούλευση για τον αγωγό EastMed, καθώς και στη διαβούλευση για τα σχεδιαζόμενα έργα στο Φαληρικό Δέλτα.

Νομοθεσία

1. Την Τετάρτη 11 Ιανουαρίου 2023, ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο η κύρωση της Συμφωνίας για τη Διατήρηση των Μεταναστευτικών Υδρόβιων Πουλιών Αφρικής και Ευρασίας (AEWA), η οποία είχε υπογραφεί στη Χάγη στις 16 Ιουνίου 1995 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1999. Η Ελλάδα, ενώ είχε πρωτοστατήσει τότε μεταξύ των κρατών στην υπογραφή της Συμφωνίας, δεν είχε προχωρήσει στην κύρωσή της μέχρι την ημερομηνία εκείνη (βλ. Ν. 5012/2023).
2. Η χρήση μολύβδινων σκαγιών εντός και περιμετρικά των υγροτόπων είναι πλέον επίσημα παράνομη σε 30 χώρες σε όλη την Ευρώπη. Η σχετική απαγόρευση τέθηκε σε ισχύ στις 15 Φεβρουαρίου 2023, μετά από διετή περίοδο που είχε δοθεί σε 27 κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και στην Ισλανδία, τη Νορβηγία και το Λιχτενστάιν προκειμένου να ληφθούν έγκαιρα όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποτελεσματική εφαρμογή της απαγόρευσης. Η απαγόρευση των μολύβδινων φυσισγγίων αποτελεί μια σημαντική νίκη για τη φύση και την άγρια ζωή, τους υγρότοπους αλλά και όλες τις Οργανώσεις-εταίρους της BirdLife International. Η καθολική αυτή απαγόρευση στους ευρωπαϊκούς υγρότοπους θα έχει σημαντικά οφέλη για τη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη αλλά και για τη δημόσια υγεία. Στην Ελλάδα η απαγόρευση έχει τεθεί σε ισχύ ήδη από το 2013.

Δ. Συνεργασίες – Συνέργειες

Ως προς τις δράσεις μας από κοινού με τις άλλες ΜΚΟ, αυτές περιλάμβαναν:

- Κοινή ανακοίνωση 16 Περιβαλλοντικών Οργανώσεων για Δελτίο Τύπου της ΕΕ που αφορά την κατάσταση διατήρησης του λύκου στην Ευρώπη. Οι οργανώσεις

εξέφρασαν τη βαθιά ανησυχία για το περιεχόμενο Δελτίου Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τους «Λύκους στην Ευρώπη», με ημερομηνία 4 Σεπτεμβρίου 2023, το οποίο καλεί τις κυβερνήσεις να χρησιμοποιήσουν τις παρεκκλίσεις της νομοθεσίας για την προστασία του λύκου και ζητά από κάθε ενδιαφερόμενο μέρος να παρέχει δεδομένα για το είδος, σε μια ασφυκτική προθεσμία, προκειμένου να αποφασίσει για ένα πιο ευέλικτο καθεστώς προστασίας του είδους στην ΕΕ, χωρίς όμως να διευκρινίζονται οι τρόποι ελέγχου και διασφάλισης της αξιοπιστίας των δεδομένων που θα συγκεντρωθούν. Βλ. <https://ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1657-perivallontikes-organoseis-pros-ee-i-synyparki-me-tous-lykous-einai-efikti> και <https://ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekpaideush/enimerosi/ta-nea-mas/1688-oxi-stin-allagi-tou-kathestotos-prostasias-tou-lykou-stin-evropi>

- Κατά το περασμένο έτος συνεργαστήκαμε κατά περίπτωση με Περιβαλλοντικές ΜΚΟ, στη συγγραφή και συνυπογραφή κοινών ανακοινώσεων, επιστολών και Δελτίων Τύπου, για ορισμένα περιβαλλοντικά ζητήματα όπως η προστασία της Ελληνικής Τάφρου από τις εξορύξεις υδρογονανθράκων, η συμμετοχή του Κοινού στη διαδικασία επικαιροποίησης του ΕΣΕΚ, η ευρωπαϊκή νομοθεσία για το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του επιχειρηματικού τομέα κ.ά.

Ε. Άλλες εξελίξεις στον τομέα της Πολιτικής

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ σε συνεργασία με άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις και φορείς, στο πλαίσιο της εκστρατείας Restore Nature, υλοποίησε σε εθνικό επίπεδο πολιτικές και επικοινωνιακές δράσεις ώστε να κινητοποιήσει χιλιάδες πολίτες και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στην Ελλάδα για τη διεκδίκηση μιας ισχυρής νομοθεσίας για την αποκατάσταση της Φύσης. Παράλληλα παρακολούθησε τις διαπραγματεύσεις του τριμερούς διαλόγου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συμβούλιο και Ευρωκοινοβούλιο), για τη πολιτική Συμφωνία για την προτεινόμενη νομοθεσία.

Υ. Ορνιθολογική Έρευνα, Προστασία & Διατήρηση

Οι Δράσεις διατήρησης και η ορνιθολογική έρευνα για απειλούμενα/προστατευόμενα είδη ενδιαφέροντος και τους βιοτόπους τους, συνεχίστηκαν αμείωτες το 2023, ακολουθώντας τη Στρατηγική και το Επιχειρησιακό Σχέδιο 2019-2023 της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ. Περισσότερα από 20 προγράμματα διατήρησης υλοποίησαν δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση μέσα στο 2023, καθιστώντας τη μια εξαιρετικά σημαντική και παραγωγική χρονιά.

Ακολουθεί συνοπτική αναφορά στην εξέλιξη των προγραμμάτων διατήρησης κατά το 2023:

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LIFE-IP 4 NATURA «Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα» (LIFE16 IPE/GR/000002)

Σκοπός: Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μέτρων σύμφωνα με το Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας (PAF) για το δίκτυο Natura 2000

Εταίροι: ΥΠΕΝ, Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, WWF Ελλάς, Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας & Θράκης, Περιφέρεια Αττικής, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονία, Πράσινο Ταμείο.

Διάρκεια: 1/12/2017-30/11/2025

<http://edozoume.gr>

Εδώ ζούμε
Natura 2000

LIFE16 IPE GR002

© HDS / Ραϊσος Πηλεονικίτης

Το LIFE-IP 4 NATURA είναι το μεγαλύτερο σε προϋπολογισμό και διάρκεια (2018-2025) πρόγραμμα διατήρησης LIFE που έχει εγκριθεί ποτέ στη χώρα. Συντονιστής του έργου είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας).

Βασική δράση της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ στο πρόγραμμα είναι η εκπόνηση και υλοποίηση του **Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για τρία είδη γυπών, το Όρνιο, τον Μαυρόγυπα και τον Γυπαετό**. Η σύνταξη αυτού του πολύ ειδικού Σχεδίου Δράσης ξεκίνησε στο τέλος του 2018 και ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2020, οπότε και κατατέθηκε στο ΥΠΕΝ η τελική μορφή του. Ορόσημο για την υλοποίηση του ΕΣΔ ήταν η θεσμοθέτησή του μέσω Υπουργικής Απόφασης (ΥΑ) τον Αύγουστο του 2021. Από το σημείο αυτό και έπειτα έχει αρχίσει και η πλήρης και σε όλο το εύρος δράσεων του ΕΣΔ υλοποίησή του, ενώ πριν από αυτό το χρονικό σημείο διενεργήθηκε μία σειρά προπαρασκευαστικών δράσεων και παρεμβάσεων σχετικών με τη διαχείριση των πληθυσμών γυπών και των βιοτόπων τους.

Οι δράσεις που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο του προγράμματος το 2023 ήταν συνοπτικά οι εξής:

- Συνεχίστηκε η **παρακολούθηση των πληθυσμών του Όρνιου**: την περίοδο Φεβρουάριος – Ιούνιος πραγματοποιήθηκαν εργασίες πεδίου για την καταγραφή της αναπαραγωγικής δραστηριότητας σε Αιτωλοακαρνανία (Κλεισούρα, Ακαρνανικά Όρη,

Εμπειρός), Νάξο, Στενά Νέστου, καθώς και στην Κρήτη (με τη συνεργασία του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης). Τον Νοέμβριο, επίσης, το πρόγραμμα συντόνισε την **ετήσια απογραφή Όρνιων στις θέσεις κούρνιας** (στο πλαίσιο της Βαλκανικής απογραφής).

- Μέσα στο 2023, επίσης, εκδόθηκε η **αναφορά παρακολούθησης όλων των πληθυσμών των τριών ειδών γυπών για το έτος 2022, πρώτη χρονιά που πραγματοποιήθηκε πλήρης καταγραφή της αναπαραγωγικής δραστηριότητας των τριών ειδών για όλη την Επικράτεια.**
- Τα αποτελέσματα σχετικά με την **υφιστάμενη κατάσταση του Όρνιου στην Ελλάδα παρουσιάστηκαν σε δύο συνέδρια**, ένα εθνικό (11^ο Πανελλήνιο Οικολογικό Συνέδριο) και ένα διεθνές (2nd European Vulture Conference).

- Συνεχίστηκε η **δράση τηλεμετρίας με τη σήμανση 2 Όρνιων** (τοποθέτηση πομπών, δαχτυλιδιών και wing tags): οι πομποί τοποθετήθηκαν σε νεαρά Όρνια Κρητικής προέλευσης που δέχτηκαν περίθαλψη στις εγκαταστάσεις της ANIMA και μετά απελευθερώθηκαν στον Αράκυνθο, με τη συνεργασία ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ – ANIMA και ΜΔ Μεσολογίου (μετά από παραμονή λίγων μηνών σε κλωβό εγκλιματισμού).
- Ολοκληρώθηκε η **εκπόνηση της Μελέτης Σκοπιμότητας (Feasibility Study)** ενίσχυσης του πληθυσμού του Όρνιου, η οποία μελέτη, μετά από ανάλυση των διαθέσιμων δημογραφικών και άλλων δεδομένων, παρέχει τις κατευθύνσεις για την υλοποίηση της δράσης ενίσχυσης (προέλευση ατόμων που θα ενισχύσουν τον πληθυσμό, περιοχές υλοποίησης κ.ά.).
- Με βάση τις κατευθύνσεις της Μελέτης Σκοπιμότητας, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ανέλαβε τον Οκτώβριο του 2023 τον συντονισμό των δράσεων ενίσχυσης του πληθυσμού του Όρνιου στην Αιτωλοακαρνανία, σε συνεργασία με τον ΟΦΥΠΕΚΑ και την ANIMA. Ουσιαστικά αποτελεί συνέχεια της **πilotικής δράσης ενίσχυσης του πληθυσμού** που υλοποιήθηκε τα προηγούμενα χρόνια με ευθύνη της ΜΔ Μεσολογίου. Δύο Όρνια απελευθερώθηκαν τον Δεκέμβριο, αφού τους τοποθετήθηκαν πομποί, ενώ μέχρι τις αρχές Μαΐου αναμένεται αν απελευθερωθούν ακόμα 8 Όρνια.
- Δημοσιεύθηκε η έκθεση **προσδιορισμού των σημαντικών περιοχών για τη διατήρηση του Όρνιου** (χαρτογράφηση ευαισθησίας) και διανεμήθηκε σε όλες τις σχετιζόμενες υπηρεσίες (Δασικές, ΟΦΥΠΕΚΑ, Περιφέρειες κ.ο.κ.). Η έκθεση διαβιβάστηκε και στη Γενική Γραμματεία Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, με το αίτημα να ληφθεί υπόψη κατά την εν εξελίξει αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ. Από την επισκόπηση των γνωμοδοτήσεων των υπηρεσιών σε σχέση με αδειοδότηση ΑΣΠΗΕ εντός κρίσιμων περιοχών για τους γύπες προκύπτει ότι η έκθεση ήδη αποτελεί βασικό στοιχείο τεκμηρίωσης.

- Κατατέθηκαν **υπομνήματα και παρεμβάσεις σχετικά με αιολικούς σταθμούς (ΑΣΠΗΕ)** (περίπου 27 περιπτώσεις) που έχουν εγκατασταθεί ή είναι υπό αδειοδότηση σε κρίσιμες περιοχές για τους γύπες, προς την κατεύθυνση της διαφύλαξης των πληθυσμών τους (βλ. και απολογισμό Τμήματος Πολιτικής). Η τεκμηρίωση σχετικά με τους γύπες ήταν από τους πλέον κύριους λόγους για την απόρριψη 4 ΑΣΠΗΕ στην Αιτωλοακαρνανία και μίας περίπτωσης 7 ΑΣΠΗΕ στα ορεινά Τρίκαλα. Στην αντίθετη κατεύθυνση, εντός του 2023 εγκρίθηκαν (έλαβαν ΑΕΠΟ) και ΑΣΠΗΕ εντός κρίσιμων ενδιαιτημάτων γυπών, παρά την υποβολή σχετικών σχολίων και τις αρνητικές γνωμοδοτήσεις του ΟΦΥΠΕΚΑ (όπως σε Άγραφα και Θράκη).
- Στα τέλη του 2023 είχε σχεδόν ολοκληρωθεί η **ανακατασκευή του κλωβού προσαρμογής και ενδυνάμωσης γυπών** στη Γέργερη Ηρακλείου (Κρήτη), μία σημαντική υποδομή που θα βοηθήσει στη διαχείριση (και τελικά επιβίωση) του σημαντικού αριθμού Όρνιων που εντοπίζονται τραυματισμένοι ή/και εξουθενωμένοι κάθε καλοκαίρι στην Κρήτη.
- Το πρόγραμμα κάλυψε οικονομικά τη **λειτουργία των 5 χώρων τροφοδοσίας αρπακτικών πτηνών (ταϊστών) στη ΖΕΠ Κοιλάδα Κομφάτου**. Η διαχείριση και λειτουργία των υποδομών γίνεται από την Εταιρεία Προστασίας Βιοποικιλότητας Θράκης (ΕΠΒΘ).
- Υλοποιήθηκε δράση **χαρτογράφησης του δικτύου μεταφοράς ρεύματος** σε ακτίνα 10 χλμ. από τις αποικίες του Όρνιου στις ΖΕΠ Όρη Βάλτου (περιοχή Εμπεσού) και στο Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα Έβρου, ενώ έγινε και επισήμανση δυνητικά επικίνδυνων σημείων του, ως προς τον κίνδυνο προσήκωσης γυπών.
- Το πρόγραμμα συνέβαλε στη συντονισμένη προσπάθεια αντιμετώπισης του φαινομένου της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων (ΔΔ), με ενέργειες όπως:
 - **Συνέργειες με άλλα σχετικά προγράμματα** (BalkanDetox LIFE, πρόγραμμα ΟΦΥΠΕΚΑ για τα Δηλητηριασμένα Δολώματα)
 - Πραγματοποίηση δύο **συναντήσεων με stakeholders** (κτηνοτρόφους, κάτοικους) σε Περδικάκι Βάλτου και Άγραφα Ευρυτανίας, για λόγους ενημέρωσης σχετικά με τα ΔΔ και τροφοδότηση από την πλευρά τους για την κατάσταση της κτηνοτροφικής δραστηριότητας. Στη συνάντηση στα Άγραφα συμμετείχαν και το Δασαρχείο Καρδίτσας και ο ΟΦΥΠΕΚΑ (ΜΔΠΠ Θεσσαλίας), ενώ συνδυάστηκε και με περιπολία έλεγχου για ΔΔ από την Ειδική Μονάδα Αντιμετώπισης ΔΔ (ΕΜΑΔΔ) της ΜΔΠΠ Θεσσαλίας.
 - Συμβολή στη διαχείριση του **περιστατικού δηλητηρίασης Όρνιων στα όρη Βάλτου** (Δεκέμβριος), με άμεση κινητοποίηση του συνεργάτη της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ στην περιοχή για την εύρεση των νεκρών Όρνιων και παροχή υποστήριξης στις αρμόδιες υπηρεσίες (Δασαρχείο, ΟΦΥΠΕΚΑ).
- Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ **διοργάνωσε** τον Ιούνιο στην Αιτωλοακαρνανία **την 11^η συνάντηση της Επιστημονικής Επιτροπής και Επιτροπής Διαχείρισης Έργου του προγράμματος**, που συνοδεύτηκε με επίσκεψη εργασίας αντιπροσωπείας του αντίστοιχου LIFE IP της Λετονίας.
- Σχετικά με τη διαχείριση της κατάσταση του πληθυσμού του Μαυρόγυπα μετά τις πυρκαγιές του Έβρου το καλοκαίρι: ο ΟΦΥΠΕΚΑ και η τοπική ΜΔ έχει αναλάβει σχεδόν αποκλειστικά τις άμεσες ενέργειες για την υποστήριξη του πληθυσμού του Μαυρόγυπα, το πρόγραμμα LIFE IP βρίσκεται σε συχνή επικοινωνία με τον ΟΦΥΠΕΚΑ για να παράσχει

υποστήριξη όπου κριθεί αναγκαίο. Σημαντική συμβολή της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ αποτέλεσε η ανάδειξη του ζητήματος της αδειοδότησης δύο ΑΣΠΗΕ εντός της καμένης έκτασης του Έβρου και εντός της ΖΕΠ «Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα Έβρου», η οποία οδήγησε σε έκδοση ανακοίνωσης από το ΥΠΕΝ περί αναστολής οικονομικών δραστηριοτήτων στις καμένες εκτάσεις του Έβρου για 1 έτος. Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ σε συνεργασία με την Εταιρεία Προστασίας Βιοποικιλότητας Θράκης (ΕΠΒΘ) έστειλε προς το ΥΠΕΝ υπόμνημα τεκμηρίωσης της αναγκαιότητας αναστολής αδειοδότησης και κατασκευής ΑΣΠΗΕ στις προστατευόμενες περιοχές Έβρου και Ροδόπης (η συνοδευτική επιστολή υπογράφηκε από 9 οργανώσεις συνολικά).

Πέρα από την υλοποίηση του ΕΣΔ για τους γύπες, στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE IP 4 NATURA η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ολοκλήρωσε το πολύ σημαντικό έργο του προσδιορισμού των Στόχων Διατήρησης (ΣΔ) για τις ΖΕΠ της χώρας. Το σχετικό παραδοτέο «Καθορισμός Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) για τα είδη ορνιθοπανίδας ενωσιακού ενδιαφέροντος ανά Ζώνη Ειδικής Προστασίας του δικτύου Natura 2000 – Έκθεση Τεκμηρίωσης» παραδόθηκε στο ΥΠΕΝ τον Μάρτιο και τον Μάιο εκδόθηκε η σχετική Υπουργική Απόφαση (ΥΑ). Εντέλει καθορίστηκαν μόνο πληθυσμιακοί ΣΔ για τις ΖΕΠ, καθώς η απουσία ενιαίου και επίσημου χαρτογραφικού υπόβαθρου για τις ΖΕΠ καθιστούσε περιορισμένης αξιοπιστίας και τεκμηρίωσης τον καθορισμό ΣΔ για τα ενδιατήματα των ειδών.

Παράλληλα, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση της υλοποίησης και των υπόλοιπων Σχέδιων Δράσης (ΣΔ) για είδη και οικοτόπους που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του έργου (αυτή τη στιγμή υλοποιούνται μόλις 2 ΣΔ, για τα πτωματοφάγα είδη ορνιθοπανίδας και τον Βάτραχο της Καρπάθου), ενώ συμμετέχει ενεργά στον συντονισμό – διοίκηση του έργου και παρεμβαίνει σε ζητήματα που αφορούν καθυστερήσεις στην υλοποίηση άλλων δράσεων του έργου, τα οποία έχουν ευρύτερο αντίκτυπο στην πορεία του.

2. Πρόγραμμα LIFE BalkanDetox GIE/NL/001016 «Ενίσχυση του εθνικού δυναμικού για την καταπολέμηση της δηλητηρίασης της άγριας πανίδας και ευαισθητοποίηση σχετικά με το πρόβλημα στα Βαλκάνια»

Σκοπός: Η βελτίωση της διαχείρισης των περιστατικών δηλητηρίασης και η μείωση της θνησιμότητας των γυπών και της άγριας ζωής εν γένει από την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.

Βασικές δράσεις:

- Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για τη θεσμοθέτηση πιο αποτελεσματικής νομοθεσίας προκειμένου να καταπολεμηθεί η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων
- Δημιουργία πρωτοκόλλων δράσης για την ορθή διαχείριση περιστατικών δηλητηρίασης
- Μελέτη της προέλευσης των τοξικών ουσιών που χρησιμοποιούνται στα δηλητηριασμένα δολώματα

- Συστηματική καταχώριση σε βάση δεδομένων περιστατικών δηλητηρίασης σε Βαλκανικό επίπεδο
- Εξειδικευμένα σεμινάρια κατάρτισης σε Ισπανία και Ελλάδα ως προς τη διαχείριση περιστατικών δηλητηρίασης με τη συνδρομή ακαδημαϊκών και δημόσιων φορέων του εσωτερικού και του εξωτερικού
- Σεμινάρια ευαισθητοποίησης σε εισαγγεείς και δικαστές για την πρακτική της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και των επιπτώσεων αυτής στην άγρια ζωή
- Δημιουργία ενός Βαλκανικού δικτύου με στόχο τη διασυνοριακή συνεργασία για την καλύτερη αντιμετώπιση των περιστατικών δηλητηρίασης και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και τεχνογνωσίας
- Δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης με φορείς και σχολεία για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών.

Διάρκεια: 5 χρόνια (2020-2025)

Εταίροι: Ίδρυμα για τη Διατήρηση των Γυτών (Vulture Conservation Foundation – VCF) - συντονιστής δικαιούχος, Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, Αλβανική Ορνιθολογική Εταιρεία (AOS), Οργάνωση για την Προστασία και Διατήρηση του Φυσικού Περιβάλλοντος της Αλβανίας (PPNEA), Οργάνωση BIOM (BirdLife Κροατίας), Εταιρεία Προστασίας και Μελέτης Πουλιών της Σερβίας (Bird Protection and Study Society of Serbia), Ίδρυμα Fund for Wild Flora and Fauna (Βουλγαρία), Macedonian Ecological Society (Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας), Ορνιθολογική Εταιρεία της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης «Naše ptice».

<https://balkandetoxlife.eu/>

Η υλοποίηση του προγράμματος BalkanDetox LIFE συνεχίστηκε με επιτυχία και το 2023. Οι κύριες δράσεις του προγράμματος που υλοποιήθηκαν τη χρονιά που μας πέρασε είναι οι εξής:

- Ολοκληρώθηκε με επιτυχία η εκπαίδευση των αρμοδίων υπηρεσιών στη Μαρμπέγια της Ισπανίας. Την ελληνική ομάδα αποτέλεσαν τρεις συμμετέχοντες από τον ΟΦΥΠΕΚΑ, μία συμμετέχουσα από το εθνικό τοξικολογικό εργαστήριο και ένας συμμετέχοντας από τη δασική υπηρεσία. Η εκπαίδευση έγινε από ειδικούς στην εξιχνίαση εγκλημάτων κατά της άγριας ζωής με πολυετή πείρα στο πεδίο.
- Οι συμμετέχοντες που ολοκλήρωσαν την εκπαίδευσή τους, προβλέπεται να συμμετέχουν στο εθνικό πρόγραμμα εκπαίδευσης όπου θα μεταλαμπαδεύσουν τις γνώσεις που έλαβαν σε συναδέλφους τους.
- Τα περιστατικά χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων της Ελλάδας περάστηκαν από την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ στη διαδικτυακή βάση δεδομένων για τη δηλητηρίαση της άγριας ζωής και τα στοιχεία στάλθηκαν στον συντονιστή του προγράμματος.
- Η αυτοαξιολόγηση διαφόρων δεικτών δείχνει ότι υπάρχει μικρή αλλά σταθερή βελτίωση στην κατάσταση με τα περιστατικά δηλητηριασμένων δολωμάτων στη χώρα μας, μένουν ωστόσο πολλά ακόμα να γίνουν.
- Τη βελτίωση της χώρας επιβεβαιώνουν και τα μειωμένα περιστατικά σε σχέση με προηγούμενες χρονιές που αποδεικνύονται και μέσω της παρακολούθησης από δορυφορική τηλεμετρία των μετακινήσεων Όρνιων από τα Βαλκάνια. Δυστυχώς, ενώ επρόκειτο για μία καλή χρονιά, έκλεισε με δύο σημαντικά περιστατικά τον Δεκέμβρη στο ένα εκ των οποίων σκοτώθηκαν τρία Όρνια στην Αιτωλοακαρνανία και στο άλλο δύο Χρυσασεοί, ένας Τσίφτης και ένα τσακάλι στον Έβρο.

- Το πρόγραμμα εκπροσωπήθηκε σε διεθνείς εκδηλώσεις όπως το Συνέδριο των Γυτών στο Caseres της Ισπανίας που έλαβε χώρα τον Νοέμβριο του 2023 και ένα ακόμα συνέδριο που διοργανώθηκε στην Ουγγαρία τον Ιανουάριο.
- Η συνάντηση των εταίρων το 2023 διοργανώθηκε από την Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία τον Μάιο στη Θεσσαλονίκη, όπου συζητήθηκαν και άλλα θέματα διατήρησης αρπακτικών πουλιών.
- Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετείχε σε εκδήλωση στα Ιωάννινα όπου διοργανώθηκε για την Εθνική Ημέρα Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα στις 22 Φεβρουαρίου 2023, όπως και σε τοπικές εκδηλώσεις μικρότερης εμβέλειας όπως μία εκδήλωση στο Λιβάδι Ελασσόνας και μία στο Λιτόχωρο με στόχο την τοπική κοινωνία και την αποφυγή της χρήσης των δηλητηριασμένων δολωμάτων.
- Στο πλαίσιο του προγράμματος αναρτήθηκαν άρθρα στην ιστοσελίδα της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, εκδόθηκαν Δελτία Τύπου, στάλθηκαν νέα στο ηλεκτρονικό περιοδικό της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, δόθηκαν συνεντεύξεις σε ραδιοφωνικούς σταθμούς και κανάλια εθνικής εμβέλειας της τηλεόρασης και έγιναν δεκάδες αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διαδίδοντας το μήνυμα ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα σε πάνω από 60.000 ανθρώπους.

3. Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE «Conservation of the Dalmatian Pelican along the Black-Sea Mediterranean Flyway» (LIFE18 NAT/NL/000716)

© Morten Ekker

Σκοπός: Η προστασία του Αργυροπελεκάνου στη νοτιοανατολική Ευρώπη και ειδικότερα στην Ελλάδα (Εθνικά Πάρκα Υγροτόπων Αμβρακικού και Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου), Βουλγαρία, Ρουμανία και Ουκρανία.

Βασικές δράσεις στην Ελλάδα:

- Παρακολούθηση της διαχείμασης και αναπαραγωγικής επιτυχίας του είδους στις περιοχές του Προγράμματος
- Διεξαγωγή εθνικής απογραφής του είδους
- Αξιολόγηση επικινδυνότητας δικτύων μεταφοράς ενέργειας και τοποθέτηση απωθητικών ανακλαστήρων
- Φύλαξη αποικιών

- Δράσεις επικοινωνίας, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και προώθησης του οικοτουρισμού

Διάρκεια: 5 χρόνια (2019-2025)

<https://life-pelicans.com/>

Μετά από τις καταστροφικές επιπτώσεις που είχε η γρίπη των πτηνών το 2022 στον εθνικό πληθυσμό του Αργυροπελεκάνου στην Ελλάδα, υπήρχε μεγάλη αγωνία για το τι θα συνέβαινε το 2023. Ευτυχώς δεν καταγράφηκαν καινούργια κρούσματα γρίπης σε καμία από τις αποικίες του είδους σε όλη τη χώρα.

Για άλλη μία χρονιά, πραγματοποιήθηκε η παρακολούθηση των αποικιών των λιμνοθάλασσαν του Μεσολογγίου και του Αμβρακικού με τη βοήθεια drone, όπου δεν παρατηρήθηκαν μεγάλες διακυμάνσεις στην αναπαραγωγή. Δακτυλιώθηκαν 44 νεοσσοί στις δυο λιμνοθάλασσες με πλαστικό δακτυλίδι κίτρινο με μαύρο κωδικό, ενώ τοποθετήθηκε

δορυφορικός πομπός σε δύο νεαρούς Αργυροπελεκάνους στο Μεσολόγγι. Σύμφωνα με τα στίγματα που στέλνουν οι πομποί από τους μαρκαρισμένους πελεκάνους, τα πουλιά μετακινούνται μόνο στους υγρότοπους της Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου, από Αμβρακικό και Λίμνη Βουλκαριά μέχρι Στροφυλιά.

Υπό τον συντονισμό της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ πραγματοποιήθηκε η ανοιξιάτικη απογραφή

Αργυροπελεκάνων στη Νότιο-ανατολική Ευρώπη όπου καταμετρήθηκαν συνολικά 3.984 άτομα του είδους, χωρίς μεγάλη διαφορά σε σχέση με τη μέτρηση του 2022. Υλοποιήθηκε το σχέδιο φύλαξης για τις αποικίες του είδους στις περιοχές του προγράμματος για την αναπαραγωγική περίοδο

2022-2023. Πραγματοποιήθηκαν δράσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε σχολεία της περιοχής του Αμβρακικού και οι εταίροι του προγράμματος υλοποίησαν ένα Summer Camp στο Δέλτα του Δούναβη στη Ρουμανία με τη συμμετοχή της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ και 4 επιλεγμένων παιδιών που είχαν συμμετάσχει στο πρόγραμμα ΠΕ του προγράμματος στην περιοχή του Αμβρακικού. Επίσης, τον Ιούλιο του 2023, το πρόγραμμα παρουσιάστηκε στο International Global Birdfair στο Oakham της Αγγλίας.

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συνεργάστηκε στενά με την Εταιρία Προστασίας Πρεσπών για τις δράσεις δακτυλίωσης και τοποθέτησης πομπών, καθώς και με τις οικείες Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών του ΟΦΥΠΕΚΑ για το σύνολο των δράσεων του Προγράμματος.

4. Πρόγραμμα LIFE για την προστασία της Νανόχηνας «Providing a climate resilient network of critical sites for the Lesser White-fronted Goose in Europe» (LIFE19 NAT/LT/000898)

LIFE19 NAT/LT/000898

Σκοπός: Προστασία του φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηνας στην Ελλάδα μέσω της παροχής δικτύου κατάλληλων ενδιαιτημάτων στην Ευρώπη.

Βασικές δράσεις στην Ελλάδα:

- Αγορά γης συνολικής έκτασης 66 εκταρίων στο Δέλτα του Έβρου από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία και διαχείρισή της προς όφελος της Νανόχηνας από την Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Δέλτα Έβρου και Δαδιάς- Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.
- Η δημιουργία εθελοντικών ομάδων για την παρακολούθηση της Νανόχηνας
- Κατασκευή παρατηρητηρίου στο Δέλτα Έβρου
- Η εκπόνηση οικοτουριστικού σχεδίου για την περιοχή του Δέλτα Έβρου και η έκδοση οικοτουριστικού οδηγού με τα κατάλληλα σημεία για παρατήρηση πουλιών στο Δέλτα Έβρου
- Δράσεις επικοινωνίας και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Διάρκεια: 5 χρόνια (Οκτ.2020-Οκτ.2025)

Εταίροι: Ορνιθολογική Λιθουανίας (συντονιστής), Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Δέλτα Έβρου και Δαδιάς, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Χορτομπάγκου – Ουγγαρία, ΑΕWA, WWF Φινλανδίας, Metsähallitus Φινλανδία, Παν/μια Ούλου Φινλανδία, Ορνιθολογική Εσθονίας, Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία

Διεθνής Ιστότοπος Προγράμματος:

<https://wwf.fi/en/lesser-white-fronted-geese-life-project/>

Ιστότοπος Προγράμματος στο site της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ:

<https://www.ornithologiki.gr/el/oi-drasesi-mas/programmata/1411-life-lwfg-climate>

Αγορά Γης 66 εκταρίων στο Δέλτα Έβρου

Όσον αφορά τη δράση της αγοράς γης, από τις αρχές μέχρι το τέλος του έτους 2023, αγοράστηκαν 22 αγροτεμάχια από τα συνολικά 96 αγροτεμάχια προς αγορά. Από την αρχή του προγράμματος μέχρι το τέλος του έτους έχουν αγοραστεί συνολικά 50 αγροτεμάχια συνολικής έκτασης 32.3 εκταρίων, δηλαδή περίπου το 51% της προβλεπόμενης γης προς αγορά. Τον επόμενο χρόνο προβλέπεται να αγοραστούν ακόμα 10 αγροτεμάχια. Στον παρακάτω χάρτη παρουσιάζεται η συνολική γη και με πράσινο χρώμα απεικονίζονται τα

αγροτεμάχια που έχουν αγοραστεί. Όσον αφορά τη διαχείριση της αγορασμένης γης, έχει αναλάβει η Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Δέλτα Έβρου και Δαδιάς (ΟΦΥΠΕΚΑ).

Ο χάρτης της προβλεπόμενης έκτασης προς αγορά και τα συνολικά αγροτεμάχια με πράσινο χρώμα που αγοράστηκαν από την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE19 NAT/LT/000898 για τη μετέπειτα διαχείριση και αποκατάσταση των βιοτόπων για τη Νανόχνηνα.

Εθελοντικές ομάδες και η παρακολούθηση του πληθυσμού στη Βόρεια Ελλάδα

Η περίοδος παρακολούθησης του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχνηνας για το έτος 2023 ολοκληρώθηκε από την ομάδα παρακολούθησης στη Λίμνη Κερκίνη και την ομάδα στο Δέλτα Έβρου (ΟΦΥΠΕΚΑ). Κατά το έτος 2023 έλαβε μέρος η δράση με τις εθελοντικές ομάδες που επισκέπτονται σημαντικούς υγρότοπους για το είδος. Πιο

συγκεκριμένα έλαβαν μέρος συνολικά 16 επισκέψεις το 2023 στις περιοχές: Λίμνη Κερκίνη (7 επισκέψεις), Δέλτα Έβρου (3 επισκέψεις), Λίμνη Κορώνεια (2 επισκέψεις), Έλος Αρτζάν (2 επισκέψεις) και Λίμνη Ισμαρίδα (2 επισκέψεις) από 6 ενεργούς εθελοντές. Στις 20 Μαρτίου 2023, οι Νανόχνηνες αναχώρησαν από τη Λίμνη Κερκίνη με πληθυσμό 63 άτομα για τους τόπους αναπαραγωγής, ενώ στις 16 Σεπτεμβρίου, τα πρώτα άτομα του είδους εμφανίστηκαν στη Λίμνη Κερκίνη μετά την αναπαραγωγή για να διαχειμάσουν στους υγρότοπους της Βόρειας Ελλάδας. Ο μέγιστος αριθμός του πληθυσμού καταγράφηκε με συνολικά **143 άτομα** στη Λίμνη Κερκίνη το 2023, μετά την επιτυχή αναπαραγωγή του καλοκαιριού στη Νορβηγία.

Η κατασκευή παρατηρηθρίου στο Δέλτα Έβρου

Όλες οι απαραίτητες μελέτες εκπονήθηκαν το έτος του 2023 και προβλέπεται να κατασκευαστεί το καλοκαίρι του 2024. Παρόλα αυτά η κοστολόγηση του παρατηρηθρίου είναι κατά μεγάλη προσέγγιση εκτός του αρχικού προϋπολογισμού του προγράμματος και γίνονται προσπάθειες από την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ για εναλλακτικές προτάσεις.

Οικοτουριστικό σχέδιο ανάπτυξης στην περιοχή του Έβρου

Η δράση αυτή θα υλοποιηθεί κατά τη διάρκεια του έτους 2024 σε συνεργασία με το DOCK (ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός) για την εκπόνηση του οικοτουριστικού επιχειρηματικού σχεδίου και τον Γιώργο Σπυριδάκι ως ειδικό στον οικοτουρισμό, ενώ είναι σε εξέλιξη η δημιουργία οικοτουριστικού οδηγού για το Δέλτα του Έβρου (Birding in Evros Delta).

Δράσεις επικοινωνίας και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Όσον αφορά τις δράσεις επικοινωνίας και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, εκδόθηκε το περιοδικό ΟΙΩΝΟΣ (τεύχος #60) με αφιέρωμα στις δράσεις του προγράμματος: «Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων: Το μεγάλο στοίχημα για την διατήρηση της Νανόχηνας». Επίσης εκδόθηκε το βιβλίο δραστηριοτήτων για παιδιά ηλικίας 7 έως 14 ετών «Οδηγός δράσης για νέους Νανοχηνολόγους» το οποίο θα αξιοποιηθεί στις δράσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος δημοσιεύθηκαν περισσότερα από 17 άρθρα σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, δόθηκαν δύο ραδιοφωνικές συνεντεύξεις και έγιναν περισσότερες από 19 αναρτήσεις στα Μέσα

Κοινωνικής Δικτύωσης, προσεγγίζοντας περισσότερα από 150.000 άτομα. Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετείχε στο British Global Fair τον Ιούλιο με πάνω από 1.200 άτομα να επισκέπτονται το περίπτερο της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, προωθώντας το πρόγραμμα για τη Νανόχηνα και τις σημαντικές περιοχές για το είδος ως οικοτουριστικούς προορισμούς.

5. Πρόγραμμα LIFE PanPuffinus! Improving the conservation status of endemic Balearic and Yelkouan shearwaters by ensuring safe land and sea (LIFE19/NAT/MT000982)

LIFE19 NAT/MT/000982

Σκοπός: Η βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του Μύχου της Μεσογείου (*Puffinus yelkouan*) και του Μύχου των Βαlearίδων (*Puffinus mauretanicus*) στη Μεσόγειο και τις Ατλαντικές ακτές της Πορτογαλίας.

Βασικές δράσεις:

- Πιλοτική δοκιμή και προσαρμογή της μεθοδολογίας της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο (GFCM) για την εκτίμηση της τυχαίας παγίδευσης των δύο ειδών Μύχου
- Εκπαίδευση και συνεργασία με παράκτιους αλιείς για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την τυχαία παγίδευση θαλασσοπουλιών
- Εφαρμογή τηλεμετρίας θαλασσοπουλιών για τον καθορισμό των σημαντικότερων περιοχών τροφοληψίας τους
- Παραγωγή χαρτών ευαισθησίας για την τυχαία παγίδευση θαλασσοπουλιών συνδυάζοντας δεδομένα αλιευτικής προσπάθειας, χωρικής και χρονικής αλιευτικής δραστηριότητας και δεδομένων τυχαίας παγίδευσης
- Μείωση των περιστατικών τυχαίας παγίδευσης μέσω της πιλοτικής εφαρμογής τεχνικών λύσεων μετριασμού του φαινομένου για συγκεκριμένα αλιευτικά εργαλεία σε συνεργασία με αλιείς
- Ανασκόπηση και αξιολόγηση εφαρμοσμένων προγραμμάτων εξάλειψης και ελέγχου θηρευτών στη Μεσόγειο και υλοποίηση μελετών σκοπιμότητας για τις κύριες αποικίες των δύο ειδών
- Μείωση της θήρευσης σε επιλεγμένες αναπαραγωγικές αποικίες μέσα από την εφαρμογή εξάλειψης και ελέγχου των πληθυσμών των αρουραίων και ανάπτυξη μέτρων βιοασφάλειας
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης των εθνικών φορέων και υπηρεσιών, των παράκτιων και νησιωτικών κοινοτήτων και του κοινού για την αξία του δικτύου Natura2000 και των θαλασσοπουλιών καθώς και των απειλών που αντιμετωπίζουν.

Διάρκεια: 5 χρόνια (2020-2025)

Εταίροι: BirdLife Malta, Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (DFA) του Υπουργείου Περιβάλλοντος Μάλτας, Αειφορικής Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής (MESDC), Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ), Sociedad Española de Ornitología / BirdLife Spain (SEO), Sociedade Portuguesa para o Estudo das Aves (SPEA) / BirdLife Portugal, Ligue pour la Protection des Oiseaux (LPO) / BirdLife France

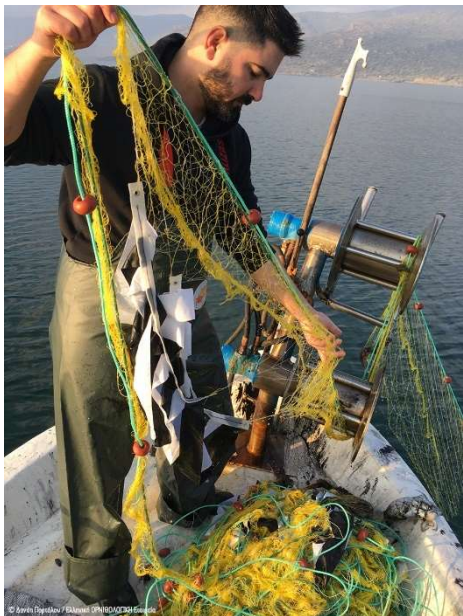
Οι κύριες δράσεις που υλοποιήθηκαν το 2023 στο πλαίσιο του Προγράμματος είναι συνοπτικά:

- Πάνω από 1.000 ερωτηματολόγια από το πρόγραμμα LIFE PanPuffinus καθώς και το πρόγραμμα [INCA](#), σχετικά με την τυχαία παγίδευση θαλασσοπουλιών αναλύθηκαν και συντάχθηκε αναφορά σχετικά με την αλιευτική προσπάθεια στο Αιγαίο, ανά είδος και εποχή, περιγράφοντας τα εργαλεία που συνεισφέρουν στην απειλή. Υλοποιήθηκαν μερικές συναντήσεις τοπικά με ψαράδες στην Καβάλα, τη Λέσβο και

τους Φούρνους. Δημιουργήθηκε Βάση Δεδομένων για την ανάλυση των δεδομένων των ερωτηματολογίων. Δημιουργήθηκαν χάρτες ευαισθησίας για την τυχαία παγίδευση ανά εργαλείο και εποχή.

- Η αξιολόγηση των δεδομένων από τα ερωτηματολόγια των ψαράδων αποκάλυψε πολύ σημαντικά περιστατικά τυχαίας παγίδευσης Μύχων στον Κόλπο Καλλονής από

τον Φεβρουάριο έως τον Απρίλιο κάθε έτους. Έτσι, αποφασίστηκε να επικεντρωθούν οι δοκιμές μέτρων μετριασμού σε απλά δίκτυα με χρήση πάνελ (high contrast panels). Διοργανώθηκαν δύο συναντήσεις στην Καλλονή τον Μάιο και τον Δεκέμβριο του 2023 για να βρεθούν συνεργαζόμενοι ψαράδες. Οι δοκιμές επί του σκάφους ξεκίνησαν τον Δεκέμβριο του 2023 και θα συνεχιστούν μέχρι το καλοκαίρι του 2024. Άλλα μέτρα μετριασμού που σχεδιάζονται ή δοκιμάζονται επί του παρόντος στην Ελλάδα περιλαμβάνουν το scary bird που θα δοκιμαστεί στην Αττική και τους Φούρνους σε παραγάδια.

- Τον Φεβρουάριο του 2023 οργανώθηκε ένα ειδικό εκπαιδευτικό εργαστήριο και ανταλλαγή ψαράδων, προκειμένου να μεταφερθεί η γνώση και η εμπειρία που

αποκτήθηκε στην Πορτογαλία και να μεταφερθούν επιτυχημένες πρακτικές. Δύο ψαράδες από την Πορτογαλία (Quarteira) και ψαράδες από την Ελλάδα (Σφαγεία Καβάλας, Ηρακλείτσα, Κεραμωτή, λιμάνια Θάσου και από την περιοχή της Χαλκιδικής) βρέθηκαν και μοιράστηκαν εμπειρίες και συζήτησαν για μεθόδους αλιείας, παρουσίασαν τη συσκευή scarybird και επιβιβάστηκαν σε 5 σκάφη.

- Συνεχίστηκαν οι παρατηρήσεις από αλιευτικά σκάφη (On-board surveys) για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την τυχαία παγίδευση θαλασσοπουλιών σε αλιευτικά εργαλεία (παραγάδια και δίκτυα).

Προσαρμόστηκε application στο CyberTracker για την καταγραφή των on-boards.

- Η παρακολούθηση της αναπαραγωγής συνεχίστηκε το 2023 σε **201 φωλιές Μύχου** στις αποικίες του είδους στη Γυάρo, τους Φούρνους και τα Βόρεια Δωδεκάνησα.
- Συνεχίστηκε η παρακολούθηση των μετακινήσεων των Μύχων κατά την αναπαραγωγική περίοδο μέσω τηλεμετρίας. Συνολικά τοποθετήθηκαν GPS/GSM πομποί σε 6 ενήλικους Μύχους που αναπαράγονταν στα Βόρεια Δωδεκάνησα καθώς και σε 1 ακόμη ενήλικο στις Σποράδες. Μέσα από τα δεδομένα που συλλέχθηκαν

βρέθηκε ότι οι Μύχοι κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγής ταξιδεύουν μέχρι και την Μαύρη Θάλασσα, δηλαδή περίπου 3.000 ναυτικά μίλια από την αποικία τους!

- Πάνω από 20 διαδρομές για την καταγραφή θαλασσοπουλιών στη θάλασσα πραγματοποιήθηκαν με τη μέθοδο του European Seabirds at Sea (ESAS) στο Αιγαίο. Κατά τη διάρκεια του 2023, οι Επισκέψεις Αξιολόγησης Βιοασφάλειας (BAVs) με χρήση παγίδων και κάμερες συνεχίστηκαν σε όλες τις αποικίες (Γυάρος, Σκύρος, Πάρος και Βόρεια Δωδεκάνησα). Οι επιχειρήσεις καταπολέμησης των αρουραίων στη Γυάρο και φέτος δεν εφαρμόστηκαν λόγω της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί με την παράνομη εισαγωγή δεσποζόμενων χοίρων.
- Η δράση εξάλειψης αρουραίων σε νησίδες των Βορείων Δωδεκανήσων συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με τουλάχιστον 22 επισκέψεις.
- Οι δράσεις επικοινωνίας του προγράμματος συμπεριέλαβαν 25 άρθρα σε ψηφιακά μέσα, 2 άρθρα στον έντυπο τύπο, δόθηκε 1 ραδιοφωνική και 1 τηλεοπτική συνέντευξη και οι δράσεις του Προγράμματος αναφέρθηκαν σε περισσότερες από 31 διευθύνσεις μέσω κοινωνικής δικτύωσης. Το συνολικό εκτιμώμενο πλήθος ατόμων το οποίο προσεγγίστηκε από τις δράσεις επικοινωνίας ξεπέρασε τα 120.000 άτομα.

6. Πρόγραμμα LIFE FALKON «ενίσχυση της ανθεκτικότητας του πληθυσμού του Κιρκινεζιού στο βόρειο άκρο της κατανομής του σε Ελλάδα και Ιταλία» (LIFE17 NAT/IT/000586)

© Νίκος Κούτρας

Σκοπός: Ενίσχυση της ανθεκτικότητας του Κιρκινεζιού στο βόρειο άκρο της κατανομής του, ώστε να διευκολυνθεί στο μέλλον η επέκτασή του είδους προς τον Βορρά.

Βασικές δράσεις:

- Παρακολούθηση του είδους (αναπαραγωγική επιτυχία, τηλεμετρία, γενετικές αναλύσεις, απογραφή στις περιοχές του έργου, εντοπισμός περιοχών τροφοληψίας)
- Κατασκευή τεχνητών φωλιών
- Σεμινάρια σε αγρότες και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.
- Σεμινάρια καλών πρακτικών
- Ίδρυση ενός δικτύου με ερευνητές και ειδικούς επιστήμονες στη διατήρηση του Κιρκινεζιού στην περιοχή της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου, με ιδιαίτερη έμφαση στην περιοχή των Βαλκανίων.

- Πρόγραμμα ανάπτυξης ορθών πρακτικών, νομικών περιορισμών και τεχνικών λύσεων στον τομέα της ανοικοδόμησης και της συντήρησης κτιρίων.
- Δράσεις Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και ενημέρωσης του κοινού

Διάρκεια: 4 χρόνια (2018- μετά από τροποποίηση λήξη 2024)

Εταίροι: IRSA-CNR, Πανεπιστήμιο Μιλάνο, Association des Agences de la Démocratie Locale (ALDA), Ιταλικό Ινστιτούτο Προστασίας και Έρευνας του Περιβάλλοντος (ISPRA), Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία.

www.lifefalcon.eu

Το Πρόγραμμα ξεκίνησε το 2018. Οι περιοχές δράσης του Προγράμματος στην Ελλάδα είναι οι: α) Λήμνος, β) Ιωάννινα γ) Ευρύτερη περιοχή Καλαμάκαστρου Κομοτηνής (μέρος της οποίας εντός της ΖΕΠ Βιστωνίδα – Ισμαρίδα – Πόρτο Λάγος). Το Πρόγραμμα έληξε τυπικά την 31^η Δεκεμβρίου 2023.

Κατά το 2023 πραγματοποιήθηκαν οι εξής δράσεις:

- Παρακολούθηση της αναπαραγωγικής επιτυχίας του είδους σε τεχνητές και φυσικές φωλιές σε όλες τις περιοχές δραστηριοποίησης του Προγράμματος και δακτυλίωση ενηλικιών και νεοσσών.
- Παρακολούθηση των διατροφικών συνηθειών του είδους μέσω συλλογής εμεσμάτων και υπολειμμάτων λείας. Τα συλλεχθέντα δείγματα έχουν σταλεί για ανάλυση στα πλαίσια διεθνούς συνεργασίας με συμμετοχή από αντίστοιχα προγράμματα από όλη τη Μεσόγειο (PROJECT Mercurio)
- Παρακολούθηση των μετακινήσεων 8 ατόμων του είδους στην περιοχή της Κομοτηνής μέσω της τοποθέτησης δορυφορικών πομπών.
- Τοποθέτηση 4 συνολικά ενημερωτικών πινακίδων στις περιοχές του προγράμματος (δύο στα Ιωάννινα και από μία σε Κομοτηνή και Λήμνο)

- Διοργάνωση διεθνούς συνεδρίου για το είδος. Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο στη Λήμνο και σε αυτό συμμετείχαν περίπου 40 ειδικοί για το Κιρκινέζι από Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία, Βουλγαρία, Βοσνία, Αλβανία και Ελλάδα.
- Διάθεση των δεδομένων τηλεμετρίας - σε συνεργασία με τους Ιταλούς εταίρους – για την παραγωγή μελέτης σχετικής με την επικινδυνότητα των ΑΣΠΗΕ για το είδος
- Στο πλαίσιο της Δράσης C1 (τοποθέτηση τεχνητών φωλιών) συνεχίστηκε η προσπάθεια της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ για επίλυση του ζητήματος καταστροφής των

θέσεων φωλεοποίησης του Κιρκινεζιού λόγω ανακαίνισης της στέγης στο δικαστικό Μέγαρο Ιωάννινων. Παρόλη τη θετική γνωμοδότηση από όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η λήψη μέτρων διόρθωσης της περιβαλλοντικής ζημίας εξακολουθεί να είναι σε εκκρεμότητα καθώς δεν υπάρχει διάθεση ανάληψης ευθύνης από καμία εξ' αυτών.

- Οι δράσεις επικοινωνίας του προγράμματος συμπεριέλαβαν άρθρα στον έντυπο και ψηφιακό τύπο. Επιπλέον δόθηκαν συνεντεύξεις και οι δράσεις του Προγράμματος αναφέρθηκαν σε ιστοσελίδες και διευθύνσεις μέσω κοινωνικής δικτύωσης. Το συνολικό εκτιμώμενο πλήθος ατόμων το οποίο προσεγγίστηκε από τις δράσεις επικοινωνίας ξεπέρασε τις 200.000 άτομα.
- Τον Νοέμβριο του 2023 έγινε η επίσκεψη για τον τελευταίο έλεγχο του προγράμματος από τη CINEA πριν την υποβολή της τελικής αναφοράς (31-3-2024).

7. Πρόγραμμα LIFE «Bonelli eastMed - Διατήρηση και Διαχείριση του πληθυσμού Σπιζαετών στην ανατολική Μεσόγειο» Για τον Σπιζαετό (*Aquila fasciata*) σε Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) της Ελλάδας και της Κύπρου» (LIFE17NAT/GR/000514)

Σκοπός: Η μελέτη του είδους και η βελτίωση της κατάστασης διατήρησής του μέσω στοχευμένων δράσεων.

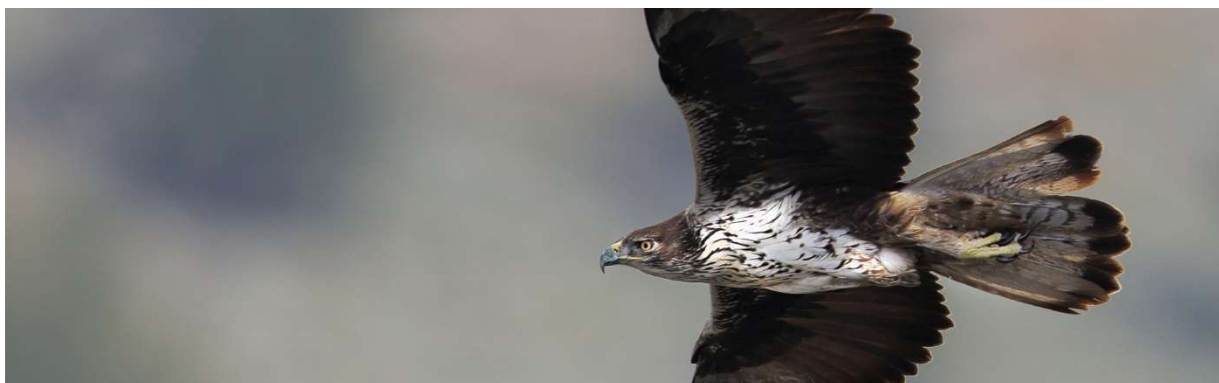
Βασικές δράσεις:

- Παρακολούθηση του αναπαραγωγικού πληθυσμού του είδους στις περιοχές του προγράμματος
- Μελέτη των τοπικών μετακινήσεων και των διατροφικών συνηθειών.
- Παρακολούθηση των μετακινήσεων των ανήλικων ατόμων κατά τη φάση διασποράς με τηλεμετρία
- Εντοπισμός των απειλών και χαρτογράφησή τους. Παραγωγή χαρτών ευαισθησίας.
- Δράσεις απομείωσης αιτίων θνησιμότητας
- Δράσεις βελτίωσης της αναπαραγωγικής επιτυχίας
- Δράσεις Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης & ευαισθητοποίησης με ομάδες-στόχους τους κατοίκους των περιοχών δράσης, τους χρήστες των περιοχών αναπαραγωγής (αναρριχητές κτλ.)
- Δράσεις ενίσχυσης της τεχνικής και επιχειρησιακής ικανότητας των αρμόδιων υπηρεσιών
- Δημιουργία διεθνούς δικτύου για το είδος στην αν. Μεσόγειο (EMBONET)

Διάρκεια: 5 χρόνια (2018 – 2023)

Εταίροι: Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (συντονιστής δικαιούχος), Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, Nature Conservation Consultants (NCC), ΥΠΕΝ, Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας Κύπρου, Τμήμα Δασών Κύπρου

www.lifebonelli.eu

Το Πρόγραμμα ξεκίνησε να υλοποιείται το 2018. Οι περιοχές δράσης της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ είναι: Αττική, Πελοπόννησος (όρη Ανατολικής Λακωνίας, Ταΰγετος & Μάνη) και Αντικύθηρα. Στην πορεία του Προγράμματος η έρευνα για το είδος επεκτάθηκε και σε άλλα σημεία της Πελοποννήσου της Στερεάς Ελλάδας και του Αιγαίου.

Κατά τη διάρκεια του 2023 πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

- Παρακολούθηση και έλεγχος όλων των επικρατειών (ενεργών και μη) σε Αττική, Πελοπόννησο αλλά και επιλεγμένων επικρατειών σε Εύβοια και Δωδεκάνησα. Έγινε εκτίμηση της αναπαραγωγικής επιτυχίας και του ποσοστού κατάληψης επικρατειών. Επίσης προσδιορισμός ηλικιακής σύνθεσης ζευγαριών και εκτίμηση εύρους επικρατειών με απευθείας παρατηρήσεις. Συνολικά κατά τη διάρκεια όλου του Προγράμματος έχουν ελεγχθεί και παρακολουθούνται **38 επικράτειες**.

- Δακτυλίωση και τηλεμετρία ανήλικων Σπιζαετών κατά το 2023 από την Αττική.
- Συλλογή δεδομένων για τον προσδιορισμό των διατροφικών συνηθειών των Σπιζαετών.
- Συλλογή δεδομένων σχετικών με τις απειλές στις ενεργές επικράτειες

και χαρτογράφηση αυτών.

- Πραγματοποιήθηκε σειρά επαφών με τις εταιρείες ΔΕΔΔΗΕ και ΑΔΜΗΕ προκειμένου να υλοποιηθούν οι δράσεις μείωσης της θνησιμότητας με σήμανση και μόνωση ηλεκτρικών δικτύων. Οι διαδικασίες των διαγωνισμών και προμηθειών ολοκληρώθηκαν και εκκρεμεί η υλοποίηση των εργασιών.
- Ενημέρωση ψηφιακού εργαλείου (web tool) ενημέρωσης σχετικά με τη χωρική και εποχιακή ευαισθησία περιοχών όπου αναπτύσσονται αναρριχητικά πεδία και αντίστοιχου φυλλαδίου ευαισθητοποίησης. Συνεργασία με τους δύο κύριους φορείς ΕΟΟΑ και ΣΕΟΒ (Ομοσπονδία αναρρίχησης ορειβάσις και Σύνδεσμο Οδηγών Βουνού) για τη διάχυση και υποστήριξη του υλικού. Παρουσίαση του υλικού στην πανελλήνια αναρριχητική συνάντηση (Οκτ 2023). Συμμετοχή και παρουσίαση του ψηφιακού εργαλείου στο καταληκτικό συνέδριο του ιταλικού προγράμματος LIFE για τον Ασπροπάρη (Σεπτ 2023) που έχει να αντιμετωπίσει σχετικά ζητήματα σε νότια Ιταλία και Σικελία.
- Υποστήριξη Διοργάνωσης και Συμμετοχή της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ (με παρουσίαση) σε ημερίδα που διοργανώθηκε από το ΥΠΕΝ απευθυνόμενης στους κοινωνικούς εταίρους του προγράμματος (Δεκ. 2023).
- Συμμετοχή της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ (με παρουσίαση) σε ημερίδα που διοργανώθηκε από το ΥΠΕΝ Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας «Σπιζαετός και μικρής κλίμακας Ορνιθοτροφεία-Λύσεις και Προκλήσεις»

- Εμπλουτίστηκε το περιεχόμενο του ιστότοπου
- Επικοινωνιακές δράσεις του προγράμματος: Δημοσιεύθηκαν άρθρα σε έντυπα μέσα, σε ψηφιακά μέσα, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές συνεντεύξεις. Εκδόθηκαν δύο ενημερωτικά newsletters τα οποία αποστέλλονται σε 600 εγγεγραμμένους αποδέκτες. Τα υλικά ενημέρωσης του προγράμματος εμπλουτίστηκαν με νέες εκδόσεις σε ελληνικά, αγγλικά και γαλλικά.

8. LIFE MareNatura (101113792-LIFE22-NAT-EL-MareNatura) | Διατήρηση ειδών προτεραιότητας θαλάσσιας μεγαπανίδας σε Ελλάδα και Ιταλία

Συμμαχία για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας στη Μεσόγειο

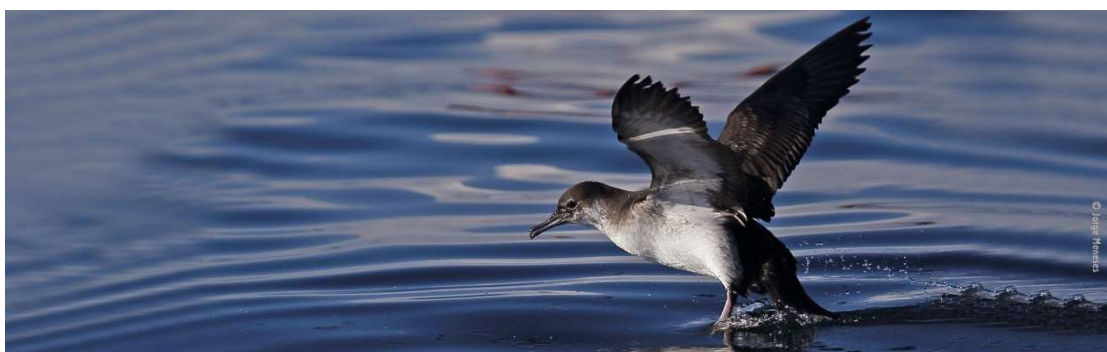

Σκοπός: Σκοπός του έργου είναι η ανάλυση των απειλών που αντιμετωπίζουν εννέα ευάλωτα θαλάσσια είδη εξαιρετικής σπουδαιότητας για την ελληνική και ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα και το θαλάσσιο περιβάλλον (μεσογειακή φώκια, 2 είδη θαλάσσιων χελωνών, 4 είδη φαλαινών και δελφινιών και 2 είδη θαλάσσιων πτηνών), μέσω του εντοπισμού, εντός των ελληνικών χωρικών υδάτων και της ελληνικής ΑΟΖ, σημαντικών για τα είδη αυτά θαλάσσιων περιοχών, που θα προταθούν για ένταξη στο ελληνικό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

Εταίροι: ΕΛΚΕΘΕ (συντονιστής), ISPRA, ΟΦΥΠΕΚΑ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Αστεροσκοπείο Αθηνών, Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, MOM, Αρχέλων, MEDASSET, NCC, Waterproof.

Διάρκεια: 1/7/2023-30/6/2029

<https://www.lifemarenatura.eu/>

Τον Ιούλιο του 2023, η Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία μαζί με άλλες 11 Οργανώσεις, Ινστιτούτα και δημόσιους φορείς από την Ελλάδα και την Ιταλία ξεκίνησαν μία συνεργασία για την προστασία των θαλάσσιων περιοχών της ανατολικής Μεσογείου.

Το Πρόγραμμα LIFE MareNatura στοχεύει στην παροχή των μέσων για τον μετριασμό των απειλών που επηρεάζουν εννέα από τα πιο απειλούμενα θαλάσσια είδη προτεραιότητας της ΕΕ. Συγκεκριμένα, αυτά τα είδη είναι η Μεσογειακή Φώκια (*Monachus monachus*), η χελώνα Καρέτα (*Caretta caretta*), η Πράσινη Χελώνα (*Chelonia mydas*), ο Φουσητήρας (*Physeter macrocephalus*), η Φώκαινα (*Phocoena phocoena*), ο Ζιφιός (*Ziphius cavirostris*), το Κοινό

Δελφίνι (*Delphinus delphis*), ο Μύχος (*Puffinus yelkouan*) και ο Αιγαιόγλαρος (*Ichthyaetus audouinii*).

Η ανάσχεση των απειλών θα επιτευχθεί μέσω του εντοπισμού, εντός των ελληνικών χωρικών υδάτων και της ελληνικής ΑΟΖ, σημαντικών για τα είδη αυτά θαλάσσιων περιοχών, που θα προταθούν για ένταξη στο ελληνικό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000. Με αυτό τον τρόπο, το έργο αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στο να επιτύχει η Ελλάδα την εφαρμογή της Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βιοποικιλότητα 2030, που ορίζει ότι τουλάχιστον το 30% της θάλασσας και της ξηράς στην Ευρώπη πρέπει να τεθεί υπό καθεστώς προστασίας έως το 2030 (στόχος 30/30), το ένα τρίτο εκ των οποίων θα πρέπει να τελεί υπό αυστηρή προστασία.

Παρόλο που το Ευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000 θεωρείται ότι καλύπτει επαρκώς τους οικοτόπους αναπαραγωγής των περισσότερων ειδών-στόχων, πρακτικά υπάρχει σχεδόν μηδενική κάλυψη για τις περιοχές αναζήτησης τροφής, τις περιοχές συναθροίσεων και τους διαδρόμους μετανάστευσης. Στόχος του Προγράμματος LIFE MareNatura είναι να συμβάλει σημαντικά στη διατήρηση αυτών των υπεράκτιων οικοτόπων και να αυξήσει την έκταση της θαλάσσιας περιοχής της ΕΕ που τελεί υπό αποτελεσματική προστασία στην ελληνική και ιταλική επικράτεια. Πρόκειται για το πρώτο πρόγραμμα του είδους του που εστιάζει στην παροχή των απαραίτητων εργαλείων για τη συστηματική παρακολούθηση των υπεράκτιων κέντρων βιοποικιλότητας, προκειμένου να προτείνει τον χαρακτηρισμό νέων προστατευόμενων περιοχών.

Επίσης, θα υλοποιηθούν δράσεις όπως α) η ανάπτυξη ενός εργαλείου λήψης αποφάσεων για συστηματικό σχεδιασμό για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, που θα συμβάλει στον καθορισμό των περιοχών προστασίας και στο θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, β) η ανάπτυξη και λειτουργία ενός προγράμματος ολοκληρωμένης παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης για την τακτική αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών προτεραιότητας, και γ) δράσεις πολιτικής για τη βέλτιστη ενημέρωση και αποτελεσματική διάδραση με τις αρμόδιες αρχές και τους εμπλεκόμενους φορείς καθώς και δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης του κοινού.

Το Πρόγραμμα συντονίζεται από το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) και συμμετέχουν το Istituto Superiore Per La Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA), ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.), το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, το Πανεπιστήμιο Κρήτης, το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, η Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, η Ελληνική Εταιρεία Μελέτης και Προστασίας της Μεσογειακής Φώκιας ΜΟΜ, ο Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας ΑΡΧΕΛΩΝ, ο Μεσογειακός Σύνδεσμος για τη Σωτηρία των Θαλάσσιων Χελωνών MEDASSET, η εταιρεία Nature Conservation Consultants (NCC) και η εταιρεία Waterproof Marine Consultancy & Services.

Το Πρόγραμμα LIFE MareNatura έχει συνολικό προϋπολογισμό 10.707.187,54€, συγχρηματοδοτείται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Ένωση, και θα καλύψει ερευνητικά μια εκτεταμένη θαλάσσια περιοχή από το Αιγαίο έως το Ιόνιο Πέλαγος και τη Νότια Αδριατική, αποτελώντας έτσι το μεγαλύτερο ευρωπαϊκό πρόγραμμα προστασίας της θαλάσσιας βιοποικιλότητας που έχει εκπονηθεί ποτέ στην Ελλάδα.

Οι δράσεις που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο του Προγράμματος το 2023 ήταν συνοπτικά οι εξής:

- Έλαβε χώρα το Kick off meeting του Προγράμματος στην Κρήτη (18-20 Οκτ), στον χώρο του ΕΛΚΕΘΕ όπου όλοι οι εταίροι του προγράμματος βρέθηκαν και παρουσίασαν τις βασικές δράσεις του προγράμματος και τον μελλοντικό σχεδιασμό.

- Πραγματοποιήθηκαν τα δύο (2) πρώτα σεμινάρια εκ των τριών (3) εσωτερικών τεχνικών σεμιναρίων του πακέτου T.2.1 (28 Νοε – 2 Δεκ). Σε αυτά οι συνεργάτες και εκπρόσωποι της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας παρουσίασαν τη βασική οικολογία των δύο ειδών θαλασσοπουλιών (Μύχος και Αιγαιόγλαρος) που είναι στα είδη-στόχο του προγράμματος, καθώς επίσης και τη μεθοδολογία πεδίου που ακολουθείται για τη μελέτη τους. Παράλληλα, έδειξαν στους παρευρισκόμενους βασικές τεχνικές τηλεμετρίας που χρησιμοποιούνται στο πεδίο
- Ολοκληρώθηκε το Project Guidelines Document (D1.1)
- Ολοκληρώθηκε το Technical & Data Management Plan (D2.1)
- Ολοκληρώθηκε η βασική εικόνα (Visual ID) του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένου του logo και των templates για αναφορές, επιστολές και παρουσιάσεις
- Ολοκληρώθηκε η επικοινωνιακή στρατηγική του προγράμματος.

9. Εθνικό πρόγραμμα περιβαλλοντικής παρακολούθησης των θαλασσών της Ελλάδας: «Δειγματοληψίες, αναλύσεις και σύνθεση δεδομένων για τον προσδιορισμό της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης (GES) του Περιγραφέα 1 της Οδηγίας Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (βιοποικιλότητα) με αντικείμενο τα θαλασσοπούλια (Τμήμα 2)»

Σκοπός: Η περιβαλλοντική παρακολούθηση και εκτίμηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης (GES) των θαλασσοπουλιών στην Ελλάδα κατ' εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (ΟΠΘΣ/2008/56/ΕΚ).

Βασικές δράσεις:

- Η εκτίμηση της κατανομής, του μεγέθους του πληθυσμού και των δημογραφικών χαρακτηριστικών των πληθυσμών 5 ειδών θαλασσοπουλιών [τον Αιγαιόγλαρο (*Larus audouinii*), τον Θαλασσοκόρακα (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), τον Αρτέμη (*Calonectris diomedea*), τον Μύχο (*Puffinus yelkouan*) και τον Υδροβάτη (*Hydrobates pelagicus melitensis*)] σε ακατοίκητες νησίδες των Κυκλάδων, Δωδεκανήσων, Βορείου Αιγαίου, Σποράδων, Ιονίων Νήσων και Κρήτης, με επίκεντρο 14 περιοχές Natura 2000 (ΖΕΠ).
- Η εφαρμογή μεθόδων εκτίμησης των πληθυσμών των θαλασσοπουλιών, καθώς και της κατανομής και πυκνότητας τους στον θαλάσσιο χώρο με διάφορες μεθόδους, όπως την απογραφή αποικιών από πλωτά μέσα, τη μεθοδολογία ESAS (European Seabirds At Sea) γύρω από τις αποικίες τους αλλά και στις μεταναστευτικές στενωπούς, ηχητικές καταγραφές, καταγραφές με θερμική κάμερα, κλπ.
- Η παρακολούθηση της αναπαραγωγικής επιτυχίας και παραγωγικότητας μέσα από την απογραφή των αναπαραγωγικών πληθυσμών και την άμεση καταμέτρηση φωλιών και αναπαραγωγικών παραμέτρων πάνω στις αποικίες.
- Η σύνταξη προτάσεων τροποποίησης υφιστάμενων ή λήψης επιπλέον μέτρων για την επίτευξη ή διατήρηση της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης (GES)

Διάρκεια: 3,5 χρόνια (2020-2023)

Εταίροι: NCC ΕΠΕ., ΕΛΚΕΘΕ

© Άρης Χρηστίδης

Οι κυρίες δράσεις που υλοποιήθηκαν το 2023 στο πλαίσιο του Προγράμματος είναι συνοπτικά:

- η παρακολούθηση των αναπαραγωγικών αποικιών Αιγαιόγλαρου και απογραφή της ακτογραμμής στον Νότιο Ευβοϊκό, τη Γυάρο, τη Σκύρο, την Πάρο, τα Βόρεια Δωδεκάνησα και τη Σύμη. Βρέθηκαν 77 ζευγάρια σε 4 αποικίες.
- η παρακολούθηση των αναπαραγωγικών αποικιών Θαλασσοκόρακα στην Θάσο, τη Νάξο, την Πάρο και τη Σκύρο. Συνολικά 238 φωλιές εντοπίστηκαν και καταγράφηκαν σε 4 αποικίες.
- η παρακολούθηση των αναπαραγωγικών αποικιών Μύχου στη Γυάρο, τα Βόρεια Δωδεκάνησα και τους Φούρνους (201 ζευγάρια).
- η παρακολούθηση της αναπαραγωγικής αποικίας Αρτέμη στη Σκύρο (47 ζευγάρια).
- η παρακολούθηση της αναπαραγωγικής αποικίας Υδροβάτη στη Σκύρο.

10. Σύμβαση με τη Μονάδα Διαχείρισης Θεσσαλίας που αφορά «Δακτυλιώσεις άγριας ορνιθοπανίδας και παροχή τεχνογνωσίας

και εξειδικευμένης γνώσης στο προσωπικό της Μ.Δ. για τη διενέργεια δακτυλιώσεων, συντονισμός και επίβλεψη δακτυλιώσεων: i. Νεοσσών Αργυροπελεκάνου και Ροδοπελεκάνου στην αναπαραγωγική αποικία του Ταμιευτήρα της Κάρλας ii. Νεοσσών Λευκοπελαργού σε χωριά της περιοχής ευθύνης της Μ.Δ

Βασικές δράσεις:

- Δακτυλίωση νεοσσών Πελαργών
- Δακτυλίωση νεοσσών Αργυροπελεκάνων και Ροδοπελεκάνων

Διάρκεια: 2 χρόνια (2021-2023)

Εταίροι: Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία

Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε το καλοκαίρι του 2023 με την δακτυλίωση 29 νεοσσών Αργυροπελεκάνου και 4 νεοσσών Ροδοπελεκάνου από αποικίες της λίμνης Κάρλας. Η δράση αυτή πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το προσωπικό της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Θεσσαλίας, αλλά και την Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, επιστημονικά στελέχη της οποίας πήραν δείγματα από τους νεοσσούς στο πλαίσιο προγράμματος που υλοποιεί η Εταιρεία για τη γρίπη των πτηνών στους πελεκάνους.

11. Πρόγραμμα «Τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός της εκπόνησης Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ), σχεδίων ΠΔ και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000»

Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετέχει στην ομάδα έργου της Μελέτης 7 (Αττική – Βόρειο Αιγαίο, σε αυτή τη μελέτη η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετέχει μόνο στις ΕΠΜ της Αττικής) και της Μελέτης 8 (Νότιο Αιγαίο).

Όσον αφορά τη Μελέτη 7 (Νότιο Αιγαίο), εντός του 2023 ολοκληρώθηκε η διαδικασία διαβούλευσης του πρώτου τμήματός της, που αφορούσε τις Βόρειες και Δυτικές Κυκλάδες. Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ παρείχε πληροφορίες και απόψεις σχετικά με τη ζωνοποίηση και τις επιτρεπόμενες χρήσεις-δραστηριότητες, οι οποίες έγιναν δεκτές σε ικανοποιητικό βαθμό.

Όσον αφορά τη Μελέτη 8, εντός του 2023 τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση το πρώτο τμήμα της, που αφορούσε την Αττική (είναι το μόνο τμήμα στο οποίο εμπλέκεται η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ). Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ήταν υπεύθυνη για την διαμόρφωση των προτάσεων ζωνοποίησης και επιτρεπόμενων χρήσεων – δραστηριοτήτων στις ΖΕΠ της περιοχής μελέτης και για τις οποίες, κατόπιν διαβούλευσης, υπήρξε συμφωνία σχεδόν στο σύνολο από τον ανάδοχο. Οι μόνες προτάσεις της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ που δεν έγιναν αποδεκτές αφορούσαν την απαγόρευση χωροθέτησης ΑΣΠΕΗ ως επιτρεπόμενη δραστηριότητα στη ΖΕΠ Ν. Ευβοϊκού, καθώς και 4 μέτρα διαχείρισης σχετικά με τις νησίδες του Ν. Ευβοϊκού. Η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ κατέστησε σαφείς τις διαφωνίες της με αυτές τις τροποποιήσεις κατά τη δημόσια διαβούλευση της Μελέτης. Τέλος, δόθηκαν απαντήσεις στα σχόλια που υποβλήθηκαν στη δημόσια

διαβούλευση της Μελέτης και αφορούσαν τις ΖΕΠ. Στις αρχές του 2024 αναμένεται η απάντηση από το ΥΠΕΝ σε σχέση με τη διαδικασία διαβούλευσης και ενδεχόμενες προτεινόμενες τροποποιήσεις

12. Σύμβαση με τη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών για τη «Λειτουργία μονάδων Σκύλων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων» στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE ArcProm (LIFE18 NAT/GR/000768)

Το 2023 συνέχισε η συνεργασία της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ με τη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών για τη λειτουργία της Ομάδας Σκύλου για την ανίχνευση δηλητηριασμένων δολωμάτων (ΟΑΔΔ) της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE ArcProm όπου η Μονάδα είναι εταίρος και η Καλλιστώ είναι ο συντονιστής. Σε αυτό το πλαίσιο συνεργασίας, η

Ομάδα Σκύλου με το Border Collie «Ιόλη» πραγματοποιεί περιπολίες στην περιοχή ευθύνης της Μονάδας, κυρίως στα όρια του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών. Κατά τη διάρκεια του 2023, η ΟΑΔΔ πραγματοποίησε **38 περιπολίες**, καλύπτοντας πάνω από 62 χλμ, αλλά αξίζει να σημειωθεί ότι εκτιμάται ότι ο σκύλος διανύει, κατά μέσο όρο, 2-3 φορές περισσότερα χιλιόμετρα από τον χειριστή του. Οι περιπολίες της ΟΑΔΔ έλαβαν χώρα πάντα στην ύπαιθρο, ενώ πραγματοποιήθηκαν δυο είδη περιπολιών: περιπολίες εξάσκησης και περιπολίες μετά από ειδοποίηση για περιστατικό δηλητηρίασης.

Η συνεργασία με το LIFE ArcProm θα συνεχιστεί μέχρι τον Μάρτιο του 2024.

13. Έργο “Working to protect the common future of Egyptian vulture and traditional livestock farming” από το Prespa Ohrid Nature Trust (PONT)

Τον Σεπτέμβριο 2023 η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ξεκίνησε μία καινούργια συνεργασία με το Prespa Ohrid Nature Trust (PONT) με τίτλο «Working to protect the common future of Egyptian vulture and traditional livestock farming». Το έργο θα διαρκέσει 2 χρόνια, μέχρι τον Αύγουστο 2025, και θα υλοποιηθεί από την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ σε συνεργασία με το Οικομουσείο Ζαγορίου. Ο γενικότερος στόχος του έργου είναι η βελτίωση των ενδιατημάτων και της διατήρησης του Ασπροπάρη στην περιοχή της Ηπείρου μέσω της στενής συνεργασίας με τους κτηνοτρόφους που εφαρμόζουν την παραδοσιακή κτηνοτροφία ως βασικούς συμμάχους για τη διατήρηση του είδους. Οι δράσεις περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη συνέχεια και

επέκταση του δικτύου χρηστών γης ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα που λειτουργεί η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ στην περιοχή την τελευταία δεκαετία, η λειτουργία ταϊστών για τον Ασπροπάρη, η εφαρμογή δράσεων επιστήμης των πολιτών σχετικά με την βιοποικιλότητα, και δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τη σημασία και ανάγκη της παραδοσιακής και μετακινούμενης κτηνοτροφίας.

© Kalin Botev

14. Σύμβαση με τον Ο.ΦΥ.ΠΕ.ΚΑ «Δράσεις προβολής, εκστρατεία ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης και εκπαίδευση στοχευμένων ομάδων πληθυσμού για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε περιοχές ευθύνης της ΜΔΠΠ Ηπείρου και του τέως Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Κοιλιάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων»

Από τον Μάρτιο μέχρι τον Δεκέμβριο 2023 η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ υλοποίησε για λογαριασμό του Ο.ΦΥ.ΠΕ.ΚΑ το έργο «Δράσεις προβολής, εκστρατεία ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης και

εκπαίδευση στοχευμένων ομάδων πληθυσμού για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε περιοχές ευθύνης της ΜΔΠΠ Ηπείρου και του τέως Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Κοιλιάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων» που είχε σκοπό την ενημέρωση του κοινού σχετικά με το πρόβλημα της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην ύπαιθρο όπως και την εκπαίδευση και κατάρτιση των υπάλληλων των αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών για τη σωστή και αποτελεσματική διερεύνηση και διαχείριση περιστατικών δηλητηριασμένων δολωμάτων στη φύση. Το έργο είχε τρεις άξονες δράσεων:

1) Δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης και δράσεις προβολής για την καταπολέμηση χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων που περιλάμβανε τη δημιουργία ενός τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού σποτ, δημιουργία ιστότοπου και παραγωγή υλικού επικοινωνίας (έντυπα, αφίσες, κονκάρδες, τσάντες κ.λπ.)

2) Κατάρτιση των συναρμόδιων υπηρεσιών στην καταπολέμηση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, που περιλάμβανε τη παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και δύο βίντεο, και την υλοποίηση έξι εκπαιδευτικών σεμιναρίων για υπαλλήλους αρμόδιων υπηρεσιών

3) Ενημέρωση - ευαισθητοποίηση πληθυσμού & διοργάνωση Διημερίδας, που περιλάμβανε τη διοργάνωση 6 ανοικτών εκδηλώσεων για την τοπική κοινωνία και τη διοργάνωση μίας διημερίδας για αρμόδιες υπηρεσίες και επιστήμονες. Η εκστρατεία ενημέρωσης είχε τοπική και εθνική εμβέλεια μέσω του τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού σποτ που έπαιξαν σε όλα τα εθνικά αλλά και τοπικά κανάλια.

Επίσης, μέσω των σεμιναρίων εκπαιδεύτηκαν περίπου 200 υπάλληλοι των αρμόδιων υπηρεσιών και απέκτησαν πρακτικές γνώσεις για τη σωστή διαχείριση ενός περιστατικού δηλητηρίασης, ενώ στη Διημερίδα για την *Καταπολέμηση των δηλητηριασμένων δολωμάτων στην Ελλάδα*, με τη συμμετοχή πάνω από 150 εμπλεκόμενων ατόμων από αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες, περιβαλλοντικές οργανώσεις και επιστημόνων από Ελλάδα και εξωτερικό, παρουσιάστηκαν βέλτιστες δράσεις πρακτικές που συμβάλουν προς τη λύση του προβλήματος και έγιναν αποδοτικές συζητήσεις για τα επόμενα βήματα που πρέπει να υλοποιηθούν στη χώρα.

15. Πρόγραμμα “Safe Flyways: Ending the Illegal Killing of Birds in the Mediterranean – Phase 3”

Το Πρόγραμμα στοχεύει στη μείωση της θνησιμότητας των πουλιών από παράνομη θανάτωση με έμφαση στην καταπολέμηση της λαθροθηρίας και της παράνομης παγίδευσης. Το 2023 στο πλαίσιο του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε νησιά όπως η Χίος, η Σύρος και η Σαντορίνη για να εκτιμηθεί η σοβαρότητα του φαινομένου της παράνομης παγίδευσης άγριων πουλιών με μεθόδους όπως οι ξόβεργες, οι «άρες» και οι «λίμνες», όπως τοπικά ονομάζονται. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν δεκάδες καταγγελίες προς τις αρμόδιες αρχές με πληροφορίες που προήλθαν από πολίτες ή παρακολούθηση διαδικτυακών μέσων. Σε επίπεδο πολιτικής, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ εργάστηκε μαζί με την εκπρόσωπο της χώρας στο ΜΙΚΤ για τη συμπλήρωση του Scoreboard. Επίσης, στάλθηκαν επιστολές εν όψει της ετήσιας

ρυθμιστικής απόφασης της θήρας με τις απόψεις της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ για το κυνήγι. Εκτός αυτού, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ είχε επαφή με τοπικές αρχές όπου η λαθροθηρία είναι πολύ έντονη, με στόχο την καταπολέμησή της, ενώ ήρθε σε επικοινωνία με οργανώσεις διεθνούς εμβέλειας για να συζητηθούν τρόποι συνεργασίας που θα ήταν αποτελεσματικότεροι για την πάταξη του φαινομένου. Σε επίπεδο επικοινωνίας, τα αποτελέσματα ηχοκαταγραφικών αισθητήρων που είχαν τοποθετηθεί στο πλαίσιο προηγούμενου προγράμματος και το 2023 δημοσιεύτηκαν σε επιστημονικό περιοδικό, δημοσιοποιήθηκαν στο ευρύ κοινό, με πλήθος συνεντεύξεων να δίνονται για το θέμα. Επιπλέον, στο πλαίσιο του προγράμματος διοργανώθηκαν με επιτυχία τοπικές εκδηλώσεις («Γιορτές των Πουλιών»).

16. Πρόγραμμα παρακολούθησης των πληθυσμών των Ασημόγλαρων – Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών ΔΑΑ

Σκοπός: Η εκτίμηση του μεγέθους του αναπαραγωγικού πληθυσμού των Ασημόγλαρων σε 43 νησίδες στον Νότιο Ευβοϊκό και τον Βόρειο Σαρωνικό Κόλπο

Χρηματοδότηση: Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ)

Έναρξη: 2015

Βασικές δράσεις:

- Καταγραφές του πληθυσμού των Ασημόγλαρων
- Παρακολούθηση αναπαραγωγικών παραμέτρων σε επιλεγμένες αποικίες

Το Πρόγραμμα παρακολούθησης των πληθυσμών των γλάρων στις αποικίες του Νότιου Ευβοϊκού και του Σαρωνικού Κόλπου που υλοποιείται σε συνεργασία με την Ομάδα Παρακολούθησης Πανίδας και Χλωρίδας (ΟΠΧ) της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών (ΔΑΑ) δεν υλοποιήθηκε το 2023.

17. Πρόγραμμα Προστασίας και Ανάδειξης Υγροτόπων Βραυρώνας & Αρτέμιδας

Σκοπός: Προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη της φύσης των υγροτόπων Βραυρώνας και Αρτέμιδας στην Ανατ. Αττική

Χρηματοδότηση: Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών

Έναρξη: 2008

Εταίροι: Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, Δήμος Μαρκόπουλου, Δήμος Αρτέμιδος - Σπάτων

<http://www.ornithologiki.gr/vravrona>

Οι δράσεις του 16^{ου} έτους υλοποίησης του Προγράμματος περιλάμβαναν την αποκατάσταση της προστατευόμενης περιοχής με απομάκρυνση απορριμμάτων και αδρανών υλικών, φυτικών υλικών (καλάμια), αλλά και τη συντήρηση και αντικατάσταση των υφιστάμενων υποδομών και περιηγητικών διαδρομών (αντικατάσταση της ξύλινης περίφραξης, των πινακίδων ενημέρωσης και απαγόρευσης και του οδηγού τυφλών στο μονοπάτι για άτομα με προβλήματα όρασης κ.λπ.), που αποτελούν σε ετήσια βάση αντικείμενο βανδαλισμού. Πραγματοποιήθηκαν συνολικά οκτώ (8) καθαρισμοί στην περιοχή του υγροτόπου, τόσο από το προσωπικό της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ σε συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες όσο και εθελοντικοί, με την υποστήριξη εκπαιδευτικών και άλλων ομάδων, στο πλαίσιο των οποίων συλλέχθηκαν συνολικά περισσότεροι από δύο τόνοι (2.300 kgr) αδρανών υλικών.

Το υπαίθριο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην περιοχή του υγροτόπου Βραυρώνας υλοποιήθηκε και κατά τα σχολικά έτη 2022-2023 & 2023-2024, καθ' όλη την περίοδο του έτους. **Κατά την αναφερόμενη περίοδο στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα συμμετείχαν 46 σχολεία – εκπαιδευτικές ομάδες και συνολικά περισσότεροι από 2.274 μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί.**

Την περιοχή του υγροτόπου Βραυρώνας επισκέφθηκε τον Μάιο ομάδα της Europe's Environmental Strategy Committee με συμμετοχή του ΔΑΑ, αποτελούμενη από 60 άτομα από διάφορες χώρες. Επίσης, έγινε τον Απρίλιο ενημερωτική επίσκεψη από μέλη της Ομάδας «ΕΝ ΦΥΣΕΙ» αποτελούμενη από 55 άτομα.

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της ορνιθοπανίδας της προστατευόμενης περιοχής του υγροτόπου Βραυρώνας πραγματοποιήθηκαν συνολικά **35** επισκέψεις και καταγράφηκαν **128** είδη πουλιών.

και καταγράφηκαν **135 είδη πουλιών**, ανεβάζοντας το σύνολο των ειδών πουλιών που έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα στην περιοχή του υγροτόπου στα **234 είδη**.

Ο χειμώνας 2022-2023 χαρακτηρίστηκε από υψηλές για την εποχή θερμοκρασίες και λιγοστά ακραία καιρικά φαινόμενα και αυτό είχε ως αποτέλεσμα την «κάθοδο» στην περιοχή μικρών αριθμών από υδρόβια. Καταγράφηκε και πάλι η Υφάντρα, είδος που άλλοτε φώλιαζε στην περιοχή αλλά παρουσίασε μεγάλη μείωση σε όλη την Αττική και πλέον παρατηρείται μόνο ως χειμερινός επισκέπτης. Επίσης, Βραχοχελίδονο και Κοκκινοκελάδα αποτέλεσαν δύο σημαντικά είδη που δεν παρατηρούνται συχνά τον χειμώνα. Τον χειμώνα του 2023

αξιοσημείωτη ήταν και η καταγραφή 110 Τσιφτάδων, ενώ μέχρι σήμερα, 300 Ψαρόνια ήταν η μέγιστη καταγραφή τον Δεκέμβριο.

Και το 2023 φώλιασαν Ποταμοσφυριχτές στην παραθαλάσσια έκταση της εκβολής του Ερασίνου. Εντός του υγροτόπου φώλιασαν Νανοβουτηχτάρια, Φαλαρίδες, Νερόκοτες, Νεροκοτσέλες, Καλαμοποταμίδες, Ωχροστριτίδες. Υπάρχουν φέτος και ενδείξεις φωλιάσματος Φαλαρίδας. Κισσόκουκοι «φώλιασαν» στις αγροτικές εκτάσεις πέριξ της Βραυρώνας. Τα Γιδοβύζια ήταν και φέτος παρόντα στους λόφους γύρω από τον υγρότοπο.

Παρακολούθηση Υγροτόπου Αλυκής Αρτέμιδας

Στο πλαίσιο του προγράμματος προστασίας και ανάδειξης του Υγροτόπου Αρτέμιδας, έγιναν τακτικές επισκέψεις με αποκλειστικό σκοπό την καταγραφή της ορνιθοπανίδας της περιοχής, καθώς και την παρακολούθηση των πληθυσμών των φωλεάζοντων ειδών. Έγιναν συνολικά **25** επισκέψεις και καταγράφηκαν **109** είδη.

Τον χειμώνα 2022-2023 καταγράφηκαν έξι (6) διαφορετικά είδη πάπιας (Χουλιάροπαπια, Πρασινοκέφαλη, Ψαλίδα, Κικίρι, Γκισάρι, Βαλτόπαπια). Επίσης καταγράφηκαν πάνω από 205 Καστανοκέφαλοι Γλάροι και 50 Μαυροκέφαλοι Γλάροι. Σημαντική καταγραφή αποτέλεσαν τα 300 Βροχοπούλια που στάθμευσαν προσωρινά σε βραχονησίδα πολύ κοντά στην ακτή. Τέλος, 1-2 Καλαμοκανάδες ξεχειμώνιασαν στον υγρότοπο.

Κατά την ανοιξιάτικη μετανάστευση καταγράφηκαν 17 διαφορετικά είδη παρυδάτιων πουλιών: Καλαμοκανάς, Θαλασσοσφυριχτής, Αμμοσφυριχτής, Ποταμοσφυριχτής, Λιμόζα, Μαχητής, Δρεπανοσκαλίδρα, Σταχτιά Νανοσκαλίδρα, Νανοσκαλίδρα, Ακτίτης, Δασότρυγγας, Μαυρότρυγγας, Πρασινοσκέλης, Βαλτότρυγγας, Λασπότρυγγας, Κοκκίνοσκέλης και Νεροχελίδονο. Καταγράφηκαν και 10 Λεπτόραμφοι Γλάροι, σε πέρασμα, αριθμός σημαντικός για Αττική. Επίσης, καταγράφηκαν μεγάλοι αριθμοί από χελιδόνια (Οχθοχελιδόνα, Σταβλοχελιδόνα, Μιλτοχελιδόνα και Σπιτοχελιδόνα) και τα τρία είδη σταχτάρια (Κοινή Σταχτάρια, Ωχροσταχτάρια και Βουνοσταχτάρια).

Η πιο σημαντική καταγραφή, όμως, έγινε στις 19/5 όταν μία αρσενική **Ροδόσπιζα** 1^{ου} έτους εντοπίστηκε να τραγουδά εντός του υγροτόπου. Η καταγραφή αυτή είναι η 1^η για τον υγρότοπο αλλά και για την ευρύτερη περιοχή της Αττικής.

Αν και ο υγρότοπος στέγνωσε σχεδόν πλήρως τον Σεπτέμβριο, καταγράφηκαν 14 είδη παρυδάτιων (Καλαμοκανάς, Θαλασσοσφυριχτής, Αμμοσφυριχτής, Ποταμοσφυριχτής, Μπεκατσίνι, Μαχητής, Δρεπανοσκαλίδρα, Νανοσκαλίδρα, Λασποσκαλίδρα, Ακτίτης, Δασότρυγγας, Πρασινοσκέλης, Λασπότρυγγας, Κοκκίνοσκέλης). Επίσης, καταγράφηκε Ποταμογλάρονο και Χειμωνογλάρονο (τον Αύγουστο), ενώ σημαντικές ήταν και οι παρατηρήσεις Πορφυροτσικνιά και Χαλκόκοτας τον Ιούλιο και τον Αύγουστο αντίστοιχα. Η παρουσία νεαρών Υφαντρών τον Ιούλιο και τον Αύγουστο είναι ενθαρρυντική καθώς το είδος

έχει παρουσιάσει μεγάλη μείωση ως φωλεάζον τα τελευταία χρόνια. Τον Σεπτέμβριο, αφού έβρεξε και πλημμύρισε ξανά ο υγρότοπος, οι 24 Βαλτόπαπιες αποτέλεσαν την πιο αξιοσημείωτη καταγραφή.

Τον Δεκέμβριο, καταγράφηκαν έξι (6) είδη πάπιας (Χουλιάρόπαπια, Πρασινοκέφαλη, Ψαλίδα, Κικίρι, Γκισάρι, Βαλτόπαπια). Τον ίδιο μήνα καταγράφηκε ξανά πολύ μεγάλος αριθμός από Βροχοπούλια (400) που κατέφυγαν σε βραχονησίδια εν μέσω δυνατών ανέμων. Και πάλι καταγράφηκαν μεγάλοι αριθμοί από Καστανοκέφαλους Γλάρους (300 πουλιά).

18. Πρόγραμμα «Συνύπαρξη με τη φύση στους αμπελώνες» (ΜΕΤΑΧΑ)

Το Πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με την εταιρεία ΜΕΤΑΞΑ και έχει στόχο την ανάδειξη της σημαντικότητας και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας στους αμπελώνες της Σάμου, μέσω της δημιουργίας πρότυπων υποδομών στις εγκαταστάσεις της εταιρείας (Metaxa Liknon) στους Βουρλιώτες Σάμου (τεχνητές φωλιές για στρουθιόμορφα και νυχτόβια πουλιά, ξενώνες εντόμων, ποτίστρες κ.ά.) αλλά και μέσω δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης. Επιπλέον, περιλαμβάνει δράσεις ανάδειξης του «μονοπατιού των αμπελώνων» (10 χλμ), παρακολούθηση της ορνιθοπανίδας της περιοχής με συστηματικές καταγραφές καθ' όλη την περίοδο του έτους και παραγωγή ειδικών εκδόσεων. Κατά το 2023 υλοποιήθηκαν μόνο δύο επισκέψεις πεδίου, όπου διαπιστώθηκε ότι αποικήθηκε το σύνολο σχεδόν των τεχνητών φωλιών που τοποθετήθηκε κατά την προηγούμενη χρονιά.

Οι δράσεις του Προγράμματος θα συνεχιστούν κανονικά κατά το έτος 2024 και πέραν αυτού.

19. Σύμβαση με την Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου λ/θ Μεσολογγίου και Ακαρνανικών Ορέων που αφορά «Προμήθεια και Τοποθέτηση πομπών τηλεμετρίας επί πτηνών στο Εθνικό

Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου – Αιτωλικού και υπηρεσίες παροχής των σχετικών δορυφορικών δεδομένων»

Βασικές δράσεις:

- Τοποθέτηση 10 πομπών τηλεμετρίας σε Λευκούς Πελαργούς
- Τοποθέτηση 8 πομπών τηλεμετρίας σε Αργυροπελεκάνους

Διάρκεια: 2 χρόνια (2021-2023)

Εταίροι: Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία

Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε το 2023 με την τοποθέτηση πομπών και δακτυλίωση ατόμων Αργυροπελεκάνων στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου και την παράδοση της τελικής αναφοράς. Συνολικά το 2023 δακτυλιώθηκαν και μαρκαρίστηκαν με δορυφορικό πομπό 7 Αργυροπελεκάνοι, από τους οποίους 6 ήταν νεαρά ενώ ένα ήταν ένα ενήλικο θηλυκό πουλί.

20. Πρόγραμμα «Antipoison Stakeholder Network in Epirus» στο πλαίσιο του έργου «Συμμαχία για την άγρια ζωή» του WWF Ελλάς

Μαζί με άλλες επτά ελληνικές οργανώσεις, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ συμμετέχει στο έργο «Συμμαχία για την άγρια ζωή» του WWF Ελλάς, μία συμμαχία με στόχο τη διαφύλαξη του φυσικού πλούτου για τις επόμενες γενιές αξιοποιώντας τη συλλογική γνώση και εμπειρία των περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Από τον Ιανουάριο 2023 μέχρι τον Δεκέμβριο 2023 η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ υλοποίησε το πρόγραμμα «Antipoison Stakeholder Network in Epirus» που έχει ως κύριο στόχο τον μετριασμό μιας από τις κύριες απειλές του Ασπροπάρη: τη δηλητηρίαση της άγριας πανίδας λόγω της σύγκρουσης ανθρώπου-άγριας ζωής. Η προσέγγιση αυτή θα ωφελήσει άμεσα και άλλα είδη πανίδας όπως ο λύκος, οι αλεπούδες, και άλλα είδη αρπακτικών πουλιών. Το πρόγραμμα αποτελείται από πέντε δράσεις, μεταξύ των οποίων α) η επέκταση του δικτύου χρηστών γης ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα που λειτουργεί η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ στην περιοχή την τελευταία δεκαετία, β) η παροχή μέτρων πρόληψης επιθέσεων θηρευτών σε κτηνοτροφικά ζώα, όπως ηλεκτρικοί φράχτες και τα φώτα εκφοβισμού, καθώς και άλλος εξοπλισμός ή αναλώσιμα (κιιάλια, φάρμακα για τα τσοπανόσκυλα), γ) εφοδιασμός των υφιστάμενων ταϊστών στην περιοχή της Κόνιτσας και του Πωγωνίου με νεκρά ζώα (κατσίκια, πρόβατα ή κοτόπουλα) από τα μέλη του Δικτύου, δ) διοργάνωση ανοιχτών εκδηλώσεων με σκοπό την ενημέρωση των πολιτών για τον Ασπροπάρη και το πρόβλημα που δημιουργεί η

δηλητηρίαση της άγριας ζωής στη βιοποικιλότητα, και ε) δράσεις ενημέρωσης. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με το συγχρηματοδότηση του PONT.

Η συμμετοχή της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ στο έργο «Συμμαχία για την άγρια ζωή» θα συνεχίσει για άλλα 2 χρόνια με στόχο την προστασία του Μαυροπετρίτη.

21. «Δημιουργία εθνικού καταλόγου περιοχών προτεραιότητας για την εξάλειψη του θηρευτή *Rattus rattus* από νησίδες αναπαραγωγής θαλασσοπούλιών του Αιγαίου και πραγματοποίηση δειγματοληπτικών επισκέψεων σε επιλεγμένες περιοχές προτεραιότητας»

στο πλαίσιο υλοποίησης των ενταγμένων πράξεων στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» που έχουν λάβει κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5033396, 5033233, 5034797.

Σκοπός του έργου ήταν η δημιουργία ενός Εθνικού Καταλόγου περιοχών προτεραιότητας για εξάλειψη του ξενικού θηρευτή *Rattus rattus* από νησίδες αναπαραγωγής θαλασσοπούλιών στο Αιγαίο. Επιπλέον στόχος ήταν η επιβεβαίωση παρουσίας αρουραίων σε 2 τουλάχιστον περιοχές προτεραιότητας και η εκπαίδευση δυο εκ των 3^{ων} συνεργαζόμενων Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (Δέλτα Νέστου-Βιστωνίδας-Ισμαρίδας, Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου Βορείων Σποράδων και Δωδεκανήσου) στην μεθοδολογία εντοπισμού παρουσίας αρουραίων και την εφαρμογή μέτρων βιοασφάλειας (Biosecurity). Τέλος, για την ολοκλήρωση του έργου συντάχθηκαν αναφορές Μελέτης Σκοπιμότητας και Επιχειρησιακού Σχεδίου, ως Πρότυπα για μελλοντικές δράσεις εξάλειψης αρουραίων από τον ΟΦΥΠΕΚΑ.

Ανάδοχος: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Αναθέτουσα Αρχή: ΟΦΥΠΕΚΑ.

Διάρκεια: 2/6/2023-30/11/2023

Ο έλεγχος ξενικών ειδών, όπως οι αρουραίοι, αποτελεί μια ιδιαίτερα αποτελεσματική διαχειριστική δράση σε νησίδες όπου αναπαράγονται θαλασσοπούλια προτεραιότητας, που μειώνει τις απώλειες, στο στάδιο των αυγών ή και των νεοσσών και επομένως οδηγεί στην αύξηση της παραγωγικότητας των συγκεκριμένων αποικιών. Παρόλα αυτά, η εξάλειψη δεν πρέπει να υλοποιείται σε όλες τις νησίδες όπου απλά υπάρχουν αρουραίοι, αλλά μονάχα σε αυτές όπου αυτή αναμένεται να φέρει σημαντικό όφελος για τα προστατευόμενα είδη που απειλούνται, και παράλληλα υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες επιτυχημένης έκβασης.

Για να επιλεγούν οι περιοχές προτεραιότητας για την εφαρμογή εξάλειψης, δημιουργήθηκε ένας εθνικός κατάλογος προτεραιότητας νησίδων με τη χρήση επιλεγμένων παραμέτρων που αφορούσαν όλα τα είδη ορνιθοπανίδας προτεραιότητας (ο Αιγαιόγλαρος, ο Μύχος, ο Αρτέμης, ο Υδροβάτης, ο Θαλασσοκόρακας και ο Μαυροπετρίτης και άλλα είδη εθνικής σημασίας) και όλες τις νησίδες του Αιγαίου της χώρας.

Για κάθε νησίδα, χρησιμοποιήθηκαν διάφορα δεδομένα όπως α) η σημασία της νησίδας για τα είδη προτεραιότητας χρησιμοποιώντας (πληθυσμιακά δεδομένα και το καθεστώς διατήρησης), β) η απόσταση της νησίδας από την ηπειρωτική χώρα και τα μεγάλα

κατοικημένα νησιά, και γ) η απόσταση της νησίδας από άλλες νησίδες, δ) το μέγεθος της νησίδας, ε) η απόσταση της κάθε νησίδας από λιμάνι και οικισμό για τον υπολογισμό του κόστους μεταφοράς εργατών πεδίου καθώς και υλικών εξάλειψης κλπ.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν δειγματοληπτικές επισκέψεις σε δύο περιοχές δικαιοδοσίας συνεργαζόμενων Μονάδων Διαχείρισης, στις νησίδες Κάσου και την Θασοπούλα, με σκοπό την επιβεβαίωση της παρουσίας των αρουραίων σε νησίδες που έχουν μεγάλη προτεραιότητα για εξάλειψη, αλλά και β) την εκπαίδευση του προσωπικού της ΜΔ σε μεθόδους εντοπισμού αρουραίων σε νησίδες.

Επιπλέον, συντάχθηκαν 2 Πρότυπες αναφορές για Μελέτη Σκοπιμότητας και Επιχειρησιακό Σχέδιο αντίστοιχα, τα οποία είναι στη διάθεση του ΟΦΥΠΕΚΑ ώστε να τα αξιοποιήσει σε μελλοντικές δράσεις εξάλειψης.

- Τέλος, η ομάδα πεδίου της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ συμμετείχε στα γυρίσματα για το ντοκιμαντέρ «Η μοναδική βιοποικιλότητα των Δωδεκανήσων» - Δράση 6 «Εκτιμώντας τον πληθυσμό των θαλασσοπουλιών στις βραχονησίδες των νότιων Δωδεκανήσων και τη βιοασφάλειά τους από την απειλή των ξενικών εισβολέων *Rattus rattus*» καθώς και σε δύο ημερίδες του προγράμματος με παρουσιάσεις: Παρουσίαση του Προγράμματος στην διημερίδα με τίτλο «Μελέτες και Δράσεις Διαχείρισης για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας & την Προστασία Ειδών και Οικοτόπων στο πλαίσιο του ΥΜΕΠΕΡΑΑ. Παρουσίαση αποτελεσμάτων», τις 16-17 Οκτωβρίου 2023.
- Παρουσίαση του Προγράμματος στην Ενημερωτική ημερίδα «Διαχειριστικές Δράσεις ΠΠ, Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην περιοχή ευθύνης του τέως Φορέα Διαχείρισης Δέλτα Νέστου – Βιστωνίδας- Ισμαρίδας και Θάσου» την 12^η Δεκεμβρίου 2023.

VI. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση

Όπως κάθε χρόνο, έγινε προετοιμασία και κατάθεση του φακέλου προς το Υπουργείο Παιδείας για την έγκριση του συνόλου των εκπαιδευτικού υλικού για το σχολικό έτος 2023-2024. Πιο αναλυτικά, λάβαμε έγκριση για τα εκπαιδευτικά προγράμματα «Πρόγραμμα ΠΕ στο Πάρκο Α. Τρίτσης», «Πρόγραμμα ΠΕ στον υγρότοπο της Βραυρώνας», «Αποστολή διάσωσης του Ασπροπάρη και όλων των γυιών», «Σπιζαετός, ο αετός της Μεσογείου», «Ταξιδεύοντας με τη Νανόχηνα», «Αργυροπελεκάνοι, οι αρχαίοι κάτοικοι των υγροτόπων», τα οποία απευθύνονται σε μαθητές και μαθήτριες σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας.

Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αττικής

Ο συντονισμός των σχολικών επισκέψεων και των δύο προγραμμάτων κατά το 2022 έγινε από την Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Κατά τα σχολικά έτη 2022-2023 και 2023-2024, δεν έγινε ανοιχτό κάλεσμα συμμετοχής, καθώς υπήρχε μεγάλη ζήτηση για τα προγράμματα από την αρχή του σχολικού έτους. Κατά συνέπεια, οι επισκέψεις προέκυψαν από σχολεία και εκπαιδευτικούς που είχαν συμμετάσχει στα προγράμματά μας στο

παρελθόν ή τα πρότειναν άλλοι εκπαιδευτικοί. Συνολικά, στα προγράμματα συμμετείχαν **3.117 μαθητές/τριες**, 303 συνοδοί-ενήλικες και **77 σχολεία**.

Υλοποίηση Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στον Υγρότοπο Βραυρώνας

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Βραυρώνα: γνωρίζοντας έναν παράκτιο υγρότοπο» ολοκλήρωσε δεκατέσσερα χρόνια συνεχούς υλοποίησης. Λαμβάνοντας υπόψιν τα μέτρα για τον περιορισμό της εξάπλωσης της πανδημίας COVID-19 και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων, το υπαίθριο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην περιοχή του υγροτόπου Βραυρώνας υλοποιήθηκε καθ' όλη την περίοδο του έτους.

Κατά την αναφερόμενη περίοδο στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα συμμετείχαν 46 σχολεία – εκπαιδευτικές ομάδες και συνολικά περισσότεροι από 2.274 μαθητές/τριες και εκπαιδευτικοί.

Παρακάτω μπορείτε να δείτε τη δημοσίευση που έκανε το Γυμνάσιο Ανθούσας για την επίσκεψή τους στο πρόγραμμά μας:

[Υγρότοπος Βραυρώνας -30/11/2023 – Γυμνάσιο Ανθούσας \(sch.gr\)](#)

Υλοποίηση Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο Μητροπολιτικό Πάρκο Αντώνης Τρίτσης

Το έτος 2023 έκλεισαν δεκαετηρία χρόνια υλοποίησης των προγραμμάτων στο Μητροπολιτικό πάρκο «Α. Τρίτσης». Κατά τη διάρκεια του έτους εφαρμόστηκε μόνο το πρόγραμμα «Τα πουλιά της Πόλης» που δεν απαιτεί τη χρήση υλικών και εξοπλισμού, τηρώντας ακόμα τα επιδημιολογικά δεδομένα της πανδημίας Covid-19. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε μόνο την άνοιξη

του 2023. Συνολικά, το πρόγραμμα παρακολούθησαν **996 μαθητές/μαθήτριες** από 29 σχολικές μονάδες.

Σημαντικό στιγμιότυπο της χρονιάς ήταν η ανοιχτή εκδήλωση των **Χελιδονισμάτων** που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2023, γιορτάζοντας με μικρούς και μεγάλους την ανοιξιάτικη μετανάστευση και τον ερχομό των χελιδονιών. Η προσέλευση του κόσμου ήταν εντυπωσιακή (με τη συμμετοχή περισσότερων από 600 ατόμων) όπως και η στελέχωση της ομάδας της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ, αναδεικνύοντας τη σημασία της υλοποίησης δράσεων με κοινωνικό και περιβαλλοντικό πρόσημο.

Πρόγραμμα LIFE Bonelli eastMed «Διατήρηση και Διαχείριση του πληθυσμού του Σπιζαετού στην ανατολική Μεσόγειο»

Για το πρόγραμμα του Σπιζαετού ήταν μια χρονιά με πολλές εκπαιδευτικές δράσεις. Τον αγαπημένο μας Σπιζαετό γνώρισαν τα παιδιά σε πολλά σχολεία της Πελοποννήσου, της Αττικής και ενώ κάποιοι είχαν την ευκαιρία να τον γνωρίσουν και κάτω από τους έναστρους ουρανοί.

Η πρώτη μας δράση ήταν στις αρχές του χρόνου. Την τελευταία εβδομάδα του Ιανουαρίου επισκεφτήκαμε 6 σχολεία, πέντε δημοτικά και ένα Γυμνάσιο στην Λακωνία. Στη δράση συμμετείχαν 460 μαθητές/τριες. Η δράση μπορεί να κριθεί ιδιαίτερα επιτυχής, καθώς τα περισσότερα παιδιά ήταν συγκεντρωμένα κατά την παρουσίαση, ένωσαν άνετα ώστε να απαντήσουν σε ερωτήματα και να εκφράσουν απορίες και φυσικά κατά τη δραστηριότητα φάνηκε να απολαμβάνουν την κατασκευή τους ή το επιδαπέδιο παιχνίδι. Τέλος, οι διευθυντές και εκπαιδευτικοί των σχολείων έδειξαν ενδιαφέρον για το εκπαιδευτικό υλικό και πώς μπορούν να το αξιοποιήσουν στη συνέχεια της επίσκεψής μας.

Η δεύτερη μας δράση είχε πεδίο εφαρμογής τα σχολεία της Ανατολικής Αττικής, περιοχή παρουσίας του αγαπημένου μας Σπιζαετού. Λίγο πριν «πετάξουν» οι μαθητές για το καλοκαίρι και οι νεαροί Σπιζαετοί από τις φωλιές τους, δηλαδή τον Μάιο, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ επισκέφθηκε 4 σχολεία της Ανατολικής Αττικής και τον σύστησε σε 390 παιδιά.

Πιο συγκεκριμένα μαθητές από το 1ο, 2ο, 3ο Δημοτικό Σχολείο Λαυρίου και το Δημοτικό Σχολείο Π. Φώκαιας μέσα από το παιχνίδι έμαθαν για τον φτερωτό μας συντοπίτη που πετά ακόμα και πάνω αμαστις σχομας τους αυλές και φμασκά για τις απειλές που αντμασίζει.

Επίσης, στις 14-16 Ιουλίου βρεθήκαμε μαζί με τη Μονάδα Διαχείρισης Ν. Πελοποννήσου του ΟΦΥΠΕΚΑ στην **15η Πανελλήνια Εξόρμηση Ερασιτεχνών Αστρονόμων στον Πάρνωνα**, φυσικά μαζί με τον απειλούμενο Σπιζαετό για να μάθουμε όλοι περισσότερα για τον ουρανό. Το αστρονομικό τριήμερο άρχισε με το παιδικό εργαστήριο για την γνωριμία των μικρών μας φίλων με τον Απειλούμενο Σπιζαετό. Περίπου 50 παιδιά όλων των ηλικιών συμμετείχαν στις δραστηριότητές μας. Αφού ολοκληρώθηκε το παιδικό εργαστήριο, μικροί και μεγάλοι παρακολούθησαν παρουσιάσεις για τη βιοποικιλότητα του Πάρνωνα από την Κατερίνα Πανταζή από τη Μονάδα Διαχείρισης του ΟΦΥΠΕΚΑ και φυσικά από εμάς για τον απειλούμενο Σπιζαετό, μιλήσαμε για τα χαρακτηριστικά του, τους βιότοπους που έχει ανάγκη για την επιβίωσή του, καθώς και τις απειλές που αντιμετωπίζει αλλά και τις δράσεις μας για την προστασία του.

Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE για τη Διατήρηση του Αργυροπελεκάνου

Η χρονιά του 2023 ήταν μια χρονιά με πολλές και ιδιαίτερες δράσεις για το Πρόγραμμα LIFE για τον Αργυροπελεκάνο. Κατά το σχολικό έτος 2022 – 2023, με το που λάβαμε την έγκριση του εκπαιδευτικού υλικού **«Αργυροπελεκάνοι, Οι αρχαίοι κάτοικο των υγροτόπων»** για παιδιά ηλικίας 9 έως 15 ετών, έγινε προώθηση του στα σχολεία και τους φορείς των περιοχών του Προγράμματος.

Τον Φεβρουάριο, το ΚΕΠΕΑ Λευκάδας μαζί με την ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ γιόρτασαν την Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων με πρωταγωνιστή τον αρχαιότερο κάτοικό τους, τον Αργυροπελεκάνο, στη Λιμνοθάλασσα της Πόλης της Λευκάδας (Γυράπετρα). Πιο συγκεκριμένα, περίπου 67 μαθητές και μαθήτριες της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του 2^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου} Δημοτικού Σχολείου Λευκάδας γνώρισαν τη βιοποικιλότητα των υγροτόπων, δραστηριοποιήθηκαν στη φύση και έγιναν για λίγο παρατηρητές πουλιών στο πεδίο, σε ένα από τα σημεία τροφοληψίας των Αργυροπελεκάνων.

Τον Μάρτιο του 2023 υλοποιήθηκε **σεμινάριο για εκπαιδευτικούς** στην περιοχή του Αμβρακικού, όπου γνώρισαν τις ιδιαιτερότητες και απειλές των Αργυροπελεκάνων της περιοχής τους και εφάρμοσαν δραστηριότητες του εκπαιδευτικού υλικού στην τάξη και το πεδίο. Το σεμινάριο συνδιοργανώθηκε από το ΚΕΠΕΑ Αράχθου - Άρτας, την Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία και τη Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Κοιλιάδας

Αχελώου και Αμβρακικού Κόλπου - Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α. για εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Άρτας. Το σεμινάριο περιλάμβανε δύο μέρη, το θεωρητικό που πραγματοποιήθηκε στο Δημοτικό Σχολείο Ανέζας και το πρακτικό όπου μεταβήκαμε στον υγρότοπο για την εφαρμογή δραστηριοτήτων του εκπαιδευτικού υλικού και παρατήρηση Αργυροπελεκάνων και άλλων πουλιών του υγροτόπου. Στο σεμινάριο συμμετείχαν συνολικά **20 άτομα**.

Παράλληλα με την επίσκεψή μας στην περιοχή του Αμβρακικού, για το σεμινάριο των εκπαιδευτικών, προγραμματίσαμε **υπαίθρια δράση με τα παιδιά** από το Δημοτικό Σχολείο στο Πέτα Άρτας. Πιο συγκεκριμένα, εκπαιδευτικοί του σχολείου ξεκίνησαν την γνωριμία τους με τον Αργυροπελεκάνο από την αρχή του σχολικού έτους, εφαρμόζοντας δραστηριότητες από το εκπαιδευτικό μας υλικό και δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες για να μπορέσουμε να προγραμματίσουμε δράσεις πεδίου. Όλα τα παιδιά συμμετείχαν σε δραστηριότητες γνωριμίας με τα φυτά και άλλα φυσικά στοιχεία του υγροτοπικού ενδιαφέροντος και αναγνώρισης των απειλών της περιοχής, ενώ στη συνέχεια έκαναν παρατήρηση των αποικιών του Αργυροπελεκάνου με τηλεσκόπια και με κιάλια, προσπαθώντας να αναγνωρίσουν και άλλα πουλιά των υγροτόπων, όπως Λευκοτσικνιάδες, Αργυροτσικνιάδες, Λαγγόνες κ.ά. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν όλες οι τάξεις του σχολείου, συνολικά **67 παιδιά και 8 συνοδοί/εκπαιδευτικοί**.

Μετά την παρουσία του στο εκπαιδευτικό μας σεμινάριο, ο διευθυντής του 5^{ου} Γυμνασίου Άρτας, εισήγαγε το εκπαιδευτικό υλικό στα τριμηνιαία project των παιδιών του σχολείου. Έτσι, 4 παιδιά από το σχολείο, είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν στη **θερινή κατασκήνωση του Αργυροπελεκάνου**, που πραγματοποιήθηκε στα τέλη του Ιουνίου στη Ρουμανία. Οι μαθητές/τριες μέσα στο σχολικό τους

έτος είχαν μάθει για τους Αργυροπελεκάνους στον Αμβρακικό κόλπο και ταξίδεψαν μαζί μας μέχρι τον μαγευτικό Δούναβη για να γνωρίσουν παιδιά από τις άλλες χώρες και περιοχές όπου βρίσκονται οι Αργυροπελεκάνοι. Στην κατασκήνωση συναντήθηκαν παιδιά από την Ελλάδα, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Ουκρανία και μέσα σε τέσσερις ημέρες ανταλλάξαν στοιχεία του πολιτισμού τους, γνώρισαν τους Αργυροπελεκάνους και τα προβλήματα που έχουν σε όλες τις χώρες, δημιούργησαν δικό τους επιχειρηματικό σχέδιο με προϊόντα ή υπηρεσίες που ωφελούν τους Αργυροπελεκάνους, ενώ ολοκληρώνοντας έγραψαν το δικό τους πρόγραμμα διατήρησης για το είδος.

Τον Οκτώβριο, διοργανώσαμε στο Μεσολόγγι τέσσερις σχολικές εκδηλώσεις με τρία νηπιαγωγεία και ένα Ειδικό Σχολείο. Συνολικά, συμμετείχαν 90 παιδιά που ενημερώθηκαν για τους Αργυροπελεκάνους, ζωγράρισαν, παρατήρησαν και έπαιξαν.

Προγράμματα Erasmus+

Erasmus+ Blooming Schools (KA220)

Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του προηγούμενου έτους, επομένως κατά τη διάρκεια του 2023 υλοποιήθηκαν πολλές από τις δράσεις του. Σκοπός του προγράμματος είναι η ανίχνευση στάσεων και συμπεριφορών των νέων, με σκοπό τη δημιουργία εγχειριδίων/οδηγών προς τους εκπαιδευτικούς και τις περιβαλλοντικές οργανώσεις για την αποδοτικότερη εμπλοκή του συγκεκριμένου κοινού σε δράσεις για το περιβάλλον. Για την εφαρμογή των δράσεων συνεργαστήκαμε με το 9^ο Γυμνάσιο Ιλίου και πιο συγκεκριμένα με την περιβαλλοντική του ομάδα. Κατά τη διάρκεια του σχολείου τα παιδιά συμμετείχαν σε δράσεις εντός του σχολείου, έρευνες ανάλυσης του προαύλιου χώρου και των χώρων πρασίνου και είχαν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν πρόγραμμα διερεύνησης και παρατήρησης πουλιών στο πάρκο «Α. Τρίτσης». Επίσης, οι μαθητές/τριες κατασκεύασαν ζαρτινιέρες και άλλες κατασκευές ώστε να δημιουργήσουμε θέσεις πρασίνου στο σχολείο τους.

Τον Μάιο, ταξιδέψαμε στην Πορτογαλία για τη **διεθνή συνάντηση των εταίρων**, όπου παρακολούθησαμε την εξέλιξη των παραδοτέων του προγράμματος και την οργάνωση της συνέχειας αυτών.

Τον Νοέμβριο συμμετείχαμε στο «Vlogging Academy for the Sustainability», στο Moieciu της Ρουμανίας, που συντόνισε η οργάνωση Station Europe. Πιο συγκεκριμένα, μαθητές των σχολείων – εταίρων του προγράμματος παρακολούθησαν πρόγραμμα μίας εβδομάδας για το πώς να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες ώστε να προβάλουν προβληματισμούς για την προστασία του περιβάλλοντος

και την ενημέρωση των συνομηλίκων τους. Ήταν μια ιδιαίτερα επιμορφωτική δράση και για εμάς και για τα παιδιά.

Erasmus+ A Super Power to Defend Nature (KA220)

Το παρόν πρόγραμμα ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2022, επομένως το 2023 ήταν μια χρονιά οργάνωσης των παραδοτέων του προγράμματος και εκκίνησης της εφαρμογής τους. Στόχος του είναι η ένταξη των παιδιών με νευροαναπτυξιακές διαταραχές σε προγράμματα για τη φύση. Συντονιστής του Προγράμματος είναι η BirdLife Malta και εταίροι οι SEO – BirdLife Ισπανίας, LIPU - BirdLife Ιταλίας και οι οργανώσεις CRPD, AIPD Pisa Onlus και το Ίδρυμα Θεοτόκος. Κατά τη διάρκεια του θα παραχθούν ένας οδηγός για εμψυχωτές φύσης για να υλοποιούν προγράμματα σε ειδικές ομάδες, ένας οδηγός για ειδικούς παιδαγωγούς ώστε να

κάνουν περιβαλλοντικές δραστηριότητες και ένας οδηγός για οικογένειες με παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές.

Τον Απρίλιο φιλοξενήθηκε στην Ελλάδα η **διεθνής συνάντηση των εταίρων**. Στην παρούσα συνάντηση αναλύθηκαν τα παραδοτέα και έγινε προγραμματισμός διεξαγωγής αυτών. Κατά τη διάρκεια της χρονιάς συλλέχθηκε περιεχόμενο και ξεκίνησε η προσαρμογή της πληροφορίας.

Παράλληλα ξεκινήσαμε την πιλοτική εφαρμογή των οδηγιών μας, προσαρμόζοντας και υλοποιώντας το πρόγραμμά μας «Τα πουλιά της πόλης» σε παιδιά ειδικής αγωγής. Το πρόγραμμα εκπονήθηκε με παιδιά από το Ίδρυμα Θεοτόκος και το ΕΕΕΚ Καλλιθέας.

Erasmus + Birds Flying High (KA210)

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα μικρής κλίμακας και διάρκειας 16 μηνών, το οποίο ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2023 και θα ολοκληρωθεί τον Ιούλιο του 2024. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν 5 σχολεία, 10 εκπαιδευτικοί και 121 παιδιά. Σκοπός είναι οι εκπαιδευτικοί να προσαρμόσουν μαθήματα του προγράμματος σπουδών με θέμα τα πουλιά.

Αμέσως μετά την έναρξη του προγράμματος στα τέλη του Απριλίου, **φιλοξενήσαμε τη διασυνοριακή συνάντηση του Προγράμματος** στα γραφεία μας. Εταίροι από τον Αλμυρά και την BirdLife Κύπρου, επισκέφθηκαν την Αθήνα, ώστε να προγραμματίσουμε τις δράσεις του προγράμματος.

Στη συνέχεια, με αξιοκρατικούς τρόπους και μέσω παλαιότερων συνεργασιών επιλέχθηκαν οι πέντε βασικοί εκπαιδευτικοί του προγράμματος.

Στα τέλη Ιουνίου, εκπονήσαμε το **σεμινάριο εκπαιδευτικών στην Κύπρο**. Στο σεμινάριο συμμετείχαν δια ζώσης εκπαιδευτικοί από την

Ελλάδα. Στόχος του σεμιναρίου ήταν να δώσει το υπόβαθρο στους εκπαιδευτικούς για να ασχοληθούν με την ορνιθοπανίδα της χώρας τους αλλά και να τους τροφοδοτήσει με

εκπαιδευτικό υλικό και δράσεις που μπορούσαν να εισάγουν στο πρόγραμμα σπουδών τους το προσεχές έτος.

Με την έναρξη της σχολικής χρονιάς προγραμματίστηκαν και ξεκίνησε η υλοποίηση των δράσεων στα σχολεία. Το φθινόπωρο του 2023, καλωσορίσαμε τα παιδιά στο πρόγραμμα μέσω συναντήσεων δια ζώσης και διαδικτυακά., ενώ οι δράσεις του προγράμματος ξεκίνησαν με μια πρόκληση. Σχεδιάσαμε και παραδώσαμε ταχυδρομικές κάρτες με φωτογραφίες από πουλιά της

πόλης και τα παιδιά έπρεπε να παρατηρήσουν και να τα βρουν στην γειτονιά και στο σχολείο τους. Η δεύτερη μας δράση ξεκίνησε το φθινόπωρο και θα ολοκληρωθεί με όλα τα σχολεία την άνοιξη και δεν θα μπορούσε να είναι άλλη από την παρατήρηση πουλιών. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν ένα πλήρες βιωματικό πρόγραμμα στη φύση και να χρησιμοποιήσουν κιάλια και τηλεσκόπια για πρώτη φορά. Οι υπόλοιπες δράσεις των σχολείων προγραμματίστηκαν μέχρι το τέλος του σχολικού έτους 2023-2024 και περιλαμβάνουν κατασκευή φωλιών και ταϊστρών για τα πουλιά, αλλά και καλλιτεχνικά έργα, εμπνευσμένα από τα πουλιά.

Συμμετοχές σε Σεμινάρια και Δράσεις ανοιχτές στο κοινό

Κατά τη διάρκεια του έτους 2023, συμμετείχαμε σε επιμορφωτικά σεμινάρια και ανοιχτές εκδηλώσεις.

Συμμετείχαμε με παρουσιάσεις σε σεμινάρια εκπαιδευτικών. Σε σεμινάριο του ΚΕΠΕΑ Ελευσίνας στις 3 Μαρτίου, στις 31 Μαρτίου σε σεμινάριο του ΚΕΠΕΑ Λεγραινών και στο Ecofestival στην Πτολεμαΐδα.

Με αφορμή τη βράβευση του έργου [LIFE EIclimA](#) στην κατηγορία «Διατήρηση της Βιοποικιλότητας στη ξηρά» στα βραβεία Natura 2000, συμμετείχαμε με ανοιχτή εκδήλωση στην πλατεία της Σκύρου όπου υλοποιήσαμε παιδικό εργαστήριο για τον Μαυροπετρίτη.

Από τις πιο ιδιαίτερες στιγμές ήταν το φθινόπωρο με τη συμμετοχή μας στο Athens Science Festival 2023, όπου παρουσιάσαμε τη διαδραστική έκθεση «*Η κρυφή ζωή του Ερευνητή Φύσης*». Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν κιάλια, τηλεσκόπια, να πιάσουν έναν δορυφορικό πομπό και να δουν το σήμα των δορυφόρων που λαμβάνουμε για την παρακολούθηση των απειλούμενων ειδών (προβάλαμε το εντυπωσιακό βίντεο «12 χρόνια

τηλεμετρία του Ασπροπάρη» και από τη σελίδα του Προγράμματος LIFE Bonelli eastMed το στίγμα των Σπιζαετών), αλλά και να εμπλακούν και τα ίδια σε παιχνίδι αναγνώρισης ειδών πουλιών από τα φτερά τους.

Περισσότερα από 35 σχολεία επισκέφθηκαν την έκθεση και πάνω από 1.200 μαθητές/τριες και 45 εκπαιδευτικοί/φοιτητές/ενήλικες.

Σεμινάριο Πρώτων Βοηθειών, ανοιχτό στο κοινό

Την Τετάρτη 20 Δεκεμβρίου 2023 και ώρες 5-9μμ, πραγματοποιήθηκε το σεμινάριο Πρώτων Βοηθειών στα γραφεία της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας, έπειτα από προτροπή της Διευθύντριας Κωνσταντίνας Ντεμίρη, από την Ένωση Έρευνας και Διάσωσης Εθελοντών Αττικής.

Το σεμινάριο παρακολούθησαν συνολικά 25 άτομα, εργαζόμενοι και μέλη της ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ και είχε ως στόχο την απόκτηση γνώσεων για την έγκαιρη αντιμετώπιση βασικών απειλών της ζωής μας και της ζωής των συνανθρώπων μας.

Η διαδικασία στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία, κατά τα λεγόμενα των εκπαιδευτών, καθώς υπήρξε έντονη αλληλεπίδραση και ενδιαφέρον για γνώση από το κοινό, με αποτέλεσμα να ξεφύγει χρονικά περισσότερο από ώρα!

Στο τέλος της ημέρας ανανεώσαμε προφορικά το ραντεβού μας για δεύτερη συνάντηση με θέματα αντιμετώπισης που αφορούν το πεδίο.

www.ornithologiki.gr BirdlifeGreece   Ornithologiki eoehos
